

שעה"כ

- 2 ראש השנה הקדמה סליחות - 2, זכרנו לחיים - 2, לימוד ליל ר"ה - 4, 2
שהחיינו ביו"ט של ר"ה - 5, תוספות לתפילה בעשי"ת -
5, בכי בתפילת ר"ה - 6, שינה בראש השנה - 6, תשליך
- 6, יחוד ב' שמות אדנ"י אלקי"ם - 8, להתענות בעשי"ת
8 -
- 8 ראש השנה א בראשית אדם הראשון וחטאו בר"ה - 9, חדשי הקיץ
וחדשי החורף - 11, ראש השנה לשנים וחדשים - 11,
בתשרי נברא העולם - 12, דינין דדו"נ תקיפין או נחין
ברישא ולהיפך בסיומא - 16, נסירה - 16, המשך דינין
דדו"נ - 21, המשך בתשרי נברא העולם - 22,
- 23 ראש השנה ב ב' ימים של ר"ה
- 25 ראש השנה ג נסירה - 25, נסירה בראש השנה בפרטות - 26, שופר -
26, הנסירה ביום ב' דר"ה - 28, ההפרש בין ב' ימים של
ראה השנה - 29, הנסירה מפורט לעשי"ת - 30, צום
גדליה - 30, יוה"כ מעייץ חתום - 34
- 35 ראש השנה ד י"ב חדשי השנה - 35, שמאלה תחת ראשי וימינו
תחבקני - 35
- 36 ראש השנה ה ההבדל בין שבת יו"ט ור"ה - 36, עליית זו"ן בר"ה - 37,
עוד בדרוש הנ"ל בשינויים - 37

שעה"כ

דרושי ראש השנה
הקדמה

¹ענין הסליחות של בני ספרד באשמורת הבוקר ליל חדש אלול עד יוה"כ, העיד לי כהר"י סאני"ש ז"ל שהוא ראה למורי ז"ל שהיה אומר מלה במלה עם הצבור.²

³ענין ר"ה ויוה"כ

⁴נתתי אל לבי לחקור⁵ ולתור בענין זה שתיקנו חז"ל בג' ראשונות ובג' אחרונות, והוקשה לי שינוי הלשונות, כי בכרכת אבות תיקנו זכירה וכתובה⁶, ובכרכת גבורות זכירה לבד⁷, כמ"ש "זוכר יצוריו" כו'. ובהודאה תיקנו כתיבה לבד, וכמ"ש "וכתוב לחיים טובים" כו', ובשים שלום זכירה וכתובה⁸. ועוד כי הזכירה שבאבות היא זכירה בפני עצמה ואינה חוזרת על הספר, ובשים שלום אומר "ובספר חיים כו' נזכר ונכתב" כו'. ועוד כי בתחילה אנו מתפללים בעדינו ואומרים "זכרנו לחיים", ואח"כ אנו אומרים סתם "זוכר יצוריו". ובהודאה אנו אומרים "כל בני בריתך", ובשים שלום אנו אומרים "וכל עמך ישראל" כו'. ועוד מה לנו לשאול על הזכירה אחר שאנו שואלים על הכתיבה שהיא העיקר, ועוד מה ענין זכירה בתחיית המתים שאנו סומכים לה, ונאמן אתה להחיות מתים, ע"כ מצאתי.

עוד נמצא שנית קרוב אל האמור וז"ל, ענין ר"ה ויוה"כ נתתי אל לבי לחקור ולתור בענין תפילת ר"ה ויוה"כ לעבוד את בוראי עבודה שבלב זו תפילה (תענית ב ע"א) בימים נוראים אלו, אשר המלך העליון יושב על כסא דין, וראיתי כי הוסיפו בכרכות מעין הימים, כי באבות הוסיף "זכרנו", ובגבורות "מי כמוך", ובקדושת ה', במקום "האל הקדוש" "המלך הקדוש". ובהודאה "וכתוב לחיים טובים", ובשים שלום "ובספר חיים ברכה", ובעבודה לא הוסיפו כלום. וראיתי שינויים בענין תוספות אלו, כי באבות תיקנו לומר זכירה וכתובה, ובגבורה זכירה בלא כתיבה, ובהודאה כתיבה לבד, ובשים שלום זכירה וכתובה. ועוד כי באבות תיקנו זכירה לחיים וכתובה בספר חיים, ובגבורה זכירה לחיים ובהודאה כתיבה לחיים, ובשים שלום זכירה וכתובה בספר חיים. ועוד כי באבות אנו מתפללים עלינו, ובגבורה על כל העולם סתם "זוכר יצוריו", ובהודאה על בני בריתנו, ובשים שלום אנו חוזרים ומתפללים עלינו "נזכר ונכתב לפניך אנו" כו'.

ויראה לי⁹ כי בכל ר"ה חוזר האצילות העליונה¹⁰ לכמות שהיה בתחילת בריאת העולם¹¹. וכבר ידוע דנוק' דז"א נפקא מתדבקא באחורי ז"א, לעומת החוזה כנגד ת"ת

- מאיר הכוונה -

¹ פע"ח הקדמה לשער ראש השנה.

² ע"י אריכות בסוף הספר

³ פע"ח ראש השנה ה.

⁴ זה מלאתי מכת"י מורי זלה"ה (נוסף בפע"ח).

⁵ אין בעוד מקום בשעה"כ כדבר הזה.

⁶ נמחק בפע"ח.

⁷ זכירה לבד" נמחק בפע"ח, ובמקומו אית ח"מי כמוך".

⁸ זכירה וכתובה" נמחק בפע"ח, ובמקומו אית ח"ס בספר חיים.

⁹ יש רק עוד פעם אחת בשעה"כ.

¹⁰ נמחק בפע"ח.

¹¹ ע"י לשון הפע"ח שער ר"ה פרק א: אלא להיות כי הדברים חוזרים בזמנם בכל השנה למציאות הראשון.

שעה"כ

שבו¹³¹². ובהיותם בסוד אחר¹⁴, שהם דין, נפקא מסמרא דגבורות, והמות הקודם בראש¹⁵ היא גבורה, שנעשה לה בינה¹⁶, ואח"כ חסד בסוד חכמה¹⁷, בסוד ה' על י', סוד היי מאלקים¹⁸. ולפי שהמות הקודם בראשה הוא גבורה סוד הדין, לכן נעשה הדין ביום זה. ולכן נק' ראש השנה, כי גבורה היא ראש השנה שהיא נוק' דז"א הנק' שנה, וגבורה היא ראשה, ונעשה בינה לה¹⁹ לנוק'²⁰ דז"א. ונמצא שר"ה הוא כנגד בינה דנוק' דז"א שהיא גבורה. וכנגדה נאמר אני בינה לי גבורה (משלי ח יד).

והנה בז"א יש זכירה מצד חסד שיש בו²¹, וכתיבה מצד גבורה שבו ע"י הבינה הנקראת כתיבה²², וזכירה שמצד החסד היא ע"י היסוד ברית קדש, שממנו יוצאים הנשמות ומתגלה חסד בפום אמה²³, וממנו תוצאות חיים²⁴. ואנו מתפללים לה' ית', שיהיה

- מאיר הכוונה -

12

¹³ ע' שער לו פרק ב: ועתה נבאר ג' בחי' אלו איך היו מתחלת בריאת העולם עד עתה. הנה בזמן העיבור היתה היא עדיין בבחי' נקודה א' כלולה מ', והיתה למטה מאחורי היסוד דז"א. וכאשר נברא העולם של אצילות ונולדו ז"ן, התחילה היא להתגדל עד יום ד' של ימי בראשית, ואז נגדלה כל ג' בחי' הנ"ל שיש בבחי' אחר באחור, והוא עד שתהיה בחי' פרצוף גמור ב"ס באחור באחורי החזה, ושם היה שיעור קומתה משם ולמטה, וגם האורות של ה' ספירות ראשונות דז"א היו מאירין בה מלמעלה למטה אב"א. וכו' אח"כ ביום ו' חזרה להתגדל בבחי' הג' הנ"ל היתה פרצוף שלם בבחי' אחר באחור נגד החזה דז"א, ואז יש בה ה' אורות של ה"ס ראשונות דז"א, שהם בחי' ה' ימים ראשונים דימי בראשית.

¹⁴ ובהיותם בסוד אחר"ה נמחק צפע"ה, ובמקומו איתא בסוד אחריים

¹⁵ בראשה (פע"ח).

¹⁶ לה בינה נמחק צפע"ח ובמקומו איתא לזינה.

¹⁷ עי' ביאורים ח"ב צד ע"ג: בהיותם בבחי' דין, יוצא תחילה מוח הגבורה שהוא בינה, ואח"כ מוח החסד שהוא חכמה.

¹⁸ עי' ע"ח שער כה פרק ב אות ד: דע, שיש חילוק בין ראש השנה שהוא דוגמת (מעט) [עת] בריאת עולם לשאר ימות החול, והוא שבעת בריאת עולם וכן בר"ה נמשכין בה (ה"ג) ע"י אמא עצמה בסוד (בראשית ב כב) ויבן ה' אלקים את הצלע, אך בשאר ימות, השנה אינן נמשכין לה הגבורות אלא ע"י זעיר אנפין לבד מאחוריו (וצ"ע כי גם בחול בשינת הלילה לוקחתם על ידי אימא עצמה וצ"ע וע"ש (קה"י)).

עי' פרשת זהר בראשית כד ע"א ז"ל, ויבן יהו"ה אלה"ם את הצלע הכא אתרמיז רזא דיבוס דאמרו ביה כיון שלא בנה שוב לא יבנה הה"ד (דברים כה ט) אשר לא יבנה את בית אחיו אבל לגבי קב"ה אתמר ביה ויבן יהו"ה אלה"ם אבא ואימא בני לה לגביה הה"ד (תהלים קמז ב) בונה ירושלים יהו"ה ו' דאיהו בן י"ה אבא ואמא עליהו אתמר ויבן יהו"ה אלה"ם את הצלע אשר לקח מן האדם. ובתקו"ז כח ע"א ז"ל, אתמר התם לגבי אדם ויבן ה' אלקים את הצלע אשר לקח מן האדם דא חכמה ויביאה אל האדם דא עמודא דאמצעיתא דרגא דמשה והאי צלע איהו ודאי כלת משה (מהגוב"י). כאן רואים הארת הנוק' שלא על ידי הז"א.

נעשה המלכות בסוד מעיין חתום ונשמרת משום מגע זר כי הם נמשכים בה מאו"א והוא פירוש סוד ויבן ה' אלקים את הצלע (דע"ה ח"ב קכט ע"ג).

¹⁹ פע"ח: לה בינה.

²⁰ עיקר המוחין דנוק'?

²¹ ק"ש צו נמחק צפע"ה, ובמקומו איתא קצו

²² עי' זהר ח"א ריש לז ע"ב וצ"ע

²³ עי' אד"ר קמב ע"א, ותאנא בצניעותא דספרא (כו ע"ב) אתפשט דכורא ואתתקן בתיקוניו אתתקן תקונא דכסותא דכיא [כאן הוא מקום תיקון המלכים, ה"ה מלך הדר, דהיינו הגילוי שבפומא דאמה - בהגר"א על ספד"צ כז ע"א ד"ה וז"ש מלכין], והאי הואי אמה דכיא. ארכיה דהווא אמה מאתן וארבעין ותמניא עלמין, וכלהו תליין בפומא דאמה דאתקרי יו"ד [תכלית המשכת הטיפה אל היסוד, ששם מתקבצים כל רמ"ח עלמין, ואח"כ מתגלים בעט' היסוד (ה"ה פומא דאמה) כדי ליתנם לנוק' (ב"ע רלד ע"ב)]. פומא דאמה אתקרי יו"ד מתגלה באופן כזה, י' הוא בסוד מידת החכמה, וגילוי הו"ד הוא כנגד גילוי העטרין דחו"ג הנמשכים מלמעלה למעלה ואתמליא החכמה מיניה (לש"ו דע"ה ח"ב ד ע"ב)] וכיון דאתגלייא יו"ד פומיה דאמה, אתגלי חסד עלאה [הכל נתקן ע"י חסד דאתגליא בפום אמה, הרי הוא עטרת היסוד, וע"י החסד נתקנו הכל - בהגר"א על ספד"צ י ע"ב ד"ה ושם עירן], והאי אמה חסד הוא דאתקרי, ותלי בהאי פום אמה, ולא אקרי חסד עד דאתגלייא יו"ד דפום אמה.

שעה"כ

מתגלה חסד עליון, לא לצורך נשמות כדרך הזווג, אלא לצורך חיים כדרך זוג חו"ב לצורך המלאכים^{26,25}, שהוא לצורך לתת להם חיים נצחיים לבד²⁷, ולפיכך נקראים חו"ב חיים, כי מהם תוצאות חיים למלך, ונקרא חיי המלך²⁸ כנוז. וזהו "מלך חפץ בחיים", והכוונה הוא כמו שהמלך העליון שהוא ז"א, חפץ בחיים, ומושך משם²⁹ משך החיים לצורך עצמו, כך ימשיך משם חיים לנשמתו, ויתגלה חסד ביסוד³⁰ שמשם נשמתו, להמשיך לנו משם חיים, וזהו "זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים". וכל זה בסוד הנשמות אשר בנו.

ואח"כ אנו מתפללים להמשיך משם חיים לגופינו בסוד הכתיבה שהיא בינה, גופא דחכמה עילאה, וזהו ענין הכתיבה, התעבות הדברים, כדמיון הכתיבה להחיות הנפשות בנויתנו, וגם זה יהיה ע"י היסוד הנקרא ספר החיים כנודע (תיקו"ז לג ע"א)³¹, אלא שזה בסוד פנימיות לחיי הנשמות, וזהו בסוד חיצוניותו להחיות הגוף. והנה חיות הנשמה נמשך מחכמה לבינה היורד לחסד ומתגלה ביסוד, וחיות הגוף נמשך מבינה ויורד לחסד ומתגלה ג"כ ביסוד, ומפני שחיות הגוף נמשך מבינה, אנו אומרים "למענך אלקים חיים" שהיא וצ ע"א) בינה כנודע³².

בליל ר"ה טוב לקרוא על השולחן קודם שיטול ידיו למים אחרונים שקודם ברכת המזון מסכת ר"ה, שהם ד' פרקים של משנה, ותכוין כי הם ארבעה פרקים כנגד ד' אותיות הוי"ה, וכנגד ד' בחינות שיש אל המלכות. ועיין בברכת אבות דתפלת ר"ה לקמן וע"ש (דרוש ו' במילת אלהינו דף & 33), ושם יתבאר ד' בחינות המלכות הנ"ל. ונלע"ד ששמעתי ממורי ז"ל פעם אחת, שאלו ד' בחי' הם סוד ארבעה אותיות של שם אדנ"י, וכנגדם הם ד' פרקים דמסכת ר"ה הנז'. וכוננה זו צריך לכוין בקריאתם בליל ר"ה על השולחן.

- מאיר הכוונה -

תרגום: ולמדנו בספרא דצניעותא: התפשט הזכר ונתקן בתיקוניו, נתקן תיקון של הכסות הטהור וזו היא האמה הטהורה, ארכה של זו האמה רמ"ח עולמות, וכלם תלויים בפי האמה, הנקראת י'. וכיון שנתגלה ה', פי האמה, אז נגלה החסד העליון. אמה זו נקראת חסד ותלויה בפי האמה הזו ואינה נקראת חסד עד שנגלית ה' של פי האמה. ועי' בהגר"א על ספד"צ ט ע"ד ד"ה ואח"כ יצא. ועי' לקמן קא ע"ג, וע"ש קו ע"ב), וע' הגר"א ספד"צ (כז ע"א).

²⁴ עי' זהר ח"ג קכב ע"ב שמשמע שזה בינה או שתוצאות חיים מושרש בבינה. ²⁵ המלכים (פע"ח).

²⁶ עי' שער מ"ן ומ"ד פרק ד שזה זיווג הנשיקין, ועי' אריכות שם פרק ט.

²⁷ איך מתפללים על זה אם הוא תמידי.

²⁸ עי' לעיל הערה. **Error! Bookmark not defined.**

²⁹ חו"ב.

³⁰ כנ"ל הערה 23.

³¹ ז"ל: וביד כל אדם יחתום ואיהי לשמאלא דתמן איהי אימא עלאה דאתמר בה חתמנו לחיים וצדיק על שמה אתקרי ספר חיים כמה דאמרנו ובספר חיים וגו' הא אתפתחת היכלא הא קא אתיין נביאיא מארי דרגלין דקא דפקין לתרעא ואמרין לההוא דסגיר היכלא סגר"ן ואתקרי אדנ"י שמה כשם רביה.

תרגום: "וביד כל אדם יחתום" (&), והיא לשמאל, ששם היא האם העליונה, שנאמר בה חתמנו לחיים. וצדיק על שמה נקרא ספר חיים, כמו שאמרנו "ובספר חיים וגו'" (&), הרי נפתח ההיכל, והרי באים הנביאים בעלי הרגלים שדופקים בשער, ואומרים לאותו שסוגר ההיכל, סגר"ן ונקרא אדנ"י, שמו כשם רבו.

³² עי' לעיל הערה. **Error! Bookmark not defined.**

³³ לא מצאתי וכנראה שעיקר מקום להארות כאן הוא שם.

עי' שער מאמרי רשב"י פרשת חיי שרה: יצחק ברזא דארבע דסטירו דרבקה דכתיב ויקח את רבקה כו' כבר הודעתך כי החמש גבורות היורדות ביסוד דז"א השלשה מהם נמתקות שם עם החסדים. והשתים לא נמתקו ונתחברו שתיהן יחד והיו לאחת נמצא שהם ארבע גבורות וכלולתם ברבקה אשת יצחק ואלה הם ד' נשי יצחק [יעקב]. הש"ש ציין לע"ח שער כט פרק א ושער לד פרק ג ולא הבאתי שמקומם שם בדרוש ו.

שעה"כ

וד' בחינות הנז' נרמזו במשנה³⁴ ראשונה שהיא (ר"ה פ"א מ"א) ארבעה ראשי שנים כו', וזה פירושו. דע כי ד' בחי' יש אל המלכות נוק' דו"א, כנודע אצלנו כי כל דבר של קדושה בכל מקום ישורה נשאר ממנה רושם שם קבוע תמידי לא ימוש משם, ואלו הם ד' בחי'³⁵: הא', היא בהיותה בראש הבריאה³⁶, כנודע כי בימי החול בלילות ההם יורדת היא למטה בהיכל ק"ק דבריאה בסוד מיעוט הירח, ושם נשארת באי³⁷ א' שלה תמיד. והב', הוא תחת היסוד דו"א. והג', הוא כנגד הת"ת. והד', הוא כנגד הדעת דו"א. ואלו הם ד' שרשים³⁸ שיש אליה, ונקרא ארבעה ראשי שנים כי הם ארבעה ראשים שלה.

בליל הב' של ר"ה צריך לברך ברכת שהחיינו בקידוש של הלילה, ואין צורך לחפש אחר פרי חדש כלל³⁹.

בכל עשרת ימי תשובה טוב ונכון מאד לומר בין ישתבח ליוצר מזמור (&) ממעמקים קראתיך ה' כו', כי בכל יום מאלו העשרה ימים מתעורר אחד⁴⁰ מי' עומקים הנז' בס' יצירה (פ"א מ"ה) שהם עומק ראשית ועומק אחרית כו', כנודע כי כולם הם בחי' רי"ו שהם גבורות⁴¹, כי רי"ו הם בגימטריא גבורה, וכן עומ"ק בגימטריא רי"ו. בכל י' ימי תשובה צ"ל אחר העמידה עושה השלום במרומיו בה"א יתירה, ולכוין כי השלום הוא בגימ' ספריאל⁴², המלאך שהוא הסופר הכותב בספר החיים את כל בני אדם בי' ימי תשובה, משא"כ בשאר תפלת השנה שאין אומר אלא עושה שלום במרומיו חסר ה'.

ענין אבינו מלכנו שאומרים בעשרת ימי תשובה אחר העמידה. מורי ז"ל לא רצה שיאמרו בשבת שבין ר"ה ליום הכפורים, ולא בב' ימים טובים של ר"ה אבינו מלכנו חטאנו לפניך, אבינו מלכנו מחול וסלח לכל עונותינו, וכיוצא בזה בשאר אבינו מלכנו שנוכר בהם בחי' חטאות ועונות וידידים⁴³. וכנראה מלשון ספר הזהר⁴⁴ שאין להזכיר שום חטא ביום ר"ה. האמנם בענין הוידוי ביום ר"ה נמצאו בספר הזהר מאמרים חלוקים, כי ממאמר אחד (&) נראה דאסור לפרשא חטאוי בהאי יומא, ובמקום אחר נראה להיפך.

- מאיר הכוונה -

³⁴ עי' לקמן צג ע"ג.

³⁵ פע"ח: ד' בחי' יש למלכות א' בסוד קשר של תפילין של ראש תחת ג' ראשונות דז"א שהם חב"ד ויש לה שם שורש א' עוד יש לה שורש ב' תחת ג' אמצעיות שהם חג"ת ושם הוא במקום החזה עוד שורש ג' תחת ג' תחתונות נה"י ושם הוא בסוד ה' אחרונה שבשם עוד שורש ד' למטה בראש הבריאה בסוד נקודה אחת כלול מ' בלתי פרצוף וכוונתינו עתה להמשיכה אל שרשים העליונים, ע"כ. עי' תיקו"ז ה' ע"א רביעאה לכל תלת.

³⁶ עי' דע"ה ח"ב קטו ע"ב, הכוונה הוא על הט' אחרונים הפרטי פרטים דאותו הכתר דנוק'.

³⁷ בחי', וכן הוא בשער מאמרי רד"ל.

³⁸ היינו הבחי' שבז"א.

³⁹ עי' או"ח ת"ר: בקידוש ליל שני ילבש בגד חדש או מניח פרי חדש ואומר שהחיינו ואם אין מצוי (בגד חדש או) פרי חדש עם כל זה יאמר שהחיינו.

⁴⁰ אחת?

⁴¹ הש"ש ציין זהר ח"ג קפה ע"ב, ועי' קז ע"א: אני חבצלת השרון דבעיית לאשתקאה משקיו דנחלא עמיקא מבועא דנחלין כד"א (ישעיה לג ט) והיה השרון (כערבה) (לאגם מים) שושנת העמקים דקיימא בעמיקתא דכלא שושנת העמקים מאי אינון עמקים כד"א ממעמקים קראתיך יי' חבצלת השרון מההוא אתר דשקיו דנחלין עמיקין נפקין ולא פסקין לעלמין שושנת העמקים דההוא אתר דאקרי עמיקא דכלא סתים מכל סטרין:

תרגום:

עויל"ש שציין עוד לשער מאמר רשב"י מז ע"ב ששואל למה מוזכר במזמור זה שם אדנ"י ולא הו"ה לרחמים, ותירץ שאדנ"י במילוי הוא י"ב אותיות, ועה"כ י"ג כמנין י"ג ת"ד דא"א?

⁴² עי' תיקו"ז כתביא"ל בזמנא דכתב חובין וכוון וכל מלאכא כפום שמיה אית ליה קרא באורייתא כתביא"ל על שם (שמות ל"ב) והמכתב מכתב אלה"ם הוא וגו'

⁴³ פע"ח: ושאר שאינו וידוי היה אומר

⁴⁴

שעה"כ

ומורי ז"ל היה נוהג להתודות על הטאיו בלחש שלא ישמעו הדברים לאזניו, והיה אומר כי המאמר הא' שבספר הזהר לא אסר אלא בקול רם ולא בלחש. ואמנם אפילו בלחש לא היה נוהג להתודות אלא בעת תקיעת שופר דמיושב, לפי שאז מתערבב השמן ואינו משגימ⁴⁵ לקטרג, ואז דברי הוידוי עולים למעלה בהתחברות קול השופר העולה למעלה.

גם היה נוהג מורי ז"ל לבכות הרבה בתפלת ר"ה אפילו שהוא יו"ט, ומכ"ש בתפילת יוה"כ. והיה אומר מורי ז"ל, כי מי שאין בכיה נופלת עליו בימים האלו, הוא הוראה שאין נשמתו הגונה ושלימה. גם היה אומר כי יש בני אדם נידונין ביום ראשון, ואז הם⁴⁶ דינא קשיא. ויש נידונים ביום ב' שהוא דינא רפיא, ורוצה הקב"ה לרחם עליהם, ודן אותם ביום הב'. ואמר כי האדם הנופלת עליו בכיה רבה מאליו בימים האלו בתפילה, הוא הוראה שנידון באותה שעה למעלה, אם ביום א' ואם ביום שני.

ענין השינה ביום ר"ה. נלע"ד ששמעתי ממורי ז"ל שאין לישן ביום ר"ה, לפי שז"א הוא ישן למעלה עד שמתעורר ע"י תקיעת שופר כמבואר לקמן במקומו, אשר ז"ס משז"ל (רמב"ם תשובה פ"ג ה"ד) כי תקיעת שופר הוא לומר עורו ישנים מתרדמתכם כו'. וכבר יתבאר ג"כ לקמן, כי עד יום ב' של ר"ה הוא ישן, וכוונתינו הוא לעוררו, ולכן אין ראוי לישן. האמנם נלע"ד ששמעתי ג"כ ממורי ז"ל שאין זה אלא עד חצי היום, ומאז ואילך יכולים לישן, כי כבר נתעורר ז"א על ידי התקיעות דמיושב ומוסף. ואני זוכר שראיתי למורי ז"ל שאחר חצי היום שכב על מטתו וישן. (צ"ע"ב)

ענין המנהג שנהגו האשכנזים לילך ביום ראשון דר"ה אחר תפלת המנחה מעט קודם שקיעת החמה אצל הים הגדול או אצל מעיין או באר מים חיים וקורים אותו תשליך, הנה הוא מנהג יפה, ויותר טוב הוא אם יהיה חוץ לעיר ויעמוד על שפת הים או על שפת הבאר או המעיין, ויקרא שם ג' פסוקים של (&) מי אל כמוך כו' תתן אמת ליעקב כו' שבסוף מיכה המורשת⁴⁷ שאלו הם בחי' י"ג תיקוני דיקנא עילאה דא"א. וצריך שתכוין בפירוש המלות איך נרמזים בהם מספר הי"ג ת"ד כנודע (&), והיכן הוא מקום כל תיקון ותיקון באיזו מקום מן הפנים העליונים דא"א⁴⁸, ע"ד שנתבאר אצלנו בענין ויעבור וי"ג מידות דתפלת שחרית דחול, וע"ש. ובאד"ר (&) נתבאר על סדר ה' ה' אל רחום וחנון כו'. ואלו הם: מי אל כמוך א', נושא עון ב', ועובר על פשע ג', לשארית נחלתו ד', לא החזיק לעד אפו ה', כי הפץ חסד הוא ו', ישוב ירחמנו ז', יכבוש עוונותינו ח', ותשליך במצולות ים כל הטאתם ט', תתן אמת ליעקב י', חסד לאברהם י"א, אשר נשבעת לאבותינו י"ב, מימי קדם י"ג.

וכשתאמר ותשליך במצולות ים כל הטאתם, תכוין שיושלכו כל הטאתיך ועונותיך, וגם המקטרג העליון יושלך במצולות הים העליון⁴⁹, כי לסיבה זו הוצרך לאומרו על הים או על המים חיים. אבל צריך שתכוין למה שביארנו בדרוש של י"ג מידות בתיקון הט' הנרמז במלת לאלפים⁵⁰, וביארתי בענין היהודים⁵¹.

- מאיר הכוונה -

⁴⁵ משגיח?

⁴⁶ הוא?

⁴⁷ עי' ירמיה (כו יח), שכך מכוונה נביא מיכה, ועי"ש ברש"י שפי' דמן מרישה.

⁴⁸ ואין בזה משום התגשמות.

⁴⁹

⁵⁰ עי' דרוש ג' וו' אבל לא מצאתי מה שהוא רצה

עי' פע"ח פג ע"ד: ובפרט בגליונות הלש"ו שם. @

⁵¹ ל אמצאתי?

שעה"כ

וזה היחוד הנז' הנה כאשר מתגרה היצה"ר באדם ושולטין עליו סמאל ונחש הנק' מצולות ים, כי מצולות הם אותיות צ"ל מו"ת, דכורא ונוק, כנז' בס"ה (&). וצריך תמיד לכיין בזה השם שנכתוב⁵², ובפרט בעת שהאדם עוסק בתורה, אל ילז מעינו שם הזה, ועי"כ לא ישלמו עליו מצולות ים הנז', ולא יתגרה בו היצה"ר.

וזה ענין השם הנז'. דע כי שורש כל הדינים והגבורות הם ב' שמות: אלקים אדני. כי גם הגבורות הם ב' בחי', זכרים ונקבות. והזכרים הם ארבעה⁵³ אותיות מנצפ"ך, והם שם אלקים. והנקבות הם שכ"ה⁵⁴ דינים שהם בגימ' נע"ר⁵⁵, והם שם אדני כמבואר אצלנו (שער מאמדי רשב"י יז ע"ג⁵⁶), וע"ש היטב. והנה אלו הם השרשים של מצולות הדינין ואלו הם סוד התיקון הט' של י"ג תיקוני דיקנא הנרמז במלת לאלפים כמבואר בכוננת ויעבור וי"ג מידות של רחמים, ושם ביארנו כי הם ענין אותם השערות דלא תליין והם עומדים באמצע בין התיקון הח' אל התיקון הי"ג, הנקרא מזלא עילאה ותתאה, והם נקראים מצולות ים העליונים בסוד הי"ג מידות שהזכיר מיכה המורשתי באמרו מי אל כמוך כו' ותשליך במצולות ים כו'.

והנה ב' שמות אלו של שם אלקים ואדני הם בגימ' קס"א, ומקורם ושרשם הוא שם אהי"ה במילוי ההין שעולה בגימ' קנ"א, ועם י' אותיות הם קס"א כמנין ב' שמות הנז'. גם מלת אלפים הוא בגימ' קס"א, גם נק' זה התיקון הט' לאלפים על שם ג' שמות הנז' המתחילין באות אלף, והם אהי"ה אלקים אדני, וזהו מלת לאַלְפִים⁵⁷. וענין מה שצריך לכיין הוא להמשיך מן המזל העליון תיקון הח' הנקרא נוצר חסד שהוא שם הויה במילוי יודין, שהוא בגימ' חסד כמנין ע"ב, וממנו תמשיך ותשפיע הארה אל התיקון הט' הנקרא לאלפים, שהוא שם אהי"ה במילוי ההין, אשר הוא בגימ' קנ"א, ועם י' אותיות הוא קס"א כמנין לאלפים. ואז תכוין להמתיק עם זה את ב' שמות אלקים אדני הנקרא מצולות ים כנז', והם ג"כ בגימ' לאלפים, ועי"כ ותשליך במצולות ים כל חטאתם שהוא התיקון הט' ג"כ של מי אל כמוך כנ"ל. ואז אותם החטאות שחטא האדם ועשה אותם מעשה ממש כנודע משז"ל (&) כל העובר עבירה א' קנה לו קטיגרא א', כי ממש נבראים מלאכים רעים וקטיגורים ע"י אותם החטאות כנודע. ואלו הקטיגורים הנק' חטאתם, יורדים ונשלכים במצולות ים דסמאל ונחש, ואינם עולים משם, לפי שכבר נמתק שרשם שהם ב' שמות

- מאיר הכוונה -

ע"י שעה"ג ע ע"ב: עוד א"ל מורי ז"ל, כי עתה כבר התחלתי לתקן פגם עון קין, ולכן כשאני מחשב באותו סדר שסדר לי מורי ז"ל, שאכוין בעת שמצולות ים גוברים עלי להעציבני ולהחטיאני, לכיין בנוצר חסד לאלפים כנודע ובמלת לאלפים, שאכוין לשם אדני"י ואלה"ם, שהם ב' אלפי"ן. והם כך בגימטריא, וא"ל כי בזה השם של אלהים הנזכר, יהיה מלואו אלפי"ן, והוא בגי' ארץ. וזה אכוין תמיד בכל יום, ואהיה מכוין בו תמיד, ומחשב בו, ויועיל לי מאד, ובפרט ביום שאעסוק בתורה, אני צריך להזהר יותר בזה הענין. וסוד הענין הוא, לפי שקין הביא זרע פשתן וכבר ביארנו ענינו באורך כי הוא מכחיש כח הקרקע ומה שהיתה המלכות נקראת ארץ, חזרה להיות יבשה, ולכן נגזר על קין נע ונד תהיה בארץ. והנה שם אלה"ם דמלוי אלפי"ן כנזכר הוא במלכות, בזמן שנקראת ארץ, שהוא כנוי לשם הנזכר. ותכוין לתקן פגם שנפגמת לעשותה יבשה ע"י הפשתן, ואתה חוזר לתקנה ולעשותה ארץ ע"י מלוי זה. והנה כל החיצונים נדבקים בקליפת הרע שנדבק בקין, וכלם הם רוצים להדביק ולהשיג אות אלף שבמלוי אות ה' של אלהים הנזכר, ואינם יכולים להשיגה.

⁵² ?

⁵³ חמשה ?

⁵⁴ דע"ה ח"ב קמ ע"ב תחתון#

⁵⁵ נערה ?

⁵⁶ דע כי שם אדני"י הוא מורה על הדין כי לכן נקראת דינא רפיא וכן אדני"י בהיפוך אתון הוא דינ"א ואמנם סוד האלף שבזה השם מורה על שתוף הרחמים אשר בו כי שלשה אותיו' האחרונות הם דין ואת אלף הראשונה הם רחמים והיא סוד שם אהיה שהוא רחמים. ובזה תבין למה זה השם נקרא דינא רפיא והטעם הוא לפי שיש בו שתוף הרחמים שהיא אות האלף המורה על שם אהיה שהוא רחמים הממתק ומרפא את שלשה אותיות ד"ן אשר בו. וכבר ידעת כי שורש כל הדינין הם החמש גבורות הנודעות ואם כן כל גבורה מאלו החמשה נקראת ד"ן. ואם תמנה חמשה פעמים ד"ן הם בגימטריא ש"ך.

@ ⁵⁷

שעה"כ

אלקים ואדני, ואינם משפיעים בהם. ונודע כי מוכרח הוא שבאותם הקמינורים יתערבו עמהם נצוצות הקדושה בסוד טוב ברע, בכח החטא שהוטא האדם. ולכן בהגיעך אל תיקון ה"ג שהוא ונקה, אשר הוא שם של אהי"ה במילוי יודין כנ"ל בסוד י"ג מידות של ויעבור, וגם הוא עולה קס"א, אז תכוין להעלות אותם הניצוצות של קדושה ולבררם ולנקותם וצ"ג משם, ולהוציאם ע"י שם זה של אהיה דיודין. וזהו מלת ונקה, לשון ניקוי.

ותמיד יהיו בין עניך סדר השמות האלו, ובפרט בעת שתעסוק בתורה תכוונם תמיד במחשבתך אם תראה שהיציצה"ר מתגרה בך. ובפרט אם האדם עושה תיקון ש"ז לבטלה שהוא תיקון טיפות ניצוצות הקדושה שנשפעו ונתערבו בקליפות, כי אז החיצוניות מתגרים באדם מאד.

עוד יחוד ב' על הנ"ל וז"ל: תיקון אחר כתבנו למי שמתגרה בו היציצה"ר, ובפרט בעת שעוסק בתורה, שיכוין בנוצר הסד לאלפים לשם אדני ואלקים, ששניהם מתחילין באלף, וזהו לאלפים. גם יכוין ששניהם עולים בחשבון לאלפים. ודע כי מי שהוא משורש קין צריך שיכוין שם אלקים הנז' במילוי אלפין שהוא בגימ' אר"ן כזה: אלף למד הא יוד מס. וסוד הענין הוא, לפי שקין הביא מנחה זרע פשתן שמכחיש את הארץ כמבואר אצלנו במקומו (&)⁵⁸, וגרם שהמלכות הנק' ארץ (&) תחזור להיות יבשה, ולכן נתקלל (&) נע ונד תהיה בארץ. והנה המלכות בהיותה נק' ארץ, יש בה שם אלקים דמילוי אלפין העולה בגימ' ארץ, ולכן תכוין תמיד כל היום בשם הזה שעולה ארץ, ותכוין לתקן פנים קין שהחזירה יבשה ע"י הפשתן. ואתה מתקנה ע"י השם הנז', ונעשית ארץ. ודע, כי כל החיצונים נדבקין בקלי' רע שנדבק בקין, וכולם רוצים וחושקים לאחוזו ולינק מן אות אלף שבמילוי ההא של אלקים דמילוי אלפין הנז' ואינן יכולין להשיגה.

עוד יחוד ג', והוא בעשרת ימי תשובה, א"ל ה"ר משה גאלאנטי, ששמע ממורי ז"ל שאם האדם יתענה בז' ימים שבין ר"ה ליוה"כ ויעשה בהם תשובה גמורה כל יום מהם מכפר על כל העונות שהטא כל ימיו ביום שכינצא בו. כיצד הרי שחל יום א' של ז' ימי תשובה הנז' ביום א' של השבוע, והתענה בו ועשה תשובה בו, הנה הוא מכפר על כל עבירות שעשה האיש ההוא בכל ימיו ביום א' שבכל שבוע מכל ימי חייו. ואם התענה ועשה תשובה בכל ז' הימים ההם, יתכפרו לו כל עונותיו שעשה כל ימיו.

גם נלע"ד אני חיים כי גם אני שמעתי ממורי ז"ל, כי העושים ד' פעמים בכל שנה ג' ימים רצופים, הם ולילותיהן, שהם קודם ר"ה, וקודם יוה"כ, וקודם עשרה בטבת, וקודם י"ז בתמוז. אף אם לא עשאה רק פעם אחת בשנה בכל ימיו, יספיק ואין צריך לעשותה בכל שנה ושנה, אבל אינו מספיק רק לבטל מעליו מה שנגזר עליו לבא בעוה"ז לסיבת עונותיו, אבל עונש עוה"ב אינו נמחל בזה.

מה שכתוב בס' התשובה שחיבר הרב ר' אליעזר מגרמיזא ז"ל הנק' מורה הטאים, המתענה ד' פעמים בכל שנה בד' זמני התקופות, ג' ימים רצופים בכל פעם מהם מתכפרים כל עונותיו כך הוא האמת. אמנם דברים אלו צריכים ביאור, והוא כי אין זה מספיק רק למחול ולכפר להעביר מעליו היסורים שהם עתידים לבא עליו בעוה"ז לסיבת עונותיו, אבל עיקר עונש עונותיו והוא מה שעתידי לענש בגיהנם אחר פטירתו, אין זה נמחל ע"י התענות הנז', אמנם צריך לתיקונים אחרים כאשר ביארנו בספרינו אלה.

שער ראש השנה דרוש א'
דרוש א' כולל בענין ר"ה.

שעה"כ

הנה נודע כי ביום ר"ה הראשון נברא אדה"ר⁵⁹, ויום ר"ה של בריאה העולם היה ביום ו' כנודע. והנה אם אדה"ר היה נמנע מן הזווג ביום ההוא וגם מן החטא⁶⁰, והיה ממתין עד ליל שבת, היו כל העולמות כתיקונם כמבואר ענין זה בדרושינו אצלנו בחטא אדה"ר (&). אבל יען חטא בעצת הנחש הוא ואשתו, והנחש בא על חוה והטיל בה זוהמא (שבת &) קודם שנזדווגו אדם וחוה⁶¹, ומחמת כן יצאו קין והבל אחר הזווג דאדם וחוה מעורבים מו"ר מפני הזוהמא שקדם הנחש להטיל בחוה, כנראה מדברי רז"ל, ומקצת מאמרי הזוהר⁶².
אע"פ שיש מאמרי הזוהר אחרים⁶³ דמשמע שבתחילה היו אדם וחוה עסוקים בתשמיש וראה אותם הנחש ונתאוה להם⁶⁴, ואח"כ הטיל הזוהמא בחוה, עכ"ז הסברא נוטה כדברי המאמרים הנ"ל⁶⁵. ולפי שחטא ואכל מעץ הדעת מו"ר, עבירה גוררת עבירה⁶⁶, וגרמה לו להזדווג (צ ע"ד) ביום ה' עם אשתו, שעדיין היה חול⁶⁷, ולא המתין עד ליל שבת, שהוא קדש. וז"ס אכילת⁶⁸ עץ הדעת מו"ר, כי דעת הוא מלשון זווג, כמו וידע אדם את חוה אשתו (בראשית ד א), ואיש לא ידעה (בראשית כד טז) וכאלה רבים.
הנה מה שגרם אדה"ר ע"י חטאו⁶⁹ שנזדווג ביום החול, הוא כי הנה יום ר"ה הוא דינא קשיא כנודע (זחר ח"ג רלא ע"א)⁷⁰, ואם היה ממתין עד ליל שבת הוא דינא רפיא⁷¹ (&), והיה הזווג כתיקונו, והיו זו"ן מזדווגים באותו יום שבת בבחי' פנים בפנים. אבל ע"י שאדה"ר הקדים זווגו ביום החול, שאז היה יום ר"ה דינא קשיא ותקיפא, לכן גרם אל זו"ן שיתאחר זווגם עד יום ח' עצרת⁷², כדי שבהמשך הימים אשר בינתיים יתמתקו הדינים

- מאיר הכוונה -

59

60 משמע שחטא עץ הדעת והזיווג הם ב' דברים נפרדים ועי' שעה"ק צג ע"ד:

שחטא אדה"ר ואכל מעץ הדעת מו"ר פירוט הדברים על אמתות
הוא כי הזווג נקרא אכילה כסוד אכלה ומחפה. פיה והענין בערב
שבת היה בעיר שערין לא הוכרו המין ט"ק אל המלכות ועדיין היו
הק"ל נלחמים בקדושה וכסודות בערב שבת ועדיין היו זו"ן אחד
בלשון גרם סמוע העלין דו"ן יחזרו או פכ"פ ועדיין היה הכתם
פ"כ נלחם כסודו מן הדעת טוב ורע כי הח"ג שבדעת שסס היכוד'
כעת הזווג עדיין היו טוב ורע נמטה במלכים שערין לא הוכרו וכסודו
כסוד הזווג בערב שבת היו מוכנים משוב ורע כי לא יכלו להסביר
לגמרי ויהי טור נמש דלפני ויהמא כחיה ולי שלם הכתם בקדושה

לגמרי ויהי טור נמש דלפני ויהמא כחיה ולי שלם הכתם בקדושה

61 עי' לעיל הערה. **Error! Bookmark not defined.**

62 ח"א נד ע"א וח"ג עו ע"ב ובאד"ר קמג ע"א וכן בספד"צ פרק ג (לש"ו). @

63 ?

64 עי' רש"י בראשית ג א.

65 ממש"כ אע"פ שיש עד כאן נמחק בפע"ח.

66 עבירה גוררת עבירה נמחק בפע"ח אמנם איתא שהיא גרמה לו.

67 לא מופיע הענין של חול בפע"ח.

68 נמחק בפע"ח.

69 של תשמיש.

70 ועי' שם קלז ע"א שזה מידת הגבורה שונה ממידת המלכות שהיא דינא רפיא.

נוסף בפע"ח: אז הוא יום אשר שמאלו תחת לראשי, [היינו שרחל לא פב"פ איתו רק עד החזה כדלקמן צג ע"א], ועי"ש שם עוד: ואמנם מה שגרם אדם הוא כי הלא סוד⁷⁰ זה הוא סוד השמאל דינא קשיא.

71 שער רפח פרק ה מביא שדינא רפיא מלכות, והוא מהזוהר (ח"א קפ ע"א)

72 עי' דרושי הצלם תחילת דרוש ג' (לש"ו), נראה שכוונתו לדברי השמ"ש שם ז"ל הע"ח: כל מה שאנו מדברים בו שצריך זמנים לגדלות דז"א, כל זה היה בעת אצילות הראשון, אך משם ואילך אחר שנאצל ז"א בעת אצילות ונתקן, הנה אע"פ שבכל יום ויום חוזר לקבל מוחין חדשים כבתחילה, כמ"ש בדרושים אחרים שאין פה מקומם, הנה א"צ להמתין זמן. כי ברגע אחד נעשה, ולא בזמנים ארוכים הללו, ושומר כלל זה בידך. ז"ל השמ"ש: צ"ע למה לא הזכיר עוד הימים שמראש השנה עד שמיני עצרת שגם הם דוגמת בריאת העולם שבהמשך כל אותם הימים נתפשטו המוחין בזו"ן אותם המוחין המתפשטין בהם בתפילת שחרית דחול לבד, וכן בהמשך מ"ט ימי העומר מתפשטין בזו"ן המוחין אותם המוחין המתפשטין בזו"ן בכל יום שבת, וכנזכר כל זה בספר הכוונות כל אחד במקומו. ונלע"ד כי מה שבא הרב ז"ל לשלול, הוא הזמן שהוא דוגמת בריאת העולם שהיה בו המשך זמן י"ג שנים אשר לא יהיה עוד המשך זמן ארוך להכנסת המוחין בז"א כזה עוד עד עולם, אבל בהמשך ימים מועטים כגון הימים שמר"ה עד שמיני עצרת או מ"ט ימי העומר אינו בכלל זה הכלל, כנ"ל.

שעה"כ

הקשים אשר בו ובנוק, כנז' בפ' פנחס בתחילתו (ריד ע"ב)⁷³, כי ר"ה הוא בחי' (&) שמאלו תחת לראשי עד יוה"כ, וביוה"כ האירו ונתמתקו הדינים ההם ע"י אימא עילאה⁷⁴, ובהג הסוכות בחי' (&) וימינו תחבקני. וביום ח' עצרת אז הוא זוג ממש⁷⁵, ואלו הם פשטן של דברים⁷⁶.

- מאיר הכוונה -

⁷³ אמר רבי חייא אלעזר אלן יומין מראש השנה עד יומא בתראה דחג בעינא למיקם עלייהו א"ר אלעזר הא אתמר וחברייא אתערו בהו א"ר חייא ודאי הכי הוא אבל אנא שמענא לבוצינא קדישא עלאה מלה בהו אמר ליה אימא ההוא מלה א"ל עד לא קאימנא ביה א"ר אלעזר אף על גב דחברייא אוקמו מלה ושפיר הוא אבל סדורא דהני יומי רזא דחכמתא הוא בין מחצדי חקלא ת"ח הא אתמר סדורא דחודא כלא בחד היך הוי והא אתמר פתח ואמר חשף יי' את זרוע קדשו דא דרועא חדא דביה תליא ישועה דביה תליא נוקמא דביה תליא פורקנא ולמה למיקם לה לכנ"י מעפרא ולקבלא לה לגביה לאזדוגא כחדא וכד האי אתער לקבלה כמה דחילו שריא בעלמא עד דינח ההוא דרועא תחות רישהא לאתחברא כמה דאת דאמר שמאלו תחת לראשי וגו' וכדין ניחא דינא ומכפר חובין לבתר אתי ימינא לחבקה כדין חדוותא שרייא בעלמא וכל אנפין נהירין לבתר אזדוגת בגופא וכדין כלא אקרי אחד בלא פרודא כדין הוא שלימו דכלא וחדוותא דכלא ואחדו ודאי מה דלא אשתכח הכי בשאר זמני:

כגוונא דהאי סדורא דהני יומין מראש השנה עד יומא בתראה דחג בראש השנה אתער דרועא דשמאלא לקבלא לה למטרוניתא וכדין כל עלמא בדחילו בדינא ובעי ההוא זמנא בתיובתא שלים לאשתכחא עלמא קמי קב"ה לבתר אתיאת מטרוניתא ובעיין בני היכלא בתשעה לירחא למעבד חדוותא ולמטבל בנהרא לדכאה גרמייהו בזווגא דמטרוניתא ביומא אחרא הוא זווגא דילה לשוואה שמאלא תחות רישהא (נ"א רישא דמלכא) כמה דאת אמר שמאלו תחת לראשי וכדין ישראל בתעניתא על חובייהו ומכפרא להו דהא אימא עלאה אנהירת אנפיה למטרוניתא בזווגהא ומתכפרין כל בני היכלא כיון דשמאלא מקבלה לה בהאי יומא דרישא דמטרוניתא שרייא על שמאלא ביומא קדמאה דחג יתער ימינא לקבלה בגין לחבקה וכדן כל חדווא וכל אנפין נהירין וחדוותא דמים צלילן לנסכא על מדבחא ובעיין בני נשא למחדי בכל זינין דחדוה דהא ימינא גרים בכל אתר דשאר ימינא חדוותא אצטריך בכלא כדין חדוותא היא לאשתעשעא לבתר ביומא תמינאה חדוותא דאורייתא הוא דהא כדין זווגא דגופא הוא זווגא דכלא למהוי כלא חד ודא הוא שלימו דכלא ודא יומא דישראל איהו ודאי ועדבא דידהו בלחודייהו דלית ביה חולקא לאחרא זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי עלייהו כתיב כי עם קדוש אתה ליי' אלהיך וגו':

תרגום: אמר רבי חייא אלעזר ימים אלו מראש השנה עד יום האחרון של חג ברצוני לעמוד עליהם. אמר רבי אלעזר זה נאמר, והחברים התעוררו בזה. אמר רבי חייא ודאי כך הוא, אבל אני שמעתי מהנר הקדוש עליונה דבר בהם. אמר לו אמור אותנו. דבר אמור לו, עדיין לא עמדתי בו. אמר רבי אלעזר, אף על גב שהחברים בארו דבר ויפה הוא, אבל סדור הימים הללו הוא סוד חכמה בין קוצרי השדה. בא וראה, הרי נאמר סדור של יחוד הכל באחד איך היה, והרי נתבאר. פתח ואמר "חשף ה' את זרוע קדשו", זו זרוע אחת, שבה תלויה הישועה, שבה תלויה הנקמה, שבה תלויה הגאולה. ולמה, להקים את כנסת ישראל מהעפר, ולקבלה אליו להזדווג כחד, וכשזה מתעורר כנגדה ע"כ⁷³ לקבלה, כמה פחד שריו בעולם עד שיניח אותה זרוע תחת ראשה להתחבר, כמו שנאמר "שמאלו תחת לראשי וגו'", ואז נח הדין ומכפר על חטאים. אחר כך באה הימין לחבק, ואז שמחה שרויה בעולם, וכל הפנים מאירות. אחר כך מזדוגת בגוף, ואז הכל נקרא אחד בלי פרוד, ואז הוא שלמות ושמחת הכל, ואחוזים בודאי מה שלא נמצא כך ביתר הזמנים.

כדוגמא שזה סדור הימים הללו מראש השנה עד יום האחרון של חג, בראש השנה מתעוררת זרוע שמאל לקבל את המלכה, ואז כל העולם בפחד בדין, וצריך אותו הזמן בתשובה שלימה שימצא העולם לפני הקדוש ברוך הוא. אחר כך באה המלכה ומתבקשים בני ההיכל בתשיעי לחדש לעשות שמחה, ולטבול בנהר לטהר עצמם בזווג המלכה. ביום האחר הוא זווג שלה, לשים שמאל תחת ראשה (ראש המלך) כמו שנאמר "שמאלו תחת לראשי". ואז ישראל בתענית על חטאיהם, ומכפרת להם, שהרי האם העליונה מאירה פניה למלכה בזווגה, ומתכפרים כל בני ההיכל. כיון שהשמאל מקבל אותה ביום הזה, שראש המלכה שרויה על השמאל. ביום הראשון של החג יתעורר הימין לקבלה בשביל לחבקה, ואז כל השמחה וכל הפנים מאירות, ושמחת המים הצוללים לנסך על המזבת, וצריכים בני אדם לשמוח בכל מיני שמחה, שהרי הימין גורם. בכל מקום ששרוי ימין, שמחה צריכה⁷³ בכל, ואז שמחה היא להשתעשע. אחר כך ביום השמיני שמחת התורה היא, שהרי אז זווג הגוף, הוא זווג הכל, להיות הכל אחד, וזהו שלמות הכל, וזהו יום של ישראל הוא ודאי וחלק שלהם לבדם, שאין בו חלק לאחר, אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא, עליהם כתוב "כי עם קדוש אתה לה' אלהיך וגו'".

⁷⁴ שאז נעשה בה סוד החותם מה"ג ואז נגמר הנסירה ונשלם סוד שמאלו תחת ראשי (רח"ו שם).

⁷⁵ שהוא זיווג ישראל ורחל (רח"ו שם).

⁷⁶ עי' לקמן דרוש ג' דסוכות ד"ה יום שמחת תורה.

שעה"כ

ורצוני להרחיב הביאור בזה הענין. דע כי בחי' כל החדשים הם במלכות, אבל נחלקים לב' בחי': הא', הוא בהיותה מצד עצמה. והב', הוא מצד הזכר וכמ"ש בע"ה. ודע כי כל החדשים נק' ראשי חדשים⁷⁷, לפי שכולם הם בחי' ראש כמ"ש⁷⁸.

ונתחיל בו' חדשי הקיץ כי הם בנוקבא, והתחלתם מניסן⁷⁹, כי לכן כל חדש וחדש יש בו מספר ימים רבים שהם ל' יום בכל חדש⁸⁰, להורות כי הם בחי' ראשים, שכל ראש מהם כולל בחינת ימים רבים. והנה ניסן הוא גולגולת הנקבה, אייר וסיון תריין אודנין דילה, תמוז ואב תריין עיינין דילה, ולכן נחרב הבית בב' חדשים אלו בסוד (&) עיני עיני יורדה מים, כי הם תריין עיינין כחות הדין⁸¹. וכבר נתבאר אצלנו בהקדמת ביאור אדרת האזינו (&) כי העינים הם נצח והוד, ולכן נחרב הבית עיקר חורבנו בחודש אב, שהוא עין שמאל, שהוא ההוד, בסוד (&) כל היום דוח, שהוא היפוך אותיות הוד (&). אלול הוא בחוטם⁸². והנה נשאר בחי' הפה שלה שאין לו רמז בחדשים. והנה גם ו' חדשי החורף הם בדכורא ע"ד הזה: תשרי הוא גולגולת הזכר, חשון וכסליו תריין אודנין, טבת ושבת תריין עיינין, אדר הוא החוטם. נשאר הפה של הזכר שאין לו רמז בחדשים.

ולסיבה זו נצטוו הסנהדרין לקדש את החדש מצות עשה, ויוציאו הדבר מפייהם, ויאמרו מקודש מקודש (&), וכמ"ש הכתוב (&) אשר תקראו אתם במועד, אתם כתיב (&). כי לסיבה שבחי' הפה של הזכר והנקבה אין לו רמז בחדשי השנה, צריך לרמוז אותו ע"י הסנהדרין המקדשין אותם בפייהם.

ובזה תבין טעם נכון למה אין מעברין את השנה אלא בחדש האחרון לו' חדשי החורף, ולמה אין מעברים את אלול שהוא בסוף חדשי הקיץ. גם תבין טעם למה טעה חזקיה שעיבר ניסן בניסן (&), ולמה לא הודו לו. אבל הטעם הוא לפי שאדר הוא החדש הזכר, וחסר ממנו בחי' הפה, ולכן נשלם במה שמעברין החדש ההוא האחרון הסמוך אל בחי' הפה הזכר, ובאדר הב' נשלם בחי' הפה שלו⁸³. אבל ניסן הוא מן השנה האחרת הבאה. ועוד כי ניסן הוא מחדשי הנקבה, ואין בו תשלום לבחי' הפה של הזכר⁸⁴.

ודע כי פ"א שמעתי ממורי ז"ל דרוש אחר בענין זה, ואעפ"י שנראין היפוך ממ"ש למעלה, עכ"ז הדברים הולכים אל מקום אחד למי שיסבירם וזה עניינו. דע כי חשבון השנים מתחילין מתשרי, וחשבון החדשים מניסן כנז' במס' ר"ה (&). והענין הוא כי ו' חדשי החורף מתשרי ועד אדר הם סוד ו"ק הת"ת, מחסד ועד יסוד שבז"א, ולכן הם בסוד שנה

- מאיר הכוונה -

⁷⁷ עי' נהר שלום מז ע"ב: וצריך לעיין לאיזה ענין הביא זה.

⁷⁸ כי הם כולם בגולגולתא ואודנין ועיינין וחוטמא כמו שמפרש והולך (לש"ו).

⁷⁹ עי' ליקוטי תורה ויצא: אלו הי"ב הם מניסן ועד אלול הוא הקיץ זכרים מעילא לתתא חג"ת נה"י וסיון בו נתנה תורה ת"ת ומתשרי עד חדוש אדר גבורות גשמים אור חוזר נוקבא

⁸⁰ כי כל ראש הוא בחי' כח"ב, והם רבים כי אין רבים פחות מג', וכאן הוא מספר גדול ונעשה מג' ל' (לש"ו), היות הראש בחי' כח"ב מובא בפע"ח אמנם נמחק שם בגליונות הלש"ו.

⁸¹ עי' אד" בענין עיני ז"א. שזה בחי' השגחה.

⁸² פע"ח: ותשרי פומא דילה ונדחה על ידי רח"ו.

⁸³ פע"ח: ניסן הוא הפה דכורא, פע"ח: והענין כי אדר הוא חוטם וניסן הוא הפה דכורא וגלגולתא דנוקבא שיוצא ההבל מפה דכורא ונעשה גולגולת דנוקבא

⁸⁴ עי' פע"ח פרק ד (לש"ו): ותשרי פומא דילה וגלגולת דילה ונל"ח דלא שייך אלא בניסן דמפומא דילה נעשים גלגולת דילה אך בתשרי אינו רק גלגולת דילה ולא פומא דילה כי אין גלגולת⁸⁴ נעשים מפומא דילה ().

והענין כי אדר הוא חוטם וניסן הוא הפה דכורא וגלגולתא דנוקבא שיוצא ההבל מפה דכורא ונעשה גולגולת דנוקבא נמצא שמועיל ניסן לו ולה לכן מעברים אדר ואין מעברים ניסן עי' לקמן פרק ד' שניסן מחובר מפה דז"א וגולגולת דנוק'.

שעה"כ

ולא בסוד חדש. ואחר חדש אדר שהוא היסוד של ז"א כנז, אז למטה ממנו מתחיל⁸⁵ בנין הנקבה, מלכות וששה קצוותיה הם ו' חדשי הקיץ מניסן ועד אלול⁸⁶. ונמצא כפי זה כי חדש אב הוא בהוד של הנקבה ונהפך לדוה, ולכן נחרב בו בית המקדש.

וגם בזה תבין מאחז"ל (עי' ילקוט שמעוני תורה רמז קפ"ז) וז"ל: אמר רבי יצחק לא היה צריך התורה להתחיל אלא מהחדש הזה כו'⁸⁸, והטעם הוא לפי שניסן הוא ראש חדשי הנקבה הנקרא (תיקו"ז יג ע"א) זה השער לה', ולכן היה ראוי להתחיל (צא ע"א) בו התורה⁸⁹.

ונחזור לענין א' ולהבין הדרוש ההוא הראשון צריכים אנו לבאר ענין מחלוקת ב' תנאים ר"א ור' יהושע במס' ר"ה (&) וז"ל: תניא ר"א אומר בתשרי נברא כו', ר"א מנין שבניסן נברא העולם שנאמר ותוצא הארץ דשא כו' הוי אומר זה ניסן. וקשה שנראה כחולקין במציאות ח"ו וח"ו דברי א' מהם אינו אמת⁹⁰, וזה תימא גדולה. אבל האמת הוא כי אלו ואלו דברי אלקים חיים, אלא שזה מדבר בדרוש א' וזה מדבר בדרוש א'. והענין הוא זה, דע כי בעת ירידת המוחין ליכנס בז"א הנה ז"א מתחיל מחצי ת"ת דאימא ולמטה⁹¹, ובתחלה נכנסו אלו המוחין תוך חצי הת"ת דאימא התחתון, ומן חצי הת"ת התחתון הזה נעשה ממנו כתר דז"א כנודע (&), והניחו שם הרושם שלהם תמיד⁹², כנודע כי כל דבר שבקדושה אין מסתלק הרושם שלו, ובכל מקום ומקום שהיה שם מניח רשימו. ואח"כ ירדו עוד אלו המוחין ירידה ב' בנה"י דאימא, ושם נתהוו לד' מוחין ברישא דז"א בחב"ד שלו. ואח"כ מהם נעשה כל⁹³ ז"א מן מקום חצי הת"ת דאימא עד הסוף.

והנה בסדר כניסת אלו המוחין בכלי של חצי התחתון דת"ת דאימא להעשות כתר ברישא דז"א⁹⁴, בזה הוא תלוי מחלוקת ר"א ור"י, כי ר"א סבר כי תחילה נכנס⁹⁵ מוח חכמה הנקרא אורא דכיא, ואח"כ נכנס מוח הבינה הנק' אשא דכיא⁹⁶. ועד"ז ג"כ בתרין

- מאיר הכוונה -

⁸⁵ מתחילה ?

⁸⁶ עי' הגהות מהרח"ו על זהר ח"ב יא ע"ב (לא ברור לי שיש בזה תוספת).

⁸⁷ עי' זהר ח"ב לט ע"ב: אמר רבי יצחק לא אצטרף אורייתא למכתב אלא מהחדש הזה לכם ראש חדשים מאי טעמא משום דשירותא דסיהרא הוי ועל דא אורייתא הוה אצטרף למכתב מהכא דהא בקודשא בריך הוא אתקשר מלה

תרגום: אמר רבי יצחק לא הצטרפה תורה לכתוב אלא מהחדש הזה לכם ראש חדשים מה הטעם משום שזה היה תחלת הלבנה ועל זה התורה הצטרפה לכתוב מכאן שהרי בקדוש ברוך הוא נקשר הדבר.

⁸⁸ ז"ל:

⁸⁹ נמחק בפע"ח.

⁹⁰ עי' דע"ה ח"ב סא ע"ב: מ"ש בגמרא ופליגא דרשב"ג, הנה כן דרכן דחז"ל באגדה בכמה מקומות על האומר ענין כזה על כוונה אחרת לומר לשון ופליגא.

⁹¹ פע"ח: כאשר ירדו המוחין ונכנסו שם הב' עיטרין החו"ג הנה כבר ידעת כי קודם שנכנסו בז"א הנה מציאות הז"א הוא בבניה מחצי ת"ת שלה ולמטה והנה שם תחלה נכנסו אלו המוחין בחצי ת"ת שלה

⁹² עי' יפ"ש שהקשה שהרי זה נשאר העצם שם ולא רק הרושם, וצ"ע.

⁹³ מוחין דז"א?

⁹⁴ פע"ח נמחק: בכלי של חצי התחתון דת"ת דאימא להעשות כתר ברישא דז"א, ובמקום ואיתא " בעת כניסת המוחין אלו למטה בת"ת של בינה". צ"ע אם כוונתו לחו"ב ואם כן קשה למה מדבר על כתר, אמנם אם מש"כ אורא דכיא היא בחי' חכמה דכתר דז"א אין שאילה.

⁹⁵ צ"ע בלשון נכנס כאן, ועי' הערה 96 שמשמע שחו"ב לא נכנסים לראש ז"א ואולי כוונתו למאירים.

⁹⁶ עי' ע"ח שער הנסירה פרק ז שז"א דכיא הוא פס לחסד דל"א שהוא מתלבש בתוך חכמה, אמנם בשער מאמרי רשב"י מה ע"ב מציא שז"א חו"ב ולא חו"ג דל"א.

עי' אד"ר קלה ע"ב: אחר שביאר את ענין שבירת הכלים, מתחיל לבאר את תיקון ז"א בכל בנין פלופו. והתחיל צננין הגלגלתא שלו, הרי הוא כתר דז"א, ודווקא בשורש השקשים של אותו הצנין. והוא כמ"ש בלדרא דמשפטים (קכז ע"ב) רישא דמלכא בחו"ג אתתקו, וביארנו פס בלדוכה שז"א

שעה"כ

- מאיר הכוונה -

סוד זיווגא וצטיטן דאוירא וצוליינא, שכן שורש עט' לחסדים הוא מאוירא חסד עילאה דרדל"א דגניז שם, וצוליינא הוא מו"ס ששם נמצאת הגבורה דרדל"א (ב"ע קמח ע"א). תאנא כל סליק ברעותא דרישא חורא למעבד יקרא ליקריה ודהיינו דיקנא דז"א שהוא לבוש של ע"ק (בהגר"א על ספד"א כד ע"א ד"ה ואמר כל מה), 'רישא חורא' הוא רישא דע"ק שכולו גוון חיוור וחסדים, ולשם עלה מ"ן צמוחין. והנה על אף שכל התיקונים דזו"ר תליין בעבודת ישראל, כל זה אינו אלא צבחי נשמות מ"ן דרחל, אבל פרופי זו"ר עצמם, תיקונם היה בראון א"ס, שלא ע"י מעשה התחוננים שעדיין לא באו לעולם. ומש"כ 'כד סליק', כוונתו היא שאו"א מלבישים את ע"ק, והיינו המכונים לבושין דיקר', מכיוון שע"י ניכר כבודו בעולם, וכן תלויים הם צב' המזלות דדיקנא, וזו"ר הם לבושין לאו"א (ב"ע קמח ע"ב). תקין וזמין [בשמועה זו מלינו ג' פירושים: א) "תקין" קאי על י"ג ת"ד ואילו "זמין" קאי על ז' תיקוני גלגלתא דא"א. שכן צב' תיקוני גלגלתא אינן שייך לשון תיקון, שהרי תיקון לעולם עניינו הוא גילוי ואילו הגלגלתא הוא טמירא דטמירין, משא"כ ת"ד שבהם שייך לשון גילוי שכן אינם טמירין כולי האי (בהגר"א על ספד"א ה ע"א ד"ה וכמ"ש צ"ר). ב) והנה האמת היא דלא זו בלבד שאין גילוי בת"ג, אלא אף בכל ע"ק אינן שייך לומר תיקון ממשי, שכן למעשה מע"ק אין שום גילוי לתחוננים, מכיוון שהוא נק' בשם אקיי"ק ע"ש לאנא זמין לתאגלייא (זהר ויקרא יא ע"א). למימרא דאין שם כי אם הזמנה לתיקוני זו"ר, ולכן נקט כאן בלשון 'זמין'. וממילא בע"כ לשון זמין קאי אזו"ר. ג) כלל התיקונים הם לזו"ר, שכן צו"א הוא שילוח הנקודות שלא היו מתקנים. והנה תיקונים דז"א באו ע"י עטרא דחסדים שהיה חסר לו בעולם התוהו, שהרי אז ילאו בסט' דדינא ה"ה מסט' דצוליינא. לכן הורדך להאיר בו את האור דאוירא, ועי"כ תיקון אוחו. לכן דווקא בהם שייך הלשון 'תקין'. אמנם אורות הנק' שלא מלכה כלל היו כריכים הזמנה ושורש למעלה בע"ק, שכן בתחילה לא היה לנוק' שורש כלל ולכן לא יראה. ואז הזמין אור דצוליינא הרי הוא עט' דגבורות שנתחדש לה מאז שילאה מאתלטיא, כך שאפילו לאחר התיקון אינה מקבלת אלא גבורות, וכל תיקונה הוא מדכורא! ולכן עליה הוא שנקט בלשון 'זמין' (ב"ע קמח ע"ב). ואפיק מצוליינא דקרדינותא חד ניולא [חד ניולא] הוא כינוי לשם אלקים, והם ה"ג כנגד ה' אותיות שבשם אלקים. וצוליינא דמו"ס הם כלילן בחד באשר שם עדין אינן חילוקי גוונים! אלא לאחר שירדו לתתא צו"א. ואמר שהו"א "חד ניולא" שכן למעלה בע"ק אינן דין נגלה כלל, רק סתום מאד וכעין הנילוץ הסתום שבגחלת! ועדיין לא נתגלה כי אם צבחי נקודות אלקים בלבד. והנה אימא! היא הו"ה בניקוד אלקים, וממילא אינו ניכר אלא בקריאה בלבד ולא בכתיבה. והענין, שכן כל קריאה היא בפה, הרי הוא בולד"ק דבפומא דז"א וצבחינת אותיות מנפ"ך (ב"ע קמח ע"ב). בולד"ק איננו כלי חשוף! הרי הוא העדר האור, אלא "נר" שהוא אור, מוגבל (מ"א קפ). [נשכב ביה אתתקו (ס"א אתתקו)] ואתלהט האי ניולא ע"י רוחא, וידוע כי רוח הוא צו"א, דהיינו שהתלהטות בזה על ידי נשיבו דרוחא צו"א, ששם נתפשט ממשי, ושם נתלהב בסוד האש (ב"ע קמט ע"א). וסליק רעותיה ודעת נק' ראון ה"ה היכלא דמשה, ולשון 'סליק' שמיבא כאן הוא מאד עט' דגבורות שבו שביה סליק בסוד זהב התופה! (ב"ע קמט ע"א). [ואתפשט תלת מאה ושבעין עיבר ודהיינו שאור זה נחלק לש"ע, והחשבון הוא כדלהלן: תחילת ההתפשטות היא ע"י הב"ל (גי' ל"ז) ה"ה רוחא דפומא, וכל א' כולו מי' וממילא הם עולים ש"ע עיבר. והם כוללים את כל י"ס דז"א, ג"ר כנגד תלת מאה, ואילו ז"ת כנגד ע', וכולם נכללים בגלגלתא, שכן לעולם הכתר הוא כללות של כל הפרוץ, ואילו ט"ס תחתונות הוא צפירות. וכבר אמרנו שעיקר בניין הכלים דז"א הוא ע"י הגבורות דבולד"ק, לכן ממנו בזה ההתפשטות לש"ע עיבר (ב"ע קמט ע"א). וניולא קאים [ר"ל בכתר שלו העומד ע"ג הפרוץ ואינו מכללא, והיינו מש"כ 'קאים' דהיינו מעליו (ב"ע קמט ע"א)]. ושארי נפיק אוירא לכיא [אוירא הוא שורש ה"ח הגנוזים באבא, ואילו בולד"ק הוא שורש ה"ג הגנוזים באמא, ומהם נתקן הגלגלתא (בהגר"א על ספד"א כב ע"ד ד"ה וכדן). המדובר כאן הוא באוירא עילאה דע"ק והוא מוח חכמה המכונה או"ר, ולכן מ"ש כאן "נפיק" הוא בסוד יו"ד דנפיק מאוירא כנגד פרוץ אבא דנפיק מתמן ונתן מוח חכמה לז"א. והנה בבולד"ק נקט האידרא בלשון "ואפיק" דהיינו בלשון עבר, ואילו כאן

שעה"כ

- מאיר הכוונה -

נקט "ונפיק" כלומר בלשון הווה. והענין, שהפרש גדול יש בין חסדים לגבורות, שכן הגבורות משתנים בירידתם למטה ואינם עוד במתכונת עממותם הראשונה, משא"כ החסדים, וכמ"ס חז"ל שאור שנברא ביום ראשון היה מאיר מסוף העולם ועד סופו (חגיגה יב ע"א), למימרא שעד סוף העולם הוא אותו אור נברא, ואין בו שינוי כלל. לכן נקט בלשון "ונפיק" ר"ל שהוא נותר אפילו עתה כאן בתחתונים בבחי' עממותו למרות שהוא ירד מעליונים לתחתונים (ב"ע קמט ע"א). ומתגלגל כי הוא צדק יו"ד שבשם הוי"ה ב"ה שהוא עיגולא, וכנגד חכמה יו"ד שבשם. ויותר נכון לפרש שתיבת 'ומתגלגלת' קאי למטה, ר"ל כי מאלו הב', ה"ה אוירא ובונינא נעשית גלגלתא דע"ק שהוא בבחי' עיגול, וכעין כתר הסובב את הראש, והוא מ"ס 'ומתגלגלת' ונתפסק ונפיק חד גולגלתא כו". ועומק הענין הוא, כי הכתר הוא בבחי' עיגול שאין בו היכר קוין חד"ר, שכן אינו מכללל דז"א (ב"ע קמט ע"א). נשז ביה אתתקן ונפיק [ובבחי' חילוניות (ב"ע קמט ע"א)]. חד גולגלתא תקיפא, ונתפסק לארבע סטרין [ב"ע קמט ע"א]. משא"כ בז"א הוא חד גולגלתא לבד, ומ"מ ד' מוחין כלולים בו (בהגר"א על ספד"א י"ח ע"ג ד"ה וידוע). והנה נקרא כאן "תקיפא" שכן היה בז"א גילוי תיקוני דדינא שבאו מהבונינא, משא"כ גלגלתא דע"ק שכולו חיזור (ב"ע קמט ע"א).

ובהאי אוירא לכיא אשתאיב ניולאא ועל אף שז"א כולל מב' בחי' חו"ג, מ"מ עיקרו הוא חסד, שכן ז"א מקבל עט' לחסדים לבניינו ואילו הה"ג אינם בו אלא בכלילות לבד (בהגר"א על ספד"א ח' ע"ג ד"ה ואמר לשון). טעם הדבר, שכן עיקר הנהגת העולם הוא ע"י ז"א, מכיוון שתיקון העולם הוא שלא יתנהג ע"י חסד גמור, וכמ"ס חז"ל השפעת עליהם רוב טובה אין יכולים לקבל (תענית כ"ג ע"א) (בהגר"א על ספד"א ח' ע"ג ד"ה ואמר לשון). לכן נכללות בו גם גבורות באופן כללי, כדי שיהיה הכל בצמנאם לפי השיעור הראוי לפי עומק מחשבתו של א"ם ב"ה. לכן אמר ד"בהאי אוירא אשתאיב ניולאא", ובסוד אור השמש הרי הוא ז"א, והאי שמשא, סומקא הוא דאשתאב' זה ניולאא, ואור השמש הוא אור לאוירא. והנה נוק' הוא להיפך, שהיא בעיקרא סיהרא דהיינו בולד"ק, ה"ה חסוכא דלית לה נהורא מגרמה כלום (זהר וישב קפ"א ע"א) כלומר שעיקרה דינים. ומ"מ קת' בחי' חסד כליל זה, ולכן הלכנה היא חיבורת (ב"ע קמט ע"א). ואתאחד וכליל (ס"א ואתכליל) ביה, ביה ס"ד ושהרי כולו ועיקרו של ז"א הוא חסדים, ומכ"ס כתר דז"א שאינו מכללות פרטופו אלא מת"ת לאימא, שכן שם כולו רחמים (ב"ע קמט ע"א). אלא אתמר ביה [מ"מ אמנם כח הדין כולו בו, רקאלא שמ"מ אינו נגלה עדיין עד שמתגלה בנוק' (ב"ע קמט ע"א)]. ובגין כך האי גולגלתא נתפסק בסטרין ומלד הדין שכללל בו בולד"ק הוא שנתפסק הגלגלתא הרי הוא קו המדה דמדיד משחתין (ז"ח נח ע"ב) (ב"ע קמט ע"א). והאי אוירא הוא טמיר דטמירין דעתיק יומין [שכן היא מכוונה חכמתא עילאה סתימא (בהגר"א על ספד"א ח' ע"ב ד"ה קרומא). האוירא הגזכר כאן הוא אור הא"ם המתלבש בא"א (לש"ו דע"ה ח"ב קט ע"א). דע"י דהיינו שהוא נמשך מרדל"א (לש"ו כללים ח"א מה ע"א), כלומר שהוא נכלל ברדל"א, ואפילו המו"ם אינו משיגו אלא דרך הקד"א. ומכיוון שהוא דכר, ממילא עיקר הארתו הוא מלמעלה ממנו, דהיינו דעה עלאה (הרי הוא הדעת אשר ברישא דא"א כמש"כ באד"ז (גליונות לש"ו)) הבאה מאור התיקון הרי הוא הקו האמצעי (לש"ו כללים ח"א מה ע"ד). והנה "האי אוירא הוא טמיר דטמירין" מכיוון שהוא (ז"ח ע"א) "אוירא ללא אתפס" ואינו יכול להתלבש בכלי (לש"ו כללים ח"א סא ע"ב). ברוחא דגניז זה [סוד האור הגנוז ללדיקים לעתיד לבא. וכן כאן הוא גנוז בזהאי גלגלתא, וע"י הגבורות נמצא בז"א קת' גילוי שכן הוא שורש לקו המדה הנ"ל (ב"ע קמט ע"א). נהורא דרדל"א גנוז בו, ולא נקט בלשון "אתלבש" שכן הוא נעלם (פת"ש א"א ח'). עכשיו מפרש כל הד' מוחין הכלולין בגלגלתא דז"א (ב"ע קמט ע"א). ד' סטרין כאן הם ד' מוחין הרי הם שורש לד' הפרטופין או"א וזו"ן (בהגר"א על ספד"א ד ע"ג ד"ה ואבא מקבל). בזהאי גולגלתא נתפסקו אשא מסטר חד ועיקר גולגלתא דז"א נעשה מחו"ג שבדעת. והנה ז"ע הרי יש בגולגלתא דא"א את כל הג"ר ומ"ט אינם מתפשטים חו"ב לגולגלתא דז"א. ול"ל שיש לחלק בין אוירא לכיא ואשא לכיא שהם בבחינת חו"ב לאוירא ואשא בסתמא שהם

שעה"כ

עמ"ק דדעת⁹⁷, כי תחילה נכנס עטרא דחסד דכורא ואח"כ נכנס עטרא דגבורה נוק. ונמצא כי התחלת כניסת המוחין היתה בתחלה בחי' הזכר ואח"כ בחי' הנקבה. ור"י סבר היפך מכל זה, כי בחי' הנקבה נכנס תחילה.

ולאבין זה צריך שנודיעך מהיכן נתפשטו הדינין בזו"ן. והענין הוא כי עיקר תחלת בנינם הוא מן הנצח והוד ויסוד של אימא, והנה כל בחי' אימא בעצמה היא דינין כי ממנה הדינין מתערין (והר"א ר"כ ע"ב), ובה נמצא מקור הדינין. ונוסף ע"ז היות הנצח והוד שבה שהם עיקרי ושרשי הדינים, ולכן מכאן נתפשטו הדינים בזו"ן. והנה לסברת ר"א שאמר שבתשרי נברא העולם, והנה תשרי הוא ר"ה והוא ראש ז"א דכורא⁹⁸, ונמצא כי הוא התחיל בתחלה לנכנס ונשלם שיעור קומתו, ואח"כ נכנס בחי' הנקבה ונשלם שיעור קומתה גם היא, אלא שהוא ע"י ז"א שקדם אליה בתחילה, וכיון שאין לה שלמות אלא על ידו, נמצא כי הוא נותן בה כל הדינין כדי להשלים שיעור קומתה, ונוסף ע"ז כי גם אח"כ בעת הנסירה כשננסרת מאחוריו, הנה כל הדינים אשר באחוריים דז"א מבחי' אחורי הכתר שלו וע"ם קומתו כולם ניתנים בה. ונמצא כי הדינים שבנקבה רבו במאד מאד, כי ניתנו לה ע"י הזכר שקדם אליה, כי הרי בתשרי נברא העולם שהוא ר"ה, שהוא ראש דז"א הנקרא שנה⁹⁹.

ולסברת ר"י כי בניסן נברא העולם, והנה ניסן הוא ראש החודשים שהוא מלכות, ונמצא כי בחי' הנקבה¹⁰⁰ התחילה להכנס בתחלה בחצי התחתונה דאימא, ואח"כ בנה"י שבה¹⁰¹. והנה בתחילה נשלם שיעור קומתה שלא ע"י ז"א, וא"כ לא קבלה הדינין בה של חלק הזכר רק הדינין הנוגעים לחלקה בלבד¹⁰², ואז הדינין דנוקבא נייחין ברישא (ספד"צ כו ע"ב, אד"ד קמב ע"ב) ואין בה כ"כ דינין¹⁰³. ואח"כ בעת הנסירה אינה לוקחת כל

- מאיר הכוונה -

בזחינת חו"ג שזדעת (בהגר"א על ספד"ל ד' ע"ג ד"ה ואצא), שהעליונים שהם 'דכיא' מלאותם היא שהם 'קאים' כלומר שהם עומדים במקומם ואינם מתפשטים, ואילו אוירא ואשא מתפשטים (בהגר"א על ספד"ל כג ע"א ד"ה וכלין אוירא). מש"כ האירא 'אשא' דהיינו עט' דגבורות של הדעת, ונק' אשא סתם, שכן זו היו קלת סיגים בהתפשטו בגופא והוא מסטר שמאלא של הגלגליתא (ב"ע קמט ע"ג). ואוירא מסטר חד ועט' דחסדים של הדעת מימינא (ב"ע קמט ע"ג). ואוירא דכיא קאים עליה מהאי סטר ומוח חכמה העומד למעלה מעט' דחסדים והוא ג"כ בסטר מימינא (ב"ע קמט ע"ג). ואשא דכיא קאים מהאי סטר ומוח בינה העומד למעלה מעט' דגבורות כלל שמאלא. הרי ד' מוחין שלימים (ב"ע קמט ע"ג).

⁹⁷ הנק' אוירא ואשא ללא דכיא (עי' בהגר"א בספד"ל ד ע"ג).

⁹⁸ פע"ח: ובה נמצא כי דיני הנוקבא אין להם קץ?

⁹⁹ מיקום? ז"ל פע"ח: ענין ויבן ד' אלהים את הצלע ז"ס הנסירה שנעשית בר"ה והוא שיוצאין המוחין מז"א ונכנסין בנוקבא בנקודת המלכות ונגדלת וזהו ויבן שניבנית ונגדלת וגם ויבן גי' חיים סוד מוחין דז"א הנקראים חיי המלך שהם אהיה הויה אהיה גי' חיים וע"י אלו המוחין נבנית הנוקבא כי עתה ניתנין אליה ויש מוחין דאבא ומוחין דאמא ועל שניהן הוא אומר ויבן ה' אלהים את הצלע ו"י אלהים אר"א את הצלע בחי' נקודה בלבד כלולה מי' ואח"כ נבנית ויביאה אל האדם סוד ז"א שם מ"ה גי' אדם

¹⁰⁰ נוק' דז"א

¹⁰¹ עי' לעיל הערה 18.

¹⁰² קשה שזה נגד כל דרושי הרב אמנם עי' לקמן צא ע"ג ד"ה ונחזור לענין א' לבאר

¹⁰³ פע"ח: (ונכנסים ה"ג) [ונכנסה היא] תחלה ולוקחת הדינין שלה לבד לכן דינין דנוקבא נייחין ברישא, כי נו"ה (דת"ת) דז"א נעשין לה מוחין ואח"כ לוקחת שאר הדינין של הזכר והענין בבירור יותר הוא כי הנה אם בניסן שהוא ראש של המלכות אז נברא ואז התחילו בה לירד תחלה (ונכנסו) [ונכנסה] תחלה בתנה"י של הבינה הנה נמצא כי היא נעשה שלימה שיעור קומתה קודם אל הז"א נמצא שאינה צריכה לקחת מצדו שום דבר ולכן אין בה כ"כ דינין כי הנה אין בה דיני זכר רק הדינין שבה לבד

שעה"כ

הדינים שמן כתר עד סופו¹⁰⁴ רק האחוריים אשר כנגד שיעור הצי התחתון דת¹⁰⁵ ונה"י דו"א בלבד.

גם בזה תבין מ"ש בפ' תצוה ובספרא דצניעותא וז"ל: דינין דדכורא תקיפין ברישא ונייחין בסופה והנוק' איפכא. והענין הוא כי ו' חדשי הקיץ הם בנקבה והחדשים הראשונים ניסן ואייר נייחין והאחרות שהם תמוז ואב הם תקיפין, אבל ו' חדשי החורף הנרמזים בדכורא החדשים הא' שהוא¹⁰⁶ מבת ושבת, הם תקיפין, והאחרון שהוא חדש אדר הוא נייחין. ורצוני עתה להרחיב הביאור בענין המאמר הנז' הנה בפ' תצוה (דף קפו ע"א) וז"ל¹⁰⁷ כתיב יהי שם ה' מבורך מאי מבורך שירותיה קשה וסופיה רך מ"ב קשה ודינא איהו ודאי ולבתר רך כגונא דא יומא דר"ה מ"ב דהא כמ"ב אתון אתברי עלמא ועל דא אתברי בדינא ולבתר איהו רך כו¹⁰⁸.

ולבאר המאמר הזה צריך שנבאר ענין הנקבה בכל פרטיה ובפרט בענין הנסירה¹⁰⁹, הנה בהתחלת האצילות¹¹⁰ היה ז"א בבחי' ו"ק לבד והנקבה היתה בחי' עשירית בסוד נקודה קטנה כלולה מי', ולא היה בה פרצוף שלם. והנה זו הנקודה אשר

- מאיר הכוונה -

¹⁰⁴ כן הוא בפע"ח.

¹⁰⁵ חצי תחתון דת"ת נמחק בפע"ח.

¹⁰⁶ למה דילג על תשרי חשון כסלו

¹⁰⁷ ז"ל בשלימות: כתיב (איוב א כא) יהי שם יהו"ה מבורך מאי מבורך (אלא כלא ידעי) אבל רזא חדא ידע חד מחברנא במדברא אחזיאו ליה בחלמא ורבי יצחק כפתורא שמיה מאי מבורך שירותא קשה וסופיה רך מ"ב קשה ודינא איהו ודאי (ולבתר רך) כגונא דא יומא דראש השנה מ"ב דהא כמ"ב (וברזא דמ"ב) אתון אתברי עלמא ועל דא אתברי בדינא לבתר רך ועל דא שירותין קשין וסופא דלהון רכין (ס"א דהא כמ"ב וברזא דמ"ב) אתון אתברי עלמא ועל דא אתברי בדינא לבתר רך כגונא דא) ביומא דראש השנה מ"ב קשה בדינא ביומא דעצרת רך בחדוה תרגום:

הפסוק מדבר על ה' נתן וה' לקח וכו' וזה מדבר על ראש השנה, ולא מוזכר על נוק' שדינים קשים בתחילה בכלל, וקשה.

¹⁰⁸ צ"ע אם שם מ"ב זה הוא אב"י (כן הוא באור יקר בזהר תצוה) או פשוט ומילוי וכו' (כן הוא במאמרי רשב"י בזהר א ע"א וכן באור יקר שם), אמנם לא מוזכר בדף א שבו נברא העולם. אם כן צ"ע למה זה דינים, עי' אור יקר שזה מסתלק ונקשר למעלה, וסילוקו מורה על מניעת אור מהתחתונים.

¹⁰⁹ וכן היה אז ענין הנסירה והחזרת פב"פ באדה"ר עצמו ג"כ, וכמ"ש בזה"ק ח"א לה ע"א שהם תלויים זב"ז. וכ"ז נעשה ע"י המצות ומע"ט של אדה"ר. וכן הוא ג"כ בנקודות פ"ו ובמעוט הירח פרק ד' ובסדר אבי"ע פ"ה. אמנם כ"ז היה רק על החזרת פב"פ לבד, ואולי היה נעשה עי"ז נשיקין וחיבוק. אמנם הווג תחתון הנה היה נתעב עדיין, כי היה ממתין (על) [עד] שבת בראשית. אמנם אח"כ בסביבת הנחש והחטא דעץ הדעת, ונזדווג אדם עם חוה לאחר החטא ובוהמת הנחש אשר על חוה, והולידו לקין והבל, והוא אחר החטא כמ"ש בזהר ח"א נד ע"א ובח"ג עו ע"ב ובאד"ר קמג ע"א וכן הוא בספד"צ פרק ג, והנה גרם עי"ז פגם גדול למעלה, כי נעשה עי"ז זוג למעלה ג"כ בעת החטא והפגם, ונעשה עי"ז למעלה ג"כ סוד ביאת נחש על חוה. והיינו ע"י כלילות רח"ל שנאחזים להכלל בהק"כ צרופי אלהים רח"ל כמ"ש בשעה"ק לו ע"ב ורע"ג, וכן במאמ"ר דף מ ובמב"ש נז ע"א, ועי' עוד כ"ז בפע"ח ראש השנה דף קכט ע"ג (ע"ד) וכן בשעה"ק דף עז ע"א וכאן לעיל בסמוך צ ע"ג וע"ד (לש"ו).

¹¹⁰ עי' ע"ח שער לו פרק ב: ועתה נבאר ג' בחי' אלו איך היו מתחלת בריאת העולם עד עתה. הנה בזמן העיבור היתה היא עדיין בבחי' נקודה א' כלולה מי', והיתה למטה מאחורי היסוד דז"א. וכאשר נברא העולם של אצילות ונולדו ז"ו, התחילה היא להתגדל עד יום ד' של ימי בראשית, ואז נגדלה כל ג' בחי' הנ"ל שיש בבחי' אחור באחור, והוא עד שתהיה בחי' פרצוף גמור ב"ס באחור, באחורי החזה, ושם היה שיעור קומתה משם ולמטה, וגם האורות של ה' ספירות ראשונות דז"א היו מאירין בה מלמעלה למטה אב"א. וכאשר הירח קטרגה, אז נתמעטה מן שיעור הנ"ל וחזרה להיות כבתחלה, בבחינת המיעוט יותר גדול שאפשר להיות, והוא שהי' ספירות שלה חזרו ונתעלו ונסתלקו בשרשיהן, בט"ס של ז"א, כי משם יצאו כנ"ל. ולא נשאר רק המלכות שבה שהיא נקודה א' כלולה מי', תחת אחורי היסוד של ז"א, וזהו ענין (חולין ס ע"ב) לכי ומעטי את עצמן, שנסתלקו ט"ס שלה העילונים, ועלו בז"א, והיא נשארת נקודה מעוטה וירדה תחת אחורי היסוד.

שעה"כ

עליה אנו אומרים (&) ומאיר לאישון בת עין, כמבואר באורך בברכת המפיל הבלי שינה (צא ע"ב) כו'. וע"ש היטב כי שם נתבאר כל זה הדרוש¹¹¹. וזאת הנקודה היתה בה כח לעמוד עמו פב"פ כנז' שם, ומעם הדבר נתבאר היטב בדרוש ה' דתפילין למה נוהגים ביום ולא בלילה, והוא כי הנקודה הזו היא בחי' הכתר שבה עתה, ודי בזה. ולהיות כי הנקבה היתה בתחלתה מקבלת הארתה ע"י ז"א, לכן היתה גרועה ממנו, ולא היתה יכולה להתקן בבחי' פרצוף שלם, ואז הוצרך המאציל העליון להפיל תרדמה על האדם דא ז"א, ואז ז"א לבדו בבחינת נשמתו המסתלקת ממנו בעת התרדמה, והשינה עולה למעלה בסוד מ"ן אל אימא עילאה, כדרך האדם המפקיד נשמתו ביד המלכות לצורך מ"ן שבה כמבואר לעיל (&) בפ' (תהלים לא ו) בידך אפקיד רוחי הנאמר בלילה כשהאדם ישן על מטתו. ואע"פ שכל העלאת מ"ן צריך שזו"ן יעלו ב', זה באבא וזה באימא¹¹², עכ"ז עתה שכל צורך זווג הזה דא"א אינו אלא לצורך בנין המלכות שהיא נקבה לבדה, לכן מספיק בהעלאת מ"ן ע"י ז"א לבדו, וע"י העלאת מ"ן אלו מזדווגים או"א¹¹³, ומן הארת הזווג ההוא בונים ומתקנים את הנקבה ומורידין בה מוחין אחרים באותה הנקודה שבה, ונגדלת וניתוספין בה ט' נקודות אחרות, ונעשה פרצוף שלם די"ם, ועומדת עמו אב"א מן החוזה שבו ולמטה.

והבנין הזה נעשה ע"י הפלת דורמיטה על ז"א, והנה סבת התדבקותם עתה בבחי' אב"א מה שלא היה כן בתחילה בהיותה בסוד נקודה כנז"ל, כי היתה עמו פב"פ בסוף היסוד שבו¹¹⁴, הטעם הוא כי הנה כל בחינת אחוריים הם דינים והם שמות אלקים

- מאיר הכוונה -

¹¹¹ ז"ל דף נו ע"א: הנקודה הזאת וע"י הארתו בה מגדילה ונעשי' פרצו' גמור כנ"ל וצריך שתדע כי זו הנקודה יכולה לעמוד עם ז"א פב"פ בכל עת וזמן וזכור גם זה ועיין בהקדמת ביאור תפלות ר"ה ושם נתבאר היטב ענין ומאיר לאישון בת עין וגם בדרוש התפילין למה נוהגים ביום ולא בלילה נת' היטב טעם לזה שהנקודה הזו היא בחי' הכתר שבה ושאר ה'ט' נקודות באים לה בסוד תוספת לבד

וע"י דרושי תפילין: ואז אותה נקודת הכתר דרחל להיותה שרש רחל ועצמות' לכן בעלותה באצילות יושבת עם ז"א פב"פ ובפרט כי עתה נכנס בה אותו הרשימו שנסתלק ממנה בלילה כנז"ל וכמו שנבאר והענין הוא כי בלילה היא אומרת שימני כחותם על לבך כנז"ל שיוצא רשימו דילה ועומד בחזה שבו ובאור הבוקר היא א"ל כחותם על זרועך והוא כי בעלות ספירת הכתר שבה מן הבריאה לאצילות וחוזרת עמו פב"פ כנז' הנה להיותה בחי' נקוד' בלבד ואינה פרצוף שלם לכן מקום חזרתה הוא בזרועו השמאלי הנקרא גבורה לפי שכל עצמה של הנקבא זה מאד קשה שהם ב' בחי' נפרדות, וצ"ע.

¹¹² זה באבא וזה באימא לא מופיע בפע"ח וצ"ע.

¹¹³ פע"ח: ע"י זווג זה דא"א הם עצמן יתקנו את המלכות שלא ע"י ז"א.

¹¹⁴ פע"ח: והענין כי הלך רחוקה הכל דע כי הת"ת היה כלול מו"ק ומלכות קציעית אליו צסוד נקודה א' כלולה מי' אך לא היה פרצוף שלם אמנם זו הנקודה יכולה להיות עמו פב"פ כי נקודה זו הוא סוד ומאיר לחישון דת עין שאלו אומרים כלילה והנה מזאת הנקודה מתחלת הצנין שלה אחר השנינה ונעשין דה פרצוף שלם גמור של י"ם צסוד אב"א ורח"ז דא ענין הנסירה.

¹¹⁵ ע"י ע"ח ח"ב נ ע"ג שזה בזמן שז"א בבחי' ר"ה. וכן הוא בשער לד פרק ד אות א' וב' שגם ביציאת הנקודות, וגם בעיבור ראשון הנוק' היא נקודה אחת על היסוד דז"א וממילא אפשר לקראתו פב"פ. ועי"ש בגליון הלש"ו שאין אף פעם שהם יחד. שהיא לא מלכה אלא רק אחרי שהיסוד מת והעטרה האמיתי רק יוצא בעולם התיקון, ולכן אף פעם לא היו יחד באותו עת (דע"ה ח"ב ז ע"א).

וע"י ע"ח שער לד פרק ב אות ח: בפנים, יש נקודה אחרת¹¹⁵ לבד מבחי' פנים, ויושבת בסוד תפילין דיד לעולם עמו, ואינה זזה משם לעולם, ואז כל ה'ט' {מה ע"ד} בחינות¹¹⁵ דפנים שלה, אז ניתנין בה אחת לאחת, עד שנתגדלה פנים בפנים כמוהו, באופן כי כשאנו אומרים שאחר שנגדלת אב"א, אז חוזרת להיות נקודה קטנה בפנים, פירוש הוא על אותה נקודה מבחינת¹¹⁵ פנים שעדיין בבחי' פנים שלה, אין לה רק נקודה אחת, אמנם כל האחוריים הם שלמים לגמרי והבן זה מאד. וז"ל השמ"ש שם: נ"ב, נלע"ד שלום שלא לאפוקי בחינת האחוריים שלה שאינם נחזרים לכנגד הפנים שלו קאמר, כמו שאמרו קצת מן החכמים שבזמנינו, אלא הכי קאמר, שאחר שנגדלת אחר באחור כנ"ל, אז חוזר פרצופה דאחור לעמוד אחורי נקודתה דפנים. ואז נגדלת אותה הנקודה דפנים, דהיינו שניתנים בה כל ה'ט' ספירות דפנים שלה אחת לאחת עד שנגדלת פב"פ כמוהו, ויהיה פרצוף דפנים שלה שיהיה כקומת פרצוף דאחור שלה העומד באחורי נקודתה דפנים, ואז יהיו

שעה"כ

כנודע (&), והקלי' נאחזות באותם האחוריים שהם שם אלקים כנודע בסוד (&) מלך אלקים על גוים, כנז' בסבא דמשפטים (צו ע"א)¹¹⁷. והנה אם קודם יצירת אדה"ר היו ז'ין בבחי' פב"פ היו אחוריהם מגולים, והיו הקלי' נאחזות בהם מאד, ולכן כדי שלא יתאחזו הקלי' באחוריהם, הוצרכו להדבק אב"א דיבוק ממש גמור מן החזה דז"א ולמטה כנודע, ואז עי"ב אין הקלי' יכולים ליכנס בינתים כדי להתאחו שם באחוריים שלהם. והרי כל אחורי הנקבה מכוסים. אבל אחורי הזכר מן החזה ולמעלה היו מגולים. ואמנם ההוא קוצא דשערי דז"א נמשך מאחורי רישא דז"א עד מקום ראש הנקבה אשר בחזה דז"א, והיו גם אחוריו העליונים דז"א מתכסים תוך ההוא קוצא דשערי הנמשך וחופף ומכסה עליהם¹¹⁸.

- מאיר הכוונה -

שניהם שוים בקומתם. באופן שכל הבנין הנזכר במלך עוזר ומושיע ומגן, הוא לבנות נקודת הפנים שלה בפנימיות נה"י דאמא, עד שישתוו להיות כשיעור קומת הפרצוף דאחור שלה, שנבנה מאחורי נה"י דאמא וכבר הוא שלם לגמרי קודם שחזר לעמוד אחורי הנקודה דפנים שלה נגד פני הז"א. באופן שעתה נמצאת הנוקבא בשתי בחינותיה - אחור ופנים, עומדת כנגד פנים דז"א. ובזה לא יחלוק זה הלשון עם כל ספרי הרב זלה"ה שבכולם הוא מודה מחזרת פב"פ, כי לא מצינו בזה הלשון שאמר שאינה חוזרת פב"פ, אלא שבא לשלול ממנו הטעות שלא נטעה במה שכתב בספר הכונות שקודם שתחזור פב"פ חוזרת להיות נקודה קטנה, שאין כוונתו על פרצוף דאחור שלה אלא על פרצוף דפנים שלה שעדיין הוא בבחי' נקודה וצריך בנין. אבל פרצוף דאחור כבר הוא שלם לגמרי, וכבר נסר מאחורי הז"א, ובא לעמוד אחורי אותה הנקודה דפנים שלה, ואז נבנית אותה הנקודה והיתה לפרצוף שלם. ואע"פ שיש בזה פנימיות וסוד ואין הדברים כפשוטן הכל הולך למקום אחד, כנלע"ד אני שלום.

¹¹⁶ פעה"ה: מ"ק טעם שצארנו למה בתחלה היו צסוד אב"א כדי שלא יתאחו זהם הקליפות והענין כי אחוריים סוד אלהים והם ק"ך כרופי אלהים והם עד סוף עשיה כמבואר אלכלינו ושם אחריהם באים הקליפות ונמשכין שם צסוף כל העשיה והם נקראים אלהים אחרים צערך אלו הק"ך לירופים שהם אלהים חיים דקדושה והנה כשיש ח"ו חטאים ועונות נכללין אלו אלהים אחרים צערך צסוד אלהים קדושים צצאחוריים וע"י כללותן צערך הם יונקים מן השכינה וז"ס כל אחיזת החיטונים צקדושה כי אינן אוחזין רק ע"י כללותן צערך ולא ח"ו שנקנסין הן עצמן וע"י לעיל הערה Error!

[Bookmark not defined.]

וז"ס ערו ערו עד היסוד זה כי אלו אלהים צערך הם (מן הז"א) וממ"ן - וכן הוא צע"ח שער לט פרק א"ן ציסוד הנוקבא כי הם ה"ג ה' אותיות אלהים וכאשר רצה המלכות להעלות מ"ן נכללין כל אלהים דקדושה שם ציסוד צצה וכשיש ח"ו פגם אז אוחזין אלהים אחרים צערך ונכללין עמהם ואע"פ שהם אינם נכנסין ח"ו עכ"ז הם יונקים צסוד הכללות¹¹⁶ וז"ס ושפחה כי תירש גצירתה צלדיק עליון מזדווג עם השפחה כציקול ציסוד הג"ל וזהו ערו ערו עד היסוד זה כי שם מגיע הפגם כציקול וז"ס אלהים צאו גוים צנחלתך פי' כי החיטונים הנקרא אלהים אחרים הם נאחזין צאלהים דקדושה ועי"כ צאו גוים צנחלתך נחלת הקודש ולזה אמר אלהים ולא אמר ה'

והנה ענין היותם אב"א מפני שהם דינין ויוצאין ממנו אליה ואז נדבקים כי הענף נשאר דבוק צאילן אשר משם ילא והנה צהיותן אב"כ פב"פ היה ראוי שיחזרו לדבק כמו צסוד האחוריים הנתנין ממנו אליה אך הטעם הוא כי אב"א שקומתן שוים פב"פ ולכן הם מתדבקים כחדא שווים ולא מתפרשין דא מן דא ולכן צווגם תדיר אצל ז"ן שאין קומתן שוה אין דבוקים זה צוה צהיותן פב"פ אמנם צענין הנסירה הוא כי הלא כאשר נדבקו הדינין יחד הנה כדי להחזירם פב"פ היה צריך להמשיך כל הדינין צנוקבא כדי שתוכל להתפרד מן הזכר וכל אופן הדינין צצאחוריו כולם נסרו ונתנין לה והוא נשאר צסוד חסד והיא צסוד דין

¹¹⁷ ע"י לעיל הערה Error! Bookmark not defined.

ע"י לעיל פ ע"א.

¹¹⁸ ע"י שער מוחין צצלם פרק ד: ונבאר עתה ענין ירידת והשתלשלות הנה"י של תבונה החדשים מאחורי ז"א. והטעם שאינן יורדין ונמשכין דרך פניו הוא כדי שתוכל התבונה להסתכל פניה בפני הז"א כאשר תכפוף ראשה להסתכל בו וכו'. והנה שיעור אורך והתפשטות והשתלשלות נה"י החדשים הנ"ל באחורי ז"א, הוא עד סיום שלישי עליון דת"ת דז"א, שהוא נגד החזה שלו, אשר

שעה"כ

ואח"כ נברא אדה"ר ועשה מצוה¹¹⁹ והתפלל תפיל¹²⁰, וע"י מעשיו היה כורת הקלי' בסוד האדם העובד את האדמה ומכלה קוצים מן הכרם, וכמו שאמר הכתוב (&) ואדם אין לעבוד את האדמה. וז"ס מ"ש רז"ל (&) על פסוק (בראשית ב ה) וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ, כי כל הצמחים והעשבים עמדו בפתח הקרקע ביום הג' שנאמר בו (&) ותוצא הארץ דשא כו', והיו שם עד שנברא אדם כו' והתפלל עליהם וצמחו ויצאו מפתח הקרקע לחוץ, והבן זה.

ואז כיון שאדה"ר היה כורת הקלי', אין עתה יראה ופחד מן הקלי', כי בודאי עתה לא יוכלו להתאחו באחוריים הנז', ואז היה בא ענין הנסירה וחזרת פב"פ כמ"ש בע"ה. והענין הוא כמ"ש"ל בתחלת הדרוש, שאם אדה"ר לא היה חוטא בעץ הדעת ביום ה' כשנברא שהוא יום ר"ה, וגם היה מתאחר וממתין וזווגו עד ליל שבת¹²², היה גם זווג זו"ן דבחי' פב"פ נעשה ביום ש"ק, והיו העולמות נשארים בתיקונם ובמקומם ובמציאותם הא' קיימים תמיד. וכאשר חטא בעץ הדעת ומזה נמשך ג"כ שנזדווג בו ביום שהיה חול, והנה נמצאו עתה ב' הפכיים: הא', הוא מה שחטא כנז'. והב', הוא המצות מה שעשה והתפללות שהתפלל כנז'. ולכן מצד המצוה ותפלה גרם תיקון בכל העולמות וגרם זווג זו"ן ביום ההוא¹²³, ומצד החטא¹²⁴ שחטא כנז' גרם קלקול בעולם וגם בזווג זו"ן, והוא כי לא נתקיים

- מאיר הכוונה -

משם ולמטה יוצאת רחל נוקבא דז"א באחורי ז"א כנ"ל, כי מקום שמסתיים היסוד דתבונה שנכנס בתוך פנימית ז"א, שם כנגדה מבחוץ מסתיימין נה"י דתבונה החדשים החיצונים [והטעם הוא כי כפי שעור התפשטות הנה"י הראשונים דתבונה תוך ז"א בסוד מוחין פנימים, כן הוא שעור התפשטות הנה"י החדשים מאחו' בסוד מקיפים (שעה"ק)]. והנה ע"י התפשטות אלו הנה"י החדשים באחור ז"א עד החזה, מתכסים אחוריים של ז"א, ואין החיצונים והדינין שולטין באותן אחוריים עליונים של ז"א.

ודע, כי כל בחי' אותו החיורא והלבנונית שבאחורי העורף דז"א, וכל הלבנונית אחורי הגוף והכתפים שלו, כולו הוא בחי' אלו הרגלים של אמא, אשר הם מכלל בחי' הכתר שלו המקיף את ז"א, באופן שכל אותו החיורא הנזכר באדרא שיש למעלה בגלגלתא [מש"כ באד"ר הכל על גלגלתא דא"א ומשם לומדים לגלגלתא דז"א], וכן אותה החיורא המתפשטת באחוריים, הכל הוא בחי' הכתר הנזכר באדרא, הכותר ומקיף את ז"א. וז"ס מ"ש באדרא נשא (דף קכח ע"ב) על בחי' א"א וז"ל, ומהאי גלגלתא נפיק חד עיבר חיור דנחית לגלגלתא דז"א כו', כי ודאי הוא יורדת דרך אחורי רישא דא"א. ודע, כי על הלבנונית שהוא בחי' הכתר הנ"ל, שהוא סיום הרגלים של התבונה החיצונית, נמשך ומלביש עליהם בחי' חד קוצי דשערי הנמשך מראש הא"א דרך עורפו בין תרין כתפין, כנ"ל באדרא (דף קכט ע"ב), ונמשך ג"כ עד החזה דז"א כדי לכסות הכתר מחשוף הלבן אשר שם [כדי להמתיק כל הגבורות שבעורף (דע"ה ח"ב מג ע"ב)], ולכן נמשך קוצי דשערי דרך אחור ז"א. ועוד טעם ב', כדי שלא לכסות הפנים של ז"א, לכן נמשך דרך אחוריו [גם דע, כי בהיות הכתר והחיורא הנזכר, מתפשטים דרך אחור ז"א עד חציו כנזכר, נמצא כי האחור דז"א, שהם דינים תקיפין כנודע, הם מכוסים בהאי חיורא, ואין הדינים יכולים לשלוט ולהתאחז בהם כלל. והנה משם ולמטה כבר עומדת שם רחל עמו אחור באחור דבוקים, וגם שם אין יכולת ושליטה אל הדינים להתאחז שם באחור, כמבואר אצלינו למעלה, וגם במקומות רבים, כי לסבה זו יצאו ז"א רחל ונוקבא, מחוברים אחור באחור דבוק גמור, כדי שלא יתאחזו שם הדינים, טרם גמר תקון זו"ן, כי אחר כך יהיו פנים בפנים, ואין יכולת אל הדינים להתאחז באחוריהם (שעה"ק)].

¹¹⁹ פט"ח: מלכות.

¹²⁰ נמחק בפט"ח.

¹²¹ וע"י ע"ח שער מיעוט הירח פרק ד: והנה אחר שנברא אדה"ר לעבוד את האדמה ולשמרה כמ"ש בפסוק (בראשית ב טו), אז ע"י תפלתו ביום ההוא קיצץ הקוצים מן הכרם וסילק הקלי' אשר שם, וע"כ חזרו זו"ן פב"פ שוין בכל קומתן, בבחי' ו' הנ"ל. וע"י הערה הבאה.

¹²² היינו היו פב"פ ללא זיווג [אמנם כ"ז היה רק על החזרת פב"פ לבד ואולי היה נעשה ע"י נשיקין וחיבוק אמנם הזווג התחתון הנה היה נתעכב עדיין כי היה ממתין עד שבת בראשית – לשון גליונות הלש"ו ע"ח שער לו פרק ד], וע"י שער לו פרק א: עוד יש ד' בחינות בבחי' פב"פ, והם אלו: א' שתהיה היא פרצוף שלם פב"פ, אלא ששיעור קומתה הוא מחזה ולמטה דז"א, ועדיין אורות שלה דבחי' פנים שיש בה"ר של ז"א לא נמשכו להאיר בה. וצ"ע.

¹²³ ע"י לעיל הערה 120 שמשמע שזה היה קודם החטא.

¹²⁴ כי ענין גרם הזווג אז היה מדצ החטא (לש"ו).

שעה"כ

התיקון¹²⁵ והזווג ההוא אלא לפי שעה כשהתפלל. אמנם אח"כ נתקלקלו העולמות ונתבטל זווג העליון, ואפי' ביום שבת בראשית שלאחר יום ה' שהוא ר"ה לא נעשה זווג, ונתאחר זווגם עד יום שמיני עצרת כמש"ל בתחלת הדרוש¹²⁶.

ונחזור לבאר ענין הנסירה. הנה אחר שנברא אדם הראשון והתפלל ועשה מצות והיה כורת הקל"י¹²⁷, ולא היה יכולת להם להתאחו באותם האחוריים¹²⁸, אז בא ענין הנסירה. וענינה הוא, כי כל אותם האחוריים והדינים שהיו בזכר כולם ננסרו ונתפרדו מן הזכר וניתנו כולם באחוריים שלה, ועי"כ נתפרדה ונתרחקה ממנו, ואז הז"א נשאר כולו בבחי' חסד והיא (צא ע"ג) בבחי' דינין וגבורות שלה ושל. ואמנם ענין נסירת ודחיית דינין אלו מאחורי ז"א ליתנם באחוריים הנקבה הוא נעשה ע"י החסד העליון של אימא עילאה¹²⁹, וז"ס פסוק (&) ואיש כי יקח את אחותו כו' חסד הוא כו', כי בכח החסד ננסרו זו"ן הנקראין איש ואחותו, ואתפרשו גזעין מתתא לעילא¹³⁰, שהם האחוריים שלהם

- מאיר הכוונה -

¹²⁵ התיקון דפב"פ (לש"ו)

¹²⁶ אמנם עי' ע"ח שער מיעוט הירח ב: ואח"כ כשבא יום שבת ראשון, חזרה הנוקבא להתקן בכל הו' בחי' הנ"ל, ונגמרה בחי' הו' והוא שחזרה עמו פב"פ בכל שיעור קומתו, זולת בחינת הכתר לבד, שהיה גדול מכתרה (אחר שהיא בחי' יותר עליונה מכולם) וגבוה ממנה, ולכן היתה עדיין צריכה לקבל מאמא על ידו ואז לא היו משתמשין בכתר אחד, שהיא הבחי' היותר עליונה מכולם כנ"ל. ואח"כ ביום ראשון דחול חזרה לבחי' הב' והיתה פרצוף שלם מ"ס באחורי החזה דז"א, ועדיין ג"כ לא היו מאירין בה ה' ראשונות דז"א. והנה ענין זה נמשך מבריאת אדה"ר עד שיצאו ישראל ממצרים כי בכל יום שבת חוזרת עמו פב"פ שוה בשוה בבחינת ו' הנ"ל, ובימי החול היתה חוזרת אחר באחור פרצוף שלם בבחינת ב' הנ"ל, וה"ר דז"א לא היו מאירין בה. ועי"כ ש"ש כאן שמחלק בין בחי' הימים לבחי' הזמנים.

עי' פרע"ח קכט ע"ד: ואם היה ממתין מלהזדווג עד יום השבת היה גורם [מילת היה גורם כו' כ"ה בעולת תמיד ע"ב ע"ב אבל בשעה"ק ליתא (כ"ה האמת כי מעצמן היו חוזרים פב"פ כמו שכתוב בלק"ת בראשית ובכ"מ) (לש"ו)]. שבאותו יום שבת בראשית יוחזרו זו"ן פב"פ וישארו כן לגמרי ויוברו אפילו המ"ן של המלכות דבחי' פב"פ כי כבר המ"ן דאמא ונוקבא דא"א ונוקבא דעתיק כולם הוברו לגמרי אפילו בבחי' פב"פ ולא נשאר לברר רק המ"ן דמלכות דבחי' פב"פ לבד ואלו היה נבררין בשבת בראשית כנ"ל היו כל המלכים נבררין לגמרי.

עי' הערות בסוף הספר.

¹²⁷ עי' הערה 129.

¹²⁸ עי' תקוני חלם אז היה כורת הקליפות ואין יראה ופחד לשינתאחו בלחור ואח"כ חזרו פב"פ (פע"ח).

¹²⁹ עי' ע"ח שער לו פרק ד: והנה אחר שנברא אדה"ר לעבוד את האדמה ולשמרה כמ"ש בפסוק (בראשית ב טו), אז עי' תפלתו ביום ההוא קיצע הקוצים מן הכרם וסילק הקל"י אשר שם, ועי"כ חזרו זו"ן פב"פ שוין בכל קומתן. עי' ע"ח שער ח פרק ו וכאשר אדם החזירם (נ"א וכשאדם מחזירם) פב"פ עי' מצות ומעשים הטובים אז נגמר ונשלם אחור א' שלם לזה ואחור א' שלם לזה, ויכולין להחזיר פב"פ.

וטעם הדבר¹²⁹ כי האדם התחתון עי' מעשיו גורם זווג עליון¹²⁹, ויורדין טפין עלאין למטה שהם בחי' המוחין דז"א והם בחי' החו"ג, אשר הם (נ"א משם)¹²⁹ עיקר הטפה כנודע¹²⁹. כי אין יוצא מיסוד דבינה רק חו"ג, כי מן החכמה ובינה דז"א אינו יוצא רק הארה בעלמא¹²⁹, שמכים החסדים המגולין שם¹²⁹ ומוציאין אורותיהן לחוץ¹²⁹. והנה בבא אלו החו"ג בראש ז"א, כדין איהו נקיט החסדים ומשתלים אחור דידיה, ואיהי נקטא גבורה ומשתלים אחור דידיה וכדין אתהדרו פב"פ כמ"ש בברכת אבות (שעה"כ שער העמידה ב'), והרי בארנו איך החו"ג גורמין הגדלת אחוריים ועי"כ יכולין לחזור פב"פ.

עי' בהגר"א ספד"צ וסוד הנסירה הוא שמוחין דאבא מסתלקין להאיר¹²⁹ לדעת¹²⁹ ולנוקבא, ואח"כ מסתלקין מוחין דאבא למעלה לשרשו, ומתוך כך נחשכה הנוק' ששרשה בחכמה¹²⁹, ואז¹²⁹ כל הדינין שבדכורא ניתנין לנוקבא ובו נשארו כל החסדים, ובשביל כך אין להם דיבוק יחד ונסרו לבא פנים בפנים

נ"ל שזה בחי' הדעת, והוא בחי' חו"ג וצ"ע

¹³⁰ עי' זהר ח"ג עז ע"א: תאנא בתר דאסתלקו קין והבל אתהדר אדם לאנתתיה ואתלבש ברוחא אחרא ואוליד לשת מכאן אתייחסו דרי דצדיקייא בעלמא ואסגי קב"ה חסד בעלמא ובכל חד אתיליית נוקבא עמיה לאתישבא עלמא כגוונא דלעילא והא אוקמוה חברייא בסתימאה דמתני' דכתיב ואיש אשר יקח את אחותו בת אביו או בת אמו וגו' חסד הוא חסד הוא ודאי ובתר דשאר

שעה"כ

שנפרדו ועי"כ לקחה לו לאשה ונזדווגה עמו פב"פ. ופי' הענין הוא, כי נודע הוא שבהיות האדם ישן בלילה נשמתו עולה ושואבת לו חיים מלמעלה כנז' בפרקי ר"א (&), וכן הענין בז"א, כי בהיותו ישן נשאר בו ההוא קיסמא דחיותא כנז' אצלנו בברכת המפיל חבלי (&), ונשמתו שנסתלקה למעלה היתה מושכת לו חיים מבחי' אותו החסד של אימא, והיה מתפשט בו בכלול, ואז הדינין אשר באחוריו היו נפרדים וננסרין מאליהן ונמשכין ונדבקין באחורי הנקבה.

וז"ס מ"ש באדרת נשא (דף קמב ע"ב) ע"פ (&) ויסגור בשר תחתינה ובאתראה שקיע רחמי וחסד כו'¹³¹, פי' כי בהיות הדינין ננסרין מאחוריו אל אחורי הנקבה, היה לסבת התפשטות בחי' החסד בתוכו. וכל מה שהיה מתפשט ויורד החסד היו הדינין מסתלקין מאחוריו ונשאר החסד והרחמים שקועין במקום שהיו שם הדינין בתחלה. ועוד נרחיב ביאור בענין הנסירה לקמן בדרוש של הנסירה הננסרת בעשרת ימי תשובה (&) וגם בדרוש השופר (&) וע"ש.

ועתה נבאר מה שיעדנו לעיל בענין המאמר של פ' תצוה¹³² במה שאמר הכתוב (&) יהי שם ה' מבורך כו', כי הנה בעשרת ימי תשובה נגמרת מלאכת הנסירה אשר התחלתה היא מן האחוריים דכתר דז"א וניתנין בכתר דנוק', ובחי' זו של נסירת הכתר נעשית ביום א' של ר"ה, וביום הזה כל הדינין שבכתר הזכר ניתנין בכתר הנקבה, וז"ס יהי שם ה'

- מאיר הכוונה -

חסד גזעין ושרשין נפקן מתחות לעילא ואתפרשן ענפין וקריב אתרחק כדין ענפא אסגי ואתי לאתחברא בזווגא חד באילנא האי בקדמיתא האי בסתימא דעלמא בגין דכתיב אמרתי עולם חסד יבנה אבל מכאן ולהלאה בני נשא דישתכחון ביה ונכרתו לעיני בני עמם

תרגום: למדנו אחר שהסתלקו קין והבל, חזר אדם לאשתו והתלבש ברוח אחרת, והוליד את שת, מכאן התייחסו דורות הצדיקים בעולם. והגדיל הקדוש ברוך הוא את החסד בעולם, ולכל אחד נולדה עמו נקבה שיתיישב העולם כדוגמא שלמעלה, והרי פרשוה החברים בסתם משנה, שכתוב ואיש אשר יקח את אחותו בת אביו או בת אמו וגו' חסד הוא, חסד הוא ודאי. ואחר ששרה החסד, יצאו גזעים ושרשים מתחת למעלה, ונפרדו הענפים והקרוב התרחק, אז גדל הענף ובא להתחבר בזווג אחד עם האילן זה בראשונה, וזה בסתר העולם, משום שכתוב אמרתי עולם חסד יבנה, אבל מכאן והלאה אנשים שימצאו בו, ונכרתו לעיני בני עמם.

ועי' לעיל דרושי ק"ש דרוש ו': ברכת אהבת עולם הוא בהיכל אהבה שהוא בחי' החסד ונודע משה"ה והוכן בחסד כסא וגם הפסוק אומר ואיש כי יקח את אחותו בת אביו או כו' חסד הוא לפי שמדת החסד הוא המתקן לזו"ן והמזווג אותם.

שקוע במקום הדין וז"ש ובאתראה שקיע רחמי וחסד עכ"ל הרב בסה"כ. וז"ל הרב בליקוטיס. כדרך שעולים החסדים בזעיר מן היסוד שבו עד כתר שבו להגדילו. כן הגבירות עולות בנוקבא מתתא לעילא עד הכתר שבה להגדילה עכ"ל. ובוה נבין לשון זה מ"ש ואיש אשר יקח את אחותו חסד הוא ר"ל מי גרם לזעיר שיזדווג במ' שהיא אחותו. הוא ע"י החסד דאימא שעל ידו היתה הנסירה. ומ"ש ובתר דשארין חסד וכו'. פי' שלקמן בדף זה ע"כ אמר אתא חסד ופריש לון. דהיינו שע"י חסד דאימא היתה הנסירה. ומ"ש שם ונפקו גזעין מתחות לעילא. פי' הם הגבורות והיו באחוריו זו"ן שלקחתם המ' לבדה ועלו מן היסוד שבה עד הכתר שבה להגדילה כמ"ש בשם הרב. וז"ש ונפקו גזעין מתחות לעילא. ומ"ש ואתפשטו ענפין. פי' הם הקצוות דמ' שנתקנו וז"ש ואסגיאן ואיתעבידת ה' תתאה. ובוה נבין ג"כ מ"ש בדף זה ובתר דשארין חסד. פי' אחר שהחסד גרם הנסירה אזי גזעין נפקין מתחות לעילא שהם הגבורות שלקחה המ' ועלו בה מן היסוד שבה עד כתר שבה להגדילה. ומ"ש ואיתפרשן ענפין. פי' הם הקצוות שבה שנתפשטו ומ"ש. וקריב אתרחק. פי' אחותו שהיתה מותרת לו נאסרה עליו ממתן תורה ואילך ומ"ש כדין ענפא אסגי וכו' פי' מ' נגדלה ע"י הגבורות ונזדווגה עם זעיר פנים בפנים. ומ"ש האי בקדמיתא פירוש תחלה היתה אחותו מותרת לו. אבל ממתן תורה ונכרתו וכו' כי הבא על אחותו בכרת.

¹³¹ ז"ל: ויקח אחת מצלעותיו מאי אחת דא היא נוקבא וסלקא ואתתקנא ובאתראה שקיע רחמי וחסד הה"ד ויסגור בשר תחתנה (בראשית ב) וכתוב והסירותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר (יחזקאל לו)

תרגום: "ויקח אחת מצלעותיו" מאי "אחת"? זו היא הנקבה, עלתה ונתקנה, ובמקומה נשקעו רחמים, רחמים וחסדים. וזהו שנאמר "ויסגור בשר תחתנה" ונאמר "והסירותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר".

¹³² עי' לעיל הערה 107.

שעה"כ

מבורך, שהיא המלכות הנקראת שם ה' יהי מבורך, מ"ב ברישיה כנודע, כי שם בן מ"ב הוא בראש כנו' בספר התיקונים (תיקון ע' סוף קנח ע"ב)¹³³, והוא ענין הדינין הניתנין ברישא דנוקבא ביום הזה הנק' שם בן מ"ב שהוא גבורה כנודע¹³⁴. אמנם סיפיה רך, כי כשנשלמת לקחת אותם הדינין הננסרין מן הזכר כולם, אין בו עוד מה ליתן, והיתה בנוק' דתקיפי חילהא בקדמיתא כל זמן שלוקחת דינין מן הזכר, וכשהשלימה לפעול את הדינין שקבלה ממנו, אין בה עוד מה ליתן וחליש חילהא, והרי רך¹³⁵. אבל הזכר אינו כן, כי הוא אינו צריך לזולתו, וכל מה שהולך, מתגבר והולך. ואדרבה רישיה רך וסיפיה קשה. ובזה יתורין ענין המאמר הזה החולק עם ספרא דצניעותא, כי שם נאמר להיפך הדינין דנוק' נייחין ברישא ותקיפין בסיפא וההיפך בדכורא. אבל הענין הוא כי בספרא דצניעותא מדבר בבחי' הדינים בעצמם, אשר הם בחי' נה"י דו"א שבהם סוד הדינין כמבואר לעיל (צא ע"א), והנה הם נכנסין ונעשים בחי' מוחין ברישא דנוק'. אבל נה"י של הנוק' אין עוד פרצוף אחר באצילות תחתיה להעשות בו בסוד מוחין. ונמצא כי דינין דילה שהם הנה"י שבה תקיפין בסופא. אבל בפ' תצוה אינו מדבר בבחי' הדינין בעצמן אלא בבחי' מה שלוקחת הנוק' מן הדכורא, כי בתחילה בעודה מקבלת ממנו הם דינין קשים, ובסופה שכבר אין לה מה לקבל, אינן נייחין, ולא איירי הכא אלא בבחי' הנקבה בעצמה המקבלת הדינין, ולא בבחי' הדינים בעצמם.

ונחזור לענין א' לבאר ענין מחלוקת ר"א ור"י שנחלקו אם בניסן נברא העולם או אם בתשרי נברא העולם. וכבר נתבאר לעיל ביאור מחלוקתם מה עניינו, אבל עדיין נשאר לנו לבאר איך ב' הסברות הם אמיתיות דברי אלקים חיים ולא פליגי, וזה יובן במ"ש בדרוש אחר ביאור הקדמת אדרת האזינו, וע"ש (שער מאמדי רשב"י נב ע"א) איך כשנאצל ז"א היו לו ג' זמנים מן עיבור א' ואז היה בבחינת ג' כלילין בנ', זמן היניקה ואז מתפשט לו"ק, זמן עיבור ב' לצורך המוחין דגדלות כמו שהודעתך בדרוש התפילין (&). והנה ב' בחי' יש בז"א¹³⁶: הא', הוא בחי' היצוניות¹³⁷ שהוא כלל מציאות העולמות. והב', הוא

- מאיר הכוונה -

¹³³ ז"ל: שבעה שמהן דרישא דסלקין למ"ב אינון אב"ג ית"ץ וכו' ריקעא קדמאה

תרגום:

¹³⁴ עי' תיקון"ז כ ע"א, וזהו תצוה קפז ע"א. שם בן מ"ב אותיות הוא ברישא דמלכא, והוא מסטרא דגבורה והוא השם היוצא מהפסוק "והארץ היתה תוהו וכו'". שם זה היה בעולם התוהו, ואח"כ נפקא מאתלטייא, והיינו הדינים מסטרא דבוצינא שנכללו בגלגלתא, שכן משם היה כח עולם התוהו, והוא בהר"ד שבו נרמז שם מ"ב [והוא בשנה שלפני בריאת העולם שהיה תוהו] (ב"ע קמט ע"ב).

עי' ע"ח שער השבירה פרק ב: ובזה תבין סוד שם מ"ב שהוא אב"ג ית"ץ קר"ע שט"ן נג"ד יכ"ש בט"ר צת"ג חק"ב טנ"ע יג"ל פז"ק שק"ו צי"ת, כי כבר ידעת כי שם מ"ב הוא ביצירה, ויצירה הוא בחי' ז"א כנודע, שהוא סוד הז' המלכים. נמצא כי שם מ"ב זה מדבר בסוד המלכים. ואם תסתכל תראה איך שם ע"ב הוא במוחין והוא נקרא טעמים, והוא נקרא אצילות, אח"כ הטעמים של ס"ג הוא בבריאה, והנקודות שלו ביצירה, והם סוד מלכים שמתו, כי הנקודות הם בחי' ז"ן שהם יצירה ועשיה (נ"א הוא בבחי' ז"א שהוא יצירה). אמנם כוונת מ"ב זה הוא להעלות כל הברורים משם אשר נשאר מזהיר ונוקבא ביצירה ועשיה, כי כל שם מ"ב הוא להעלות כנודע, אם כן ודאי הוא כי בשם זה נרמז מיתת המלכים, ועל סדר מיתתן הוא סדר העלאתן ע"י בירור בכח שם זה. ועי' לעיל הערה. **Error! Bookmark not defined.**

¹³⁵ עי' שער מאמרי רשב"י לב ע"א: כאשר השלים ענין הנסירה ונשלמו בה כל הדינין שהיו בזכר אין עוד דינין בו לתת לה ולכן סופיה רך כי אז היא דומה אל הנקבה דחלש חילהא כי אין בה מעצמה רק מה שלוקחת ממנו והנה כבר נשלמו ואין עוד מה לקבל ולכן הם נייחין בסופה. ¹³⁶ צע"ב ז"א (פע"ח קל"ב ע"א).

¹³⁷ עי' ליקוטי תורה בראשית : @ויאמר אלהים נעשה אדם: הנה מתשרי שהוא עת העיבור עד ניסן ששה חדשים כי יש יולדת לז' ויולדת למקוטעין אף שלא נשלם זמן כל עי' שמן ששון שמציין לע"ח שער המוחין פרק א שמשמע אולי משם שמציאות המוחין כחלק מהגוף היא מהחיצוניות, והפנימיות מהפנימיות.

שעה"כ

פנימיותו שהוא סוד הנשמות¹³⁸. והנה בכל בחינה מאלו הב' עברו ג' זמנים הנו', כי בתחילה היו לז"א ג' הזמנים הנו' של: עיבור א', ושל יניקה, ושל עיבור ב' דמוחין דגדלות, וכ"ז בבחי' החיצוניות. ואח"כ היה לז"א עוד פעם אחרת ג' הזמנים הנו' בבחי' הפנימיות. ועד"ז היה בכל העולמות כולם, כי יש בהם חיצוניות ופנימיות. והנה ר"א ור"י מר איירי בבחי' החיצוניות שהוא כללות העולמות בעצמם, ומר איירי בבחינת הפנימיות שהוא ענין הנשמות. ולא פליגי כי בבחינה זו נכנסת בחי' הנוק' בתחילה, ובבחי' זו נכנס הזכר בתחילה. ולא יצא ע"ד קבלתי ממורז"ל פרטן אמיתי באיזו בחי' מהם נכנסה הנקבה בתחילה, ובאיזה בחי' נכנס הזכר בתחלה¹³⁹.

דרושי ראש השנה דרוש ב'

יבאר בו למה הם ב' ימים דר"ה מקושר עם האמור. וז"ל: ואחר שנתבאר ענין זה, נבאר ענין ב' ימים דר"ה מה ענינם. כי הרי נוהגים לעשות ב' ימים דר"ה גם עתה בא"י, משא"כ בשאר הי"ט. אבל הענין מובן עם הנו', כי ב' בחי' יש בז"א, והם חיצוניות ופנימיות, וכנגדם הם ב' ימים טובים דר"ה. והענין הוא במה שהודעתין בתפילת שחרית דחול, כי כל התפילה שאנו מתפללים בזמן הגלות והחורבן, אין בהם כח רק להעלות בחי' פנימיות העולמות בלבד¹⁴⁰, ולכלול פנימיות דעשיה ביצירה וזה בזה וזה בזה עד האצילות, וזה בכח נשמותינו הנמשכות מבחינת הפנימיות. אבל בחי' החיצוניות, שהם העולמות בעצמם¹⁴¹, והמלאכים אינם יכולים לעלות. וז"ס (&) הן אראלם צעקו חוצה¹⁴², ר"ל כי המלאכים צועקים לסיבת היותם חוצה ואינם פנימיות כמו נשמת בני אדם. והנה

- מאיר הכוונה -

¹³⁸ עי' כללים ח"א לו ע"ד זה תמצית לשונו: בחיצוניות (ב"ן) יצא מלך הגבורה בראשונה, וזה בניסן נברא העולם, קדם למלך חסד, ובתיקון (מ"ה) יצא חסד (תשרי) קודם לגבורה. [כן הוא בספר הליקוטים (פ' וישלח) וכן במאמרי רשב"י (דף סב ע"ג מדפוה"ח תרנ"ח)¹³⁸ וכן הוא דעת הגר"א בספד"צ (פרק א ט ע"ג ד"ה מלך השני) אמנם אמנם עי' בע"ח בדרושי נקודות פ' ד' ה' ובשביה"כ פ' א' ב' החולק.].

גם אפשר להעמיד דבריהם בעולם התהו, שבמלכי עיגולים גבורה קדם (בניסן נברא העולם) ובמלכי יושר חסד קדם (בתשרי נברא העולם). וכמובן שמאחר שהעולם שאנו חיים בו הוא אחר התיקון, ולכן להלכה כר"א, שבתשרי נברא העולם.

ניסן שייך להתפשטות הראשונה, כי מכלילות האור דהתפשטות הראשון הכלולה בהתפשטות השני הוציא מכחה ותכונתה את המציאות, לכן הוא שליטת החסד, שכל התגלות היא מכח החסד, ותשרי שייך להתפשטות השני שהוא מסוד הצמצום וגילוי הגבורות.

מש"כ שמציאות דתשרי הוא מסוד הצמצום זה לא על מציאותה גופה, אלא הכוונה על גילוי הגבורות ושליטת הדין שבתשרי, ואפילו שעיקר העולם היא רק התפשטות השני, אבל נכלל בו כח של התפשטות הראשון וזה כח ניסן.

אם כן יוצא שהמח' ר"א ור"י מח' במציאות העולם ממש, ועכ"ז שניהם אמת כי ההתפשטות הראשון מסוד ניסן הוא הגילוי הראשון והיסוד לכל הבריאה, אבל הוא עלה ונסתלק ונשאר עומד לעולם למעלה להיות שורש עליון לבריאה, אבל ממנו נעשה מקום דעולם שהוא כח הנושא אותו תמיד, ע"כ.

ר"ל כי בבחי' העולמו שהם העגולים ירד העטרה דגבורה תחלה (וכמ"ש הגר"א בספד"צ פ,א שבהגבורות ירד הגבורה תחלה) ובבחי' הנשמות שהוא היושר ירד החסד תחלה כמ"ש בע"ח נקודות ד (גליונות הלש"ו בפע"ח).

¹³⁹ ז"ל גליונות הלש"ו על הפע"ח: כי מחלוקתם היא באמת ענין אחר והיינו כי ר"א מדבר בעת התיקון ור"י מדבר בעולם הנוקדות וכן הפרטיות הנה ר"א מדבר במלכי היושר ור"י מדבר במלכי העגולים.

¹⁴⁰ עי' ע"ח שער מ דרוש ג: והנה תבין מכמה דרושים כי חיצוניות העליון גדול מאד מפנימיות התחתון. וכשעולה התחתון בעליון הנה הפנימיות של התחתון נעשה חיצוניות אל חיצון העליון, וחיצוניות העליון נשאר בחי' פנימי אל החיצוניות שהוא בחי' פנימי התחתון. וא"כ עם זה הדרוש נוכל לבאר דע כי עליות העולמות בתפלת החול, ובשבת מתערבין חיצוניות עם הפנימיות ע"ד הנ"ל ונעשה הכל חיבור א'. עי' לעיל הערה. **Error! Bookmark not defined.**

¹⁴¹ לכן לא נראה תיקון לעין.

¹⁴² עי' לעיל להערה. **Error! Bookmark not defined.**

שעה"כ

קודם החורבן היה כח ויכולת בתפלתנו להעלות הפנימיות והחיצוניות ביום א' בלבד¹⁴³, ולא היו עושים רק יום א' בלבד, זולתי כשלא באו העדים אלא מן המנחה ולמעלה¹⁴⁴, אבל אחר החורבן הוא בהכרח לעשות ב' ימים של ר"ה וכנז' בדברי רשב"י בספר הזהר (&) ובס"ה (תיקון"ז סב ע"א)¹⁴⁵. וביום הא' עולה בחי' הפנימיות והנשמות, וביום הב' עולה אף בחינת החיצוניות¹⁴⁶, וזהו הטעם שאמרו בס"ה בפ' פנחס (דף רלא ע"ב) דיום הא' הוא דינא קשיא והב' הוא דינא רפיא¹⁴⁷, והטעם הוא כי ביום הא' עדיין לא נתבסמו העולמות

- מאיר הכוונה -

¹⁴³ עי' זהר ח"ג רלא ע"א: אמר רבי יהודה לימא לן מר (ס"א מאלין) מלין מעליתא דראש השנה פתח רבי שמעון ואמר ויהי היום בכל אתר דכתיב ויהי איהו צער ויהי בימי צער ודאי ויהי היום יומא דאית ביה צער ודא הוא ראש השנה יומא דאית ביה דינא קשיא על עלמא ויהי היום ויעבר אלישע אל שונם יומא דראש השנה הוה ובכל אתר ויהי היום דא ראש השנה ויהי היום ויבאו בני האלהים יום ראש השנה הוה בכל זמנא תרין יומין אינון מאי טעמא בגין דלהוי יצחק כליל דינא ורחמי תרין יומין ולא חד דאלמלא ישתכח יחידי יחריב עלמא ועל דא כתיב תרין זמנין ויהי היום ויהי היום:

תרגום: אמר רבי יהודה, יאמר לנו הרב (מאלו) דברים עליונים של ראש השנה. פתח רבי שמעון ואמר "ויהי היום" בכל מקום שכתוב "ויהי" הוא צער, "ויהי בימי" צער ודאי, "ויהי היום", יום שיש בו צער, וזהו ראש השנה, יום שיש בו דין קשה על העולם. "ויהי היום ויעבר אלישע אל שונם", יום של ראש השנה היה, ובכל מקום "ויהי היום", זה ראש השנה. "ויהי היום ויבאו בני האלהים", יום ראש השנה היה. בכל פעם, שני ימים הם, למה כדי שיהיה יצחק כלול מדין ורחמים, שני ימים ולא אחד. שאלמלא ימצא יחידי, יחריב העולם, ועל זה כתוב שתי פעמים "ויהי היום" "ויהי היום".

א סי' בין נחמ"ל בין בל"י ולי אפטר לומר ככל זמן שאני קודם ריב"ו לא היו נושאים רק יום א' כדאי' נכ"ה וז"ע ל"ך היה קודם לנס יצחק יחידי ואפטר כי קודם לא היה שום פחד משא"כ עתה נגלות: ב נכוונות כפנ שיאמר בלחם בעת תקיעת שופר: ויזיאי אורח

¹⁴⁴ עי' ביצה &

¹⁴⁵ סב ע"א: תרין יומין חד דראש השנה וחד דיום הדין דתנינא איהו מספק.

¹⁴⁶ עי' ע"ח שער פנ"ח דרוש ד: אלו הב' גופים הם הא' נקרא חיצוניות הספירות, כי ממנו נשמות המלאכים, הב' הוא שממנו נשמות הצדיקים ונקרא פנימית הספירות. אמנם נסתפקתי אימתי נכנסין, וכפי הנ"ל בענין ב' ימים דר"ה, נראה כי אחר גמר כל החיצונית נעשה הפנימיות. ואפשר כי נעשה (יום א' ויום ב' – נמחק באדם ישר) ביחד וצ"ע. זה בפשטות סתירה, ועי' לקמן הערה 151.

¹⁴⁷ לא מצאתי את זה בפירוש בלשון הזהר עצמו.

ז"ל: ביומי דר"ה מתקנין בי דינא כורסייא למלכא למידן כל עלמא וישראל עאלין בקדמיתא בדינא קמיה דליפוש רחמי (ס"א קמי דליפוש רוגזא) תנן ומשפט עמו ישראל דבר יום ביומו יום ביומו מאי הוא אלא הני תרי יומין דר"ה אמאי תרי יומין בגין דאינון תרי בי דינא דמתחברין כחדא

ב ר"ל כינה טוטה אלת
האלע וטוהנת הגבורות
לננין הטקבל וז"ש
דמתחברין כחדא דינא
טילאס אימא כדינא תהלא

דינא עלאה דאיהו קשיא [מלכות: גגבורות: ד כינה:] בדינא תתאה דאיהו רפיא ותרואיהו משתכחי ועל דא לא ידעי הני בבלאי רזא דיבבא ויללותא ולא ידעי דתרואיהו אצטריכו יללותא דאיהו דינא תקיפא תלת תבירין דאיהו דינא רפיא גנוחי גנה רפיא אינון לא ידעי ועבדין תרואיהו ואנן ידעינן ועבדינן תרואיהו (ס"א וע"ד רזא דיבבא ויללה ותרואיהו אצטריכו הני בבלאי אינון לא ידעי ועבדין תרואיהו) וכלא נפקין לארח קשוט:

פתח ואמר תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו תקעו בחדש שופר מאי בחדש דא בי דינא רפיא דאקרי חדש בכסה (כס דעלמא עלאה כ"ס ה' דא פחד יצחק דאיהו כס למלכא עלאה תו בכסה) דא דינא קשיא פחד יצחק דינא דאתכסייא תדיר דלאו איהו דינא באתגלייא כי חק דא דינא רפיא משפט דא דינא (קשיא) ברחמי ותרואיהו אינון כחדא בג"כ תרין יומין ותרואיהו ברזא חדא אשרי העם יודעי תרועה וגו' לא כתיב שמעי או תקעי תרועה אלא יודעי תרועה בגין (ס"א כגון) חכימין דדירין באורא דארעא קדישא אינון ידעי תרועה רזא דתרועה כמה דכתיב תרועם בשבט ברזל מאן עמא כישראל דידעיין רזין עלאין דמאריהון למיעל קמיה ולא תקשרא ביה וכל אינון דידעי רזא דתרועה יתקרבון למיהן באור פניו דקב"ה ודא אור קדמאה דגניז קב"ה לצדיקייא וע"ד אצטריך למנדע לה:

תרגום: בימי ראש השנה מתקנים בית דין כסא למלך לדון את כל העולם, וישראל נכנסים בראשונה בדין לפניו, שירבו הרחמים (לפני שירבה הרוגז). למדנו, "ומשפט עמו ישראל דבר יום ביומו", מהו "יום ביומו", אלא אלו שני ימים של ראש השנה. מדוע שני ימים, משום שהם שני בתי דין שמתחברים כאחד, דין עליון שהוא קשה, בדין תחתון שהוא רפה, ושניהם נמצאים. ועל זה לא יודעים אלו הבבלים סוד של היבבה והיללה, ולא יודעים ששניהם צריכים. יללה שהוא דין

שעה"כ

ואינם יכולין להתעלות ליכלל זה בזה, אמנם הפנימיות לברו הוא העולה ונכלל כנו, ולכן הוא דינא קשיא. אך ביום הב' שכבר נכללת בחי' הפנימיות¹⁴⁸ ביום הא', מכה זה גם העולמות שהם בחי' החיצוניות עולין ונכללין ביום הב' גם הם¹⁴⁹. ואף גם אז אינם עולין ונכללין מעצמם רק ע"י הפנימיות של הנשמות¹⁵⁰, וכיון שעולים העולמות עצמן ביום הב', לכן נקרא דינא רפיא, ולמעם זה ביום א' עולה הפנימיות כדי שיהיה כח ביום ב' לעלות גם החיצוניות. משא"כ אם היה הדבר בהיפך, כי ביום א' אי אפשר אל החיצוניות לעלות, וכל בחי' הנסירה הנעשית ביום א' בענין הפנימיות בזכרינו לחיים בברכת אבות, חוזרת להיות ביום ב' להיות בבחי' החיצוניות, ולכן הם ב' ימים¹⁵¹.

דרושי ראש השנה דרוש ג'

בענין הנסירה, ובו נשלים לבאר ענין הנסירה שנתבאר בדרוש שקדם לזה, ולכן נבאר כל ענין עשרת ימי תשובה שמן ראש השנה ליום הכפורים. כי הנה ענין הנסירה נמשכת בעשרה ימים אלו.

הנה נתבאר בדרוש שקדם, כי ענין הנסירה היא להסיר כל בחי' הדינין אשר באחורי ז"א אל הנקבה, וישאר ז"א בבחי' חסדים, ונוק' בבחי' דינין, ואח"כ אנו ממתקים ומבסמים את הדינין אשר בה¹⁵². ודע כי בדרוש השופר יתבאר ענין הנסירה בתכלית הביאור, אבל בדרוש הג' (&) של חג הסוכות שם נתבאר בדרך קצרה כל בחי' הדורמיטא והחיבוק בשמאל, בסוד (&) שמאלו תחת ראשי, והנסירה וחיבוק הימין באר היטב, אלא שהוא דרך קצרה, ולכן צריך שתעיין שם היטב.

והנה בכל עשרה הימים¹⁵³ אלו ז"ן עומדים אב"א¹⁵⁴ מן החוזה שלו ולמטה, לפי שלא נגמרה מלאכת הנסירה עד יוה"כ כמו שיתבאר. והנה בענין נסירת הדינין האלו יש

- מאיר הכוונה -

תקיף, שלשה שברים שהוא דין רפה, גניחות שגונח ברפיון, הם לא יודעים ועושים שניהם, ואנו יודעים ועושים שניהם, (ועל זה סוד היבבה והיללה, ושניהם צריכים אלו הבבלים אינם יודעים ועושים שניהם) והכל יוצא לדרך אמת.

פתח ואמר "תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו", "תקעו בחדש שופר" מהו "בחודש", זה בית דין רפה, שנקרא חודש, "בכסה" (כסא של העולם העליון, כסא ה', זה פחד יצחק, שהוא כסא למלך העליון. עוד "בכסה") זה דין קשה, פחד יצחק, דין שמתכסה תמיד, שאינו דין בגלוי, "כי חק", זה דין רפה, "ומשפט" זה דין (קשה) ברחמים, ושניהם הם כאחד. בגלל זה, שני ימים ושניהם בסוד אחד. "אשרי העם יודעי תרועה וגו'", לא כתוב "שומעי" או "תוקעי תרועה", אלא "יודעי תרועה" בגלל (כגון) החכמים שדרים באויר של הארץ הקדושה, אלו "יודעי תרועה", סוד של התרועה, כמו שכתוב "תרועם בשבט ברזל". מי עם כישראל שיודעים סודות עליונים של רבונם, לעלות לפניו ולהתקשר בו, וכל אלו שיודעים סוד התרועה, יתקברו ללכת באור פניו של הקדוש ברוך הוא, וזה האור הראשון שגנז הקדוש ברוך הוא לצדיקים, ועל זה צריך לדעת אותה.

עי' מ"מ שמביא מלקמן צב ע"א ע"ב שהדינא קשיא היא לאה, ויתכן שזה עומק כוונת הרח"ו. אמנם האור יקר לומד דינא קשיא כגבורה.

¹⁴⁸ עי' לעיל הערה 140.

¹⁴⁹ כל חיצוניות כאן הוא לא חיצוניות הגמור, שזה רק נתקן בתיקון ביאת משיח.

¹⁵⁰ לאפוקי עולמות ומלאכים.

¹⁵¹ עי' שער אנ"כ פרק י': גם תבין ממ"א איך הפנימית יש בו עיבור יניקה (ועיבור) [ומוחין], והם מן ט' חדשים וז' חדשים, והחיצונית הם מט' ויב"ח. ובמ"א כתוב כי האורות הם מז', והכלים מ"ב חדשים, והבן זה. ובמ"א כתוב כי תחלה נעשה פנימיות ואח"כ חיצוניות, ובמ"א להיפך. ונראה לתרץ, כי אין חשש כי בתחלה בבריאת עולם הוצרך לעשות חיצוניות תחלה, כי כן סדר שתחלה נכנס הגוף ואח"כ הנשמה, אך אח"כ הוא להיפוך, כי החיצוניות אינו יכול לכנוס אם לא יכנוס תחלה הפנימית. גם מ"ש כי היה כל א' בפ"ע, זה היה בבריאת עולם או בעת שהוא דוגמת בריאת עולם, (אמנם בכל יום בעת התפלה נעשה ביחד – נמחק באדם ישר).

¹⁵² על ידי הורדת נה"י חדשה מאימא, עי' צב ע"א בתקיעת שופר.

¹⁵³ ככל עסקה הימים – נמחק צפע"ח וזמקומו איתא צימים.

¹⁵⁴ והיא (נוסף צפע"ח).

שעה"כ

ב' בחי': הא', הוא להמשיך כל הדינין שיש בכתר שבו וליתנם בכתר שבה¹⁵⁵, ושל חכמה שבו בחכמה שבה, וכעד"ז עד תשלום י"ם שבו ביי"ם שבה. בחי' הב' היא, כי הנה בחי' הי"ם שבה הם עומדים מן החוזה שלו ולמטה, וא"כ צריך שהדינין שבהצי התחתון דת"ת שבו ינתנו בכתר שבה, והדינין שבפרק א' דנצה שבו בחכמה בה, וכעד"ז עד תשלום הנה"י שלו בכל שיעור קומת שלה.

ונבאר ענין ב' בחי' אלו איך נעשות ביי"ם אלו, גם יתבאר היטב מפורש אופן מלאכת הנסירה.

הנה ביום א' דר"ה שהוא יום ו¹⁵⁶ שנברא בו אדה"ר, אז הפיל ה' תרדמה על ז"א, כדי לנסור את הנוק' העומדת באחוריו. וזה ענין אופן נסירתה: כי בתחילה¹⁵⁷ היו הדינין האלו באות לה ע"י ז"א, שנותן לה בחי' הגבורות אשר בדעת שלו¹⁵⁸, יען כי אימא עילאה היתה מתפשטת בו. אבל עתה שנפלה עליו תרדמה, ונסתלקו ממנו אימא עילאה, וגם נסתלקו ממנו המוחין שלו שהיו בתוכו, בתוך¹⁵⁹ התפשטות נה"י דאימא עילאה בו כנודע, ואז גם עטרא דגבורות שבדעת נסתלקה ממנו. ואחר הסתלקותו מתוכו מתפשטת אימא עילאה בבחי' הנה"י שבה תוך הנקבה עצמה, ואותם הגבורות {צב ע"א} דעטרא דגבורות נמשכין אליה ע"י הבינה שלא ע"י ז"א, וכמ"ש זה היטב בברכת המפיל חבלי שינה כו' (&), וע"ש היטב¹⁶⁰.

גם יתבאר לקמן בענין כוונת השופר, כי שם נתבאר ענין מה שנסתלק מן ז"א שהם בינה¹⁶¹ ועטרא דגבורה להכנס ברישא דנוק', אבל מוח חכמה ועטרא דחסד נשארו בסוד אור מקיף על רישא דז"א¹⁶². והרי איך נסתלקו הדינין והגבורות מז"א שהיו הולכות לצד אחוריו להכנס ולהתפשט בנקבה, ועי"כ היו מחוברים אב"א, ועתה בהסתלקם מתוכו ונכנסו בה שלא ע"י ז"א נפרדת ונסרת מאתו וניתנו בה כל הגבורות ההם. נמצא כי

- מאיר הכוונה -

¹⁵⁵ עי' שמן ששון שלקמן בדרוש ג' איתא שבחי' זו נעשית ביום א' דר"ה כסברת ר"א שאמר בתשרי נברא העולם, וכך אנו נוהגים בכוונות.

¹⁵⁶ של בריאת עולם.

¹⁵⁷ לפני הנסירה.

¹⁵⁸ עטרא דגבורות כדלקמן (ש"ש).

¹⁵⁹ שנה"י דאימא לבוש למוחין דז"א.

¹⁶⁰ עי' פע"ה: והנה דוגמת מה שציארנו בעליות נשמות צעת שינה כלילה כן הוא סוד השינה ודורמיטא דז"א כי נשמתו עולה למעלה אל הבינה להיות פס צסוד בחי' מ"נ כדי לזווג את או"א שישפיעו באותו זיווג מוחין לצורך המלכות כדי לצנותה ולהגדילה כמוהו ואמנם אם גם שניהן ז"נ היו עולין צסוד מ"נ הנה אז היתה כריכה לקבל המוחין של ידו וזוה לא היתה נגדלת כמוהו שיעור מדתו כיון שהארתה צאה על ידו אי אפשר שתהיה פוה אליו ולכן הוא לצדו עולה צסוד מ"נ ואח"כ המוחין ניתנין לה שלא ע"י

והנה הנשמות אנו רואין צסוד השינה שעולין של זכרים ושל נקבות והטעם שכיון שאורך מ"ן אלו של הנשמות הם לצורך התחדשות הנשמות של הזכרים ושל הנקבות עצמן לכן כריכין לעלות בין זכרים בין נקבות כי מ"ן של הזכרים מועילים לצורך הנקבות ומ"ן של הנקבות מועילים לצורך הזכרים כי לעולם אין המ"ן עולין אלא לצורך זולתן וכן כשכריכין ז"נ מוחין אז עולין שניהם צסוד מ"ן והז"א מעלה מ"ן לצורך הנוקבא ונוקבא מעלה לצורך ז"א ואז כיון שבא השפע לשניהן אי"כ מוכרח הוא שתהיה הנקבה טפילה לזכר אך כשהמוחין לצורך הנוקבא לצד אז עולה הז"א לצדו צסוד מ"ן ואז היא נוטלת מוחין שלה לעצמה שלא על ידו כי אין צאים מעורבים יחד מוחין שלו ושלה כדי שיטלם הוא תחלה הכל

¹⁶¹ היינו נה"י דבינה.

¹⁶² בשעת התרדמה.

שעה"כ

נתינת הדינין והגבורות בה שלא ע"י ז"א היא גורמת אל הנסירה שתפרד ממנו¹⁶³, כי אינה מקבלת ממנו דבר. וב' דברים אלו שהם נתינת הגבורות בה, והנסירה נעשות כא'. והנה ביום א' דר"ה כל הגבורות שהם בכתר שלו עד סיום כל הת"ת שבו ננסרו וניתנו אליה בכתר שבה העומד באחורי הצי התחתון דת"ת שבו, באופן כי הוא ננסר כחב"ד והג"ת¹⁶⁴ שבו, והיא לא ננסר ממנו רק הכתר שבה. וכל הגבורות ההם נתקבצו בכתר שבה.

ובזה תבין מה שנתבאר בדרוש שקדם לזה כי ר"ה הוא ראש וכתר דו"א עם היות שכל החדשים הם בנקבה¹⁶⁶¹⁶⁵ כנודע¹⁶⁷. אבל ביאור הדבר הוא כי אין ננסר ביום א' אלא בחי' הדינין שבכתר הזכר לתתם בכתר שבה מראשו לראשה. ונמצא כי סוד ר"ה הוא ראש הזכר, וגם הוא ראש הנקבה, זה נותן וזו מקבלת, ושניהם אמת¹⁶⁸. והנה להיות כי הגבורות האלו ניתנין בה שלא ע"י ז"א הם דינין תקיפין בלי התבסמות ומיתוק¹⁶⁹, ואח"כ ע"י השופר שתוקעין ביום ר"ה חוזרין נה"י דאימא עם המוחין שבתוכם לחזור ולכנס תוך ז"א כמש"ל ענין תקיעת שופר, וכבר הקי"ן ז"א מתרדמתו, ואז בהכרח הוא שחוזרם הגבורות להמשך בנקבה ע"י ז"א¹⁷⁰, ונותן בה בחי' גבורות כיוצא בהם כנגד הא'¹⁷¹¹⁷² בנוק', אבל אלו הגבורות הם מתוקות ומבוסמות יותר¹⁷³ מאותם הגבורות שניתנו בה בהתפשטות אימא עילאה בתוכה בעת תרדמת ז"א כנו' בסוד הנסירה. והטעם הוא כי בעת תרדמת ז"א¹⁷⁴ עלתה נשמתו שהן המוחין שבו למעלה באו"א בבחי' מ"ן¹⁷⁵, וגרם זונג

- מאיר הכוונה -

¹⁶³ עי' לקמן פסקא ד"ה גם צריך שתדע כי ביום הא' בלבד, שמשמע שיש נסירה גם קודם תקיעת שופר וגם אחר כך. *##עי"ן שם ספק.
¹⁶⁴ נמנה גם כתר, וגם דעת, עי' שער כה פרק א, וצ"ע
עי' לעיל הערה 158, הרב אמר שזה לא דעת אלא כל הריבועים הוי"ת שאחוריים שלהם, עי' שער לד פרק ב אות ח, שאל"כ אין דעת בכתר.
¹⁶⁵ עי' פע"ח: כל החלקים הם במלכות האמנם י"ן צהס ב' בחי' הא' צהייתה מלך הזכר [עלמנה והא' צהייתה מלך הזכר - כת"י מלש"ן].

סדר זה הוא בזכר כי תשרי גולגלת הזכר חשוון וכסלו ב' אולנין טבת וקצט תרין עיינין אדכר חוטם (פע"ח).

¹⁶⁶ עי' לעיל צ ע"ד ששל קיין של נוק', ושלחורף דכר, אבל של חורף נקראים שנה.
עי' ליקוטי תורה פרשת ויצא מא ע"ב כי מניסן ועד תשרי הוא זכר ומתשרי ועד ניסן הוא אור חודר נוק'
¹⁶⁷ עי' מבו"ש סב ע"א: ברה"ה יום א' נגמרה כל פרצוף לאה לגמרי אך רחל לא נתקנה עד שמיני עצרת בהמשך כל הזמן האמצעי וזה סדרם. ביום הא' ננסר ז"א ונעשה כלי כתר שבה ע"י איברי גוף הז"א עצמו ואז בא תרדמה לז"א ועלה בסוד מ"ן להמשיך פנימיות מוחין דכתר דנוקבא. ובין כך ובין כך ניתן לבושי ת"ת דאימא לעשות לבוש למוחין לכתר שבה ואלו נמשכו מאימא בה שלא ע"י זעיר כיון שהם איברים שלה דגופה עצמה ממש. אח"כ בא השופר ונתעורר ונכנסו המוחין בז"א ואז יצאו דינים מתוקים והם פנימיות המוחין לכתר דנוקבא ונכנסו בה בכתר שלה בסוד צלם שלה.

¹⁶⁸ גם לבחי' ראש שלה וגם שלו. אולי גם בחי' הנסירה שבין כתר לכתר ולא בין חצי ת"ת לכתר.
¹⁶⁹ היינו בתרדמה שעולים נה"י דאמא שבז"א לאימא [עי' לקמן הערה **Error! Bookmark not defined.** ועי' פע"ח קכח ע"ד: אז דרך חוץ שלא ע"י ז"א הבינה נותנת אלו הדינין כולם אל המלכות] וחוזרים לנוק' שלא דרך תיקון וזיווג ועליית מ"ן, ולכן הם לא מבוסמים, אמנם אחר כך בתקיעת שופר שיש עליית מ"ן וזיווג ומיתוק הגבורות, ואז חוזרים לז"א ליתנם לנוק', הם ממותקים ביותר.

¹⁷⁰

¹⁷¹ הראשונים (פע"ח).

¹⁷² היינו כנגד כל ה"ס שבגבורות עתה הם גבורות ממותקות, ועי' צא ע"ב שנראה שהיה עליית מ"ן בשופר של ז"א ונוק', וצ"ע*##, אמנם עי' לשון הפע"ח הלא כאשר נסתלקו המוחין שלו למעלה נעשה שם מ"ן לזווג או"א.

¹⁷³ האם זה זיווג פב"פ של הכתרים? *##

¹⁷⁴ אז תוקעים בשופר.

¹⁷⁵ קשה שהם רק באימא, אבל אפשר שעלייה לאימא היא גורמת זיווג בין או"א, או שאבא כאן הוא או"א עלאין.

שעה"כ

עליון בהם. וע"י הזווג ההוא נתמתקו ונתבסמו אלו הגבורות יותר ממה שהיו בתחילה, ונותנם עתה בנוק, ע"י¹⁷⁶ תקיעת השופר. ונמצאו בה ב' בחי' גבורה: הא' שקבלה מאימא בעת הנסירה, היו גבורות חזקות ודינין תקיפין. והב', שקבלה מז"א אחר שהקיץ משנתו ע"י תקיעת שופר, הם גבורות ממותקות ומבוסמות יותר. גם נמצא כי מה שננסר ממנו ביום א' דר"ה הוא מן הכתר עד סיום הת"ת שבו, ומה שננסר ממנה הוא הכתר שבה בלבד. וכבר נודע כי לאה עומדת למעלה מכתר רחל, ונמצא כי פרצוף דלאה כולו¹⁷⁷, וגם הכתר דרחל, ננסרו ביום זה¹⁷⁸. וגם לסיבה זו נקרא יום זה דינא קשיא כנודע, כי בחי' לאה הם דינין תקיפין, ודרחל דינא רפיא¹⁷⁹.

וביום ב' ¹⁸⁰ דר"ה כל חלק הגבורות של הכתר שלו נשאר בכתר שלה, ושאר הגבורות שנסתלקו ביום א' מן החכמה ובינה ודעת וחג"ת שבו¹⁸¹ יורדות ועומדות בחכמה שבה, ואז ננסר פרק א' דנצח דז"א וגם החכמה שבנקבה העומדת כנגדו¹⁸². וכל הגבורות שבחכמה שלו ולמטה¹⁸³ יורדין בחכמה שלה שננסרה ביום זה¹⁸⁴. והנה בעת הורדת אלו הגבורות בחכמה שבה, הם מתמתקות יותר פעם ב'¹⁸⁵, כי הלא יום ב' דר"ה נקרא דינא רפיא.

וביארור הענין הוא כמה שנבאר טעם למה הם ב' ימים ר"ה, ומה הילוך יש ביניהם, ומה טעם תקיעת שופר גם ביום הב' דר"ה. אבל הענין הוא, כי אעפ"י שז"א נתעורר והקיץ

- מאיר הכוונה -

¹⁷⁶ כלומר כל זה על ידי תקיעת. ¹⁷⁷ ע"י לקמן דרוש ו (&): אבל לאה ננסרת לגמרי ביום א' ובכל יום ויום וחזרת פב"פ עמו ולזה תיקנו ענין זכרנו לחיים כו' קשה שהרי לאה היא פב"א עם ז"א ואיך יש נסירה, אלא כוונתו לחצי העליון של רחל שבו מתלבשת לאה, ולא בלאה עצמה (ש"ש). וע"י מבר"ש סב ע"א (וכן שעה"ק צד ע"א): בר"ה ביום א' נגמרה כל פרצוף לאה לגמרי אך רחל אל נתקנה עד שמיני עצרת בהמשך כל הזמן האמצעי. ¹⁷⁹ ע"י ש"ש שמצרף למש"כ לעיל שיום ראשון דר"ה הוא תיקון הפנימות ויום הב' החיצוניות.

¹⁸⁰ ע"י אריכות במבר"ש סב ע"א (וכן ע"י שעה"ק צד ע"א): ללס שלה. אח"ך ביום הב' חזר לעשות זעיר מן פרק א' דנלח שלו דכחינת גופא כלי לחכמה שבה ואח"ך היה תרדמה להמשך מוחין דחכמה לנוק' י. בין כך ובין כך ילאה אימא ונכנסה בנוק' ועשמה בה מלבושיה ממש כלי לחכמה דנוק' עד היסוד שבה ואח"ך השופר שהו חזרה המוחין דז"א בו ואז נתן בה פנימיות מוח החכמה. ודע כי בחי' הכלים נקראים דינים גמורים ונתינת המוחין פנימיים בהם נק' מחוק הדינים ועכ"ז דינים פנימיים הם ומזיס א' ואלך כל שאר הימים לא היה נעשה הכלים והפנימיות שבה אלא ע"י הזעיר עלמו אפילו בחי' לבושים דאימא כי די כמה שזיס א' האיר בה אימא לבושים בכתר שבה ושם

יש המשך....

¹⁸¹ ועמדו בכתר שלה. ##*

¹⁸² הם לא עומדים כך אם הם אב"א (ש"ש).

¹⁸³ נמחק צפנ"ח. היינו חז"ל חג"ת.

¹⁸⁴ מש"כ וכל הגבורות שבחכמה שלו וכו' אם זה הולך על הגבורות שבחב"ד חג"ת שלו שהיו בכתר דנוק, אז הוא חזרה על השורה הקודמת, ואם לאו קשה הלשון "יורדין". ע"י לקמן צב ע"ג ד"ה והנה כדי להשלים אותם שיש ד' בחי' וצ"ע גדול.

¹⁸⁵ וכן נמי ביום ב' דר"ה מקבלת כל אלו הדינין שבחב"ד חג"ת שלו בחכמה שלה והם ג"כ בב' הבחי' כנ"ל מקודם קשים ואח"כ ע"י השופר דיום ב' מתוקים וכו' אך קבלתה ביום ב' הוא רק מז"א ולא מאימא כלל וכמ"ש למטה בסמוך שאחר תקיעת שורף דיום א' חזרה אמא תוך ז"א ולא יצאה משם לעולם ואינה לקוחת רק ע"י ז"א עצמו ולא ע"י אמא וכן אמר לק' ספ"ד ותחלת פרק ה' אלא הב' בחינות דיום ב' הוא אחד מה שמקבלת ממנו בעת הנסירה והוא בבחינת דינים והב' מה שמקבלת ממנו ע"י השופר והוא בבחי' מתוקים וכמ"ש כ"ז בתחלת פרק ה' (גלינות הלש"ו על פע"ח).

שעה"כ

משנתו ביום א' ע"י תקיעת השופר, עכ"ז כיון שלא ננסר מוח החכמה שבה¹⁸⁶, רק הכתר שבה בלבד כנ"ל, לכן עדיין אין זה התעררות גמור, ועדיין חוזר וישן עד יום הב', שננסרה החכמה שבה כנז', וירדו שם גבורות דחכמה שבו¹⁸⁷. וכיון שירדו שם הגבורות דחכמה שבו, אז חוזרין לתקוע שופר ביום ב', ומתעוררין המוחין. וא"צ ז"א לחזור ולישן עוד, כי כיון שנתעורר המוח ההוא הנק' חכמה¹⁸⁸, אין עוד שינה, ואין צורך לתקוע שופר בשאר עשרת הימים.

גם צריך שתדע כי ביום הא' בלבד קודם תקיעת שופר¹⁸⁹ ננסרו הגבורות וניתנו בנוק' ע"י אימא שלא ע"י ז"א, אבל אחר תקיעת שופר ביום א' כל בחי' נסירת הגבורות ונתינתם בנוק' הוא ע"י ז"א עצמו שלא ע"י אימא¹⁹⁰, כי אחר התקיעה ההיא חזרה אימא ונתפשטה בז"א. ואף אם אנו תוקעים פעם שנית ביום ב', הוא למעם הנ"ל, אבל אין הדינין ננסרין אחר תקיעת שופר דיום הא' אלא ע"י ז"א¹⁹¹, וממנו ניתנין אליה.

ועתה עדיין צריך לבאר ההפרש שיש בין יום (צב ע"ב) הא' ליום ב', והוא כי הנה נודע שעד מקום החזה דז"א אורות המוחין נסתרים ואינם מתגלים, להיותם תוך הכלי דיסוד דאימא הנשלם במקום החזה¹⁹², ולכן כל הגבורות אשר שם למעלה בז"א נקרא דינא קשיא, שהם אותם הגבורות שאמרנו שננסרו ביום א' מן הכתר שלו עד סיום הת"ת שלו¹⁹³. והם נקראין דינא קשיא, כי גם זהו הטעם למ"ש בפ' תצוה (דף קפז ע"א) דדינין דדכורא תקיפין ברישא, והבן זה.

גם זהו טעם למ"ש בס"ה בפ' פנחס (ריט ע"ג) דיו"ט הראשון דר"ה נקרא דינא קשיא ויום ב' דינא רפיא, לפי שביום ב' הנסירה היא מן הת"ת ולמטה¹⁹⁴, שהוא הפרק העליון דנצח שבו, ושם הוא מקום האורות המגולים כנז', ולכן הדינין והגבורות אשר במקום הזה ומשם והלאה נקרא דינא רפיא, כי האורות המגולין מאירין בהם וממתקים אותם. עוד יש בזה טעם ב', והוא במש"ל כי אחר תקיעת שופר דיום א' הגבורות נמשכות בנוק' ע"י ז"א ולא ע"י אימא עילאה, כי כבר ע"י תקיעת שופר נתמתקו ונתבסמו הדינין.

ונחזור לענין א', כי הגבורות היורדות בחכמה שבה ביום ב' דר"ה קודם תקיעת שופר, גם הם מתוקות ומבוסמות¹⁹⁵ לסיבה הנז', לפי שנמשכין ע"י ז"א כנז'. ואח"כ ע"י תקיעת שופר ביום ב' חוזרות להתמתק פעם שלישית. נמצא כי בשני ימים דר"ה היו גבורות קשות פ"א¹⁹⁶, ואח"כ נתמתקו ג' פעמים, אבל כיון שהמיתוק הב' הנעשה ביום שני קודם תקיעת שופר, אינו נעשה ע"י אלא מאליו, לכן אין אנו מכניסין אותו בכלל השבון המיתוק, רק בכלל הורדת הדינין והגבורות. וא"כ כפי זה נמצא שביום א' היה גבורות ומיתוק וכן ביום ב'. והרי בשני הימים האלו היה שתי בחי' גבורות ושתי מיתוקים, והם ד' בחי'.

- מאיר הכוונה -

¹⁸⁶ שבו*##.

¹⁸⁷ שלא ממותקים.

¹⁸⁸ והיה תרדמה? שהמוחין המבוסמים מחכמה ולמטה לא הגיעו. ולפי זה מתורץ השאלה

בהערה 184.

¹⁸⁹ בזכרנו לחיים (הרב).

¹⁹⁰ היינו בתקיעת שופר או ביום שני*##.

¹⁹¹ ולא דרך אמא כנ"ל בהערה 185 בשם הלש"ו.

¹⁹² יסוד אמא מסתיים במקום החזה.

¹⁹³ למה לא בשליש ת"ת*##?

¹⁹⁴ למטה מהת"ת שהוא תחלת הנצח.

¹⁹⁵ האם זה זיווג אב"א של אחוריים*##

¹⁹⁶ פעם אחת. ביום ראשון.

שעה"כ

ביום ג'¹⁹⁷ ננסר פרק א' דהוד דו"א והבינה שבנוק, ואז כל הגבורות שהם מן הבינה שלו ולמטה כולם יורדות בבינה שבה.

ביום ד' ננסר פרק א' דיסוד דו"א והדעת שבנוקבא, ואז כל הגבורות שהם מן הדעת שבו ולמטה כולם יורדות בדעת שבה.

ביום ה' ננסר פרק ב' דנצח שבו והחסד שבנוק, ואז הגבורות שהיו בחסד שלו הם לבדם יורדות בחסד שבה, אבל הגבורות שבגבורה ושבת"ת שבו נשארין למעלה עדיין בדעת שבה.

ולהבין טעם אל השינוי הזה צריך שנבאר חילוק א' שיש באלו הספירות, כי הם מתחלקות לג' בחי': הבחי' הא' היא כתר וחכמה, והבחי' הב' היא בינה ודעת, והבחי' הג' היא שאר הספ' התחתונות. והענין הוא, כי הנה נודע שבחי' הכתר והחכמה בלבד נקרא ראשים¹⁹⁸ כנז' אצלנו (שער מאמדי רשב"י מח ע"א ע"ב) באדרת האזינו בענין (&) הנהו תלת ראשין דמתגלפין כו', ולכן אלו הם בבחי' שני ימים דר"ה, כי כל א' מהם נקרא ראש, וכל א' מהם ננסר ביום א' מהם כנ"ל, אבל משם ואילך אינם בכלל ימי ר"ה כו', ולכן שני ימים אלו הם שוים בבחי' א', והוא כי כאשר אנו אומרים שביום א' דר"ה מתקבצים כל הגבורות ויורדות בכתר של הנקבה, הענין הוא שהם מושרשות שם בכח ומתערבים שם. וכעד"ז בירידתם בחכמה שבה ביום ב' של ר"ה. אבל כשיורדות הגבורות ביום ג' בבינה שבה, וביום ד' בדעת שבה, אז הם באופן אחר, והוא כי אמת הוא שכל הגבורות יורדות שם בבינה או בדעת שלה, ובערך זה הם דומות אל הכתר והחכמה, אבל אין הבינה או הדעת שבה לוקחים רק הגבורות שבחלקם לבד, אבל שאר הגבורות אעפ"י שיוורדות שם, אינם שם רק בתורת פקדון בלבד¹⁹⁹ ואינם מתגלות שם²⁰⁰. וכשיורדות ב' הספירות התחתונות שבנוק, אז הוא בחי' ג' משונים מב' בחי' הראשונות, והוא כי הגבורות שאינם מחלקי²⁰¹ אינם יורדות שם כלל אפילו בתורת פקדון, רק הגבורות שהם חלקם. והמשל בזה כי ביום ה' ננסר פרק ב' דנצח שלו והחסד שבה כנ"ל, ואז יורדין הגבורות של החסד שלו בחסד שבה, אבל הגבורות דגבורה ות"ת שבו נשארים למעלה בדעת שבה. וכעד"ז ביום ו', כי אז נכנס פרק ב' דהוד שלו והגבורות שבה, ואז יורדין הגבורות של הגבורה שלו בגבורה שבה, והגבורות של הת"ת שבו נשארין בדעת שבה עד יום הז' כמ"ש בע"ה.

ובזה יתבאר לך ענין צום הריגת גדליהו בן אחיקם ביום הג', כי הנה יש אל הבינה והדעת שבה יתרון בבחי' א' על שאר הז' ספ' תחתונות שבה, והוא מה שנתבאר כי כל הגבורות אע"פ שאינם מחלקם מתקבצות כל הגבורות שם ויורדת שם, אלא שהם שם בתורת פקדון בלבד²⁰². ונמצא כי ביום הג' מתקבצות כל הגבורות שם בבינה שלה,

- מאיר הכוונה -

¹⁹⁷ של עשרת ימי תשובה.

¹⁹⁸ שהבינה בגרון (שער מאמרי רשב"י), ועי' ע"ח א"א ג שהם גולגלתא ומר"ס דא"ס. ואלו התרין ראשין שהם כתר חכמה דא"א הנה הם בחי' גולגלתא ומוחא סתימאה דא"א הנזכר באדר"ז הנ"ל, ואמנם תרין רישין אלו מתחלקין ונעשין תלת רישין מלבד הרישא עילאה דל"א, אמנם השנים לבדם נחלקים ונעשין ג' רישין, וג' רישין אלו נקרא גולגלתא ומוחא ואוריא והם למטה מהאי רדל"א כנ"ל. ועיי"ש פרק ח שמדגיש שבינה דא"א נקרא שופר.

¹⁹⁹ למעבר בעלמא (פע"ח).

²⁰⁰

²⁰¹ מחלקה.

²⁰² ע' ש"ש שמציין לשער תיקון הנוק' פרק ז: ועתה צריך לבאר דרך פרט סדר ירידת אלו הגבורות וסדר התפשטות שלהן בגוף הנקבה, ואח"כ סדר עלייתן למעלה עד הכתר שבה. ונבאר דרוש זה על מצות העלאת המנורה, כמ"ש פ' בהעלותך את הנרות (במדבר ח ב) מה ענין מצוה זו הגדולה, ומה ענין שבחו של אהרן שלא שינה וכמארז"ל (ספרי בהעלותך ב). והנה הענין כי המנורה היא רחל נוקבא דז"א, העומדת באחור ז"א. וז' נרותיה הם שבעה קצוותיה, מחסד עד המלכות שבה. וכמו שהחסדים המתפשטין בו"ק דז"א הם נקראים ה'²⁰² אורות מאירין, שהם ה' אור דיום ראשון דפרשת בראשית, כן ה"ג המתפשטין בנוקבא בז"ק שלה²⁰², הם ג"כ אורות שבה המאירין

שעה"כ

והדינים גוברים. ותקיעת שופר כדי למתקן, אין בו כשני ימים הא', ולכן בו ביום נהרג גדליה בן אחיקם²⁰³. ולהיות כי גם בדעת שבה יש בה ג"כ קיבוץ הגבורות והתגבורות שם, לכן (צב ע"ג) כשחל יום שלישי בשבת נדחה תענית צום גדליה ליום רביעי.

ונחזור לענין א' כי בב' ימים דר"ה היו בהם ב' בחינות גבורות, וב' בחי' מתוקים כנ"ל. וביום הג' יש בו ד' בחינות האלו²⁰⁴, ועוד כי ניתוסף בו בחי' ה', והוא כי הנה אז יורדין הגבורות דבינה דז"א בכינה שבה אחר שכבר היה בהם ד' בחי' הנו' שנמשכו בב' הימים הא'²⁰⁵, ועוד נתוסף עתה בחי' ה', כי ננסר מחדש פרק א' דהוד של ז"א. וכן כיוצא בזה יש ה' בחי' ביום ד' והה' וו', עד הגיענו ליום הו', כי אז אין בו רק נסירה מחדש פרק ב' דיסוד דז"א והת"ת שבנקבה²⁰⁶, ואז יורדין הגבורות של הת"ת שבו בת"ת שבה, אבל אותם הד' בחי' של שני גבורות ושני מתוקים שהיו בכל יום ויום מן ו' ימים הראשונים אינם עתה ביום הו', לפי שד' בחי' אלו לא היו רק במה שננסר ביום א' של ר"ה, שהוא מתחלת הכתר שבו עד שלישי הת"ת שבו, שהוא מקום החזה ושם היו הגבורות והמיתוקים הנו'. אבל מה שננסר מן החזה ולמטה מיום הו' ואילך לא היו בו ד' בחי' הנו', רק בחי' א' בלבד שהיא הנסירה פ"א²⁰⁷ בלתי מתוקים.

והנה כדי להשלים אותם הד' בחי' בשאר הימים מיום הו' ואילך היה עניינו באופן זה, כי הנה נודע כי הג' מוחין חב"ד דז"א דבחי' או"פ הנה הם מתפשטין בכל ז"א במ' ספירותיו²⁰⁸, והוא כי כל מוח מהם מתחלק לג' פרקי²⁰⁹. והנה ג' פרקים הראשונים של המו'²¹⁰ מתפשטים בג' ספירות הראשונים חב"ד של ז"א, וג' פרקי אמצעיים בחג"ת שלו, וג' פרקים התחתונים בנה"י שלו. ונמצא כי גם ג' בחי' הגבורות והדינים אשר באלו המוחין גם הם ננסרין ומתפשטים בנקבה בג' מוחין שבה²¹¹, אשר גם הם מתפשטים במ"ס שבה ע"ד הנו'. והרי זה בחי' א' של גבורות הננסרות ומתפשטות בה.

- מאיר הכוונה -

בז' נרות המנורה שהם ז"ת²⁰², כי הם בחי' שלהבת הנר המאירה, אלא שהאורות של ז"א נקרא מאורי יום, ושל נוקבא נקראת מאורי לילה²⁰². וקודם שנבאר ענין העלאתן שהוא חזרת הגבורות ממטה למעלה עד הכתר כנ"ל, נבאר ענין הדלקתם שהוא ירידת אורות הגבורות מלמעלה מן הדעת שבה עד היסוד שבה, כמ"ש (במדבר ח ב) יאירו שבעת הנרות. אך החזרה נזכר במה שאמר הכתוב בהעלותך²⁰², וכמ"ש בע"ה.

והנה בסדר ירידתן אני מסופק בב' אופנים אלו איזה מהם {ג ע"ג} הוא, ונלע"ד ששמעתי ממורי זלה"ה שניהם אלא שאין בידי לישבן יחד, כמו שהקדמתי בהקדמת הספר שאיני רוצה להוסיף ולגרוע נקודה אחת מכל מה ששמעתי ממורי זלה"ה. א', כי בעת צאת הגבורות מן הדעת שלה יוצאות ב' גבורות ביחד, א' אל החסד שבה וא' בגבורה שבה, לכן אין החסד צריך אל הגבורה שבה ואין הגבורה צריך אל החסד שבה, וגם ת"ת א"צ לא לחסד ולא לגבורה, כי אור גבורה²⁰² שלו מתפשט מן הדעת ויורד אליו דרך קו האמצעי. והנה נו"ה א"צ זה לזה, וגם אין צריך אל חו"ג אשר למעלה מהם. אמנם נו"ה הם צריכין אל הת"ת, כי ב' אורות הגבורות²⁰² שלהם יוצאין מן הת"ת, ונחלקים זה לימין וזה לשמאל בנו"ה. אח"כ כולם הם מתקבצין הארתן ביסוד כנ"ל. ואופן אחר נ"ל ששמעתי בודאי כי החסדים של ז"א וגבורות של נוקבא יורדין מדרגה אחר מדרגה, מן החסד עד הוד, כי מתחלה כולן יורדין בחסד ביחד ואח"כ נשארה גבורה שלו שם, ויורדין הד' גבורות אל גבורה ונשארה גבורתה שם, ויורדין ג' גבורות בת"ת ונשארה שם גבורתו, ויורדין ב' גבורות בנצח שלה ונשארה שם גבורתו, ויורדת גבורה אחרונה בהוד, ואח"כ הארת כל אחד יורדין ביסוד, ואח"כ הארת הארתן במל' שבה. אלו הב' אופנים נלע"ד ששמעתי גם שניהם כנ"ל.

וצ"ע כמה זה עוזר??

²⁰³ עי' ר"ה יח ע"ב, ושו"ע תקמ"ט.

²⁰⁴ צ"ע עי' לעיל הערה 184.##

²⁰⁵ הראשונים.

²⁰⁶ מה הקשר בין כחב"ד חג"ת של ז"א לכחב"ד חג"ת דנוק*##

²⁰⁷ פרק א', או פרק אחרון [דיסוד]

²⁰⁸ מקור?

²⁰⁹ מכח הנה"י?

²¹⁰ המוחין?

²¹¹ היינו שיש נסירה מוחין שהם פנימיות הט"ס ויש נסירה של הט"ס עצמם.

שעה"כ

עוד יש בחי' גבורות אחרות שמתפשטות וניתנות אליה בסוד הנסירה, והוא כי במוח הדעת של ז"א יש בה עטרא דגבורה הכוללת ה"ג, ואלו הה"ג יורדים ומתקבלים בדעת של הנקבה כנודע²¹², ואח"כ מתפשטות מחסד עד הוד שבה. אעפ"י שאמרנו כי ג' מוחין שבה מתפשטות בט"ס שבה, אין זה מעלה ומוריד, לפי שהענין הוא באופן זה, כי מוח חכמה שבה נחלק לג' חלקים הנק' תלת פרקין, ומתפשטים בקו ימין שבה שהם הח"ן, וכן מוח בינה שבה עד"ז בג"ס קו שמאל בג"ה, וכעד"ז מוח דעת שבה מתפשט בקו אמצעי שבה בג"ס דת"י שבה²¹³.

ומלבד התפשטות הזו עוד יש התפשטות אחר של ה"ג מחסד עד הוד שבה, ועד"ז הוא בז"א בבחי' ה' חסדים המתפשטים בו, והוא זולת התפשטות ג' מוחין שבו בט"ס שבג' הקיים שבו, וזכור זה²¹⁴, והרי זה בחינת אחרת של נסירת והורדת הגבורות בנקבה²¹⁵. ונבאר עתה סדר נסירת והורדת הגבורות של המוחין דז"א במוחין של הנקבה כמו שזכרנו²¹⁶ עתה בבחי' הא', כי כל הגבורות אשר היו בז"א בסוד המוחין כנז' מן החכמה שבו עד החזה שהוא שלישי עליון דת"ת שבו, ברדתם בנקבה להתפשט מחכמה שבה עד

- מאיר הכוונה -

²¹² עי' שער לה פרק ה: וא"ת שאר הגדלה דנוקבא מי גרם לה, התשובה כי מהדעת ולמטה הם נגדלין ע"י הגבורות, כי אין מתפשטין הגבורות רק מהדעת ולמטה. וכ"כ הם משמשות ומגדילות הגבורות את הנוקבא כמו החסדים את הז"א, כי גם הגבורות הם מים ממש המגדילין את האילן, רק שהם מ"ג, לכן נקרא גבורות גשמים (ברכות כו ע"ב), הרי שהם מים ממש. נמצא שמן הדעת ולמטה כל ההגדלה הוא ע"י הגבורות, והסדר הוא כך, כי הנה דעת נוקבא נגד יסוד ז"א כנ"ל בדרוש העבר, שאחר שכלו החסדים להתפשט עד ההוד אז ירדו הגבורות עד היסוד, ומשם לוקחם המלכות בדעת שלה המכוון נגדו, כי ת"ת דז"א כתר שלה, ויסוד שלו דעת שלה. והנה שם לוקחת ה"ג ביחד ונשארין שם מושרשים, אח"כ יורדין ומתפשטין הה"ג מחסד עד הוד שבה, ואחר כך מהארת אלו הגבורות המתפשטין מאירין ביסוד שלה כל ה"ג ביחד, וכן אח"כ במלכות שלה, וכ"ז הוא ממש כמבואר בחסדים המתפשטין בז"א, שכבר הודעתך שכולן נרשמי²¹² בדעת, והארה שלהם לבד הוא המתפשט מחסד עד הוד, ואחר כך הארה ב' שנתוספו מאלו המתפשטין הם מתקבצין ביסוד, ואין צריך להאריך בזה.

ושער לג פרק א: ונבאר דין האונאה ובו יתבאר ענינים רבים שיש בז"א. הנה נודע, כי ה"ח אשר ביסוד דאמא, הנה הם מתפשטין בז"א מחסד שבו עד הוד שבו, אבל הה"ג יורדין בעטרת דיסוד²¹² ז"א כנזכר לעיל בענין אפרים בן יוסף, כדי לתתם משם בדעת רחל מצד האחור המכוון ממש כנגד מקום זה²¹². והנה קודם שאלו הה"ג ילכו אל דעת דנוקבא, צריך שיתמתקו תחלה עם החסדים, ולא יהיו דינין קשים וחזקים. אמנם מיתוקם הוא ע"י החסדים התחתונים המגולין, כי המכוסים אין אורם מאירין אפילו לצורך עצמם, מכ"ש לזולתם. ועוד טעם אחר כי הנה הם עומדין למעלה ואינן יכולין לירד למטה, כי מחיצות כלי היסוד דאמא הם מעכבות אותם לירד²¹² עד היסוד. אמנם החסדים המגולין יש בהם ב' הכנות: א', כי הם תחתונים ויכולין לירד עד היסוד דז"א עצמו, לפי שאין להם מחיצות שמעכבין מלירד. הב', הוא כי הם מגולין ויכולין למתק הגבורות הניתנין ביסוד דז"א. והנה נודע {מ ע"א} כי גלוי החסדים הוא מהחזה דז"א ולמטה, שהם ב"ש החסד שבת"ת דז"א וב"ח שלימים שבג"ה דז"א הנקרא (ישעיה נה ג) חסדי דוד הנאמנים.

²¹³ והוא בחי' שניה דבחי' הא' הוא הנסירה של כל יום כנ"ל (לש"ו על הפע"ח).##*

²¹⁴ עי' שער כה פרק ג: והנה נת"ל כי המים המגדלין האילן הם החסדים הנקרא מים, וצריכין לחזור ולעלות ולהגדיל כולו, זולת מה שהם ממתקין הגבורות בעת עלייתן כנ"ל בדרוש, ואין פה מקום ביאור, רק פה נאמר ונבאר איך מגדילין את ז"א עצמו דוגמת המים הנכנסין בשורש האילן, ומשם יונק האילן שהוא ז"א הנקרא אילנא דחיי²¹⁴, ועולין ממטה למעלה להגדילו²¹⁴, והבן זה. לכן דע גם כן, כי תמיד נשארין אלו השלש חסדים פחות שלישי המגולין ביסוד ז"א, ועולה אורם החוזר ממטה למעלה להאיר ולהגדילו. גם דע, כי כל זה הוא עתה בעת הגדלות דז"א²¹⁴, אמנם בעת הזווג, אז כל הה"ח יורדין ביסוד דז"א לצורך הזווג והבן זה. וצע אם זה מספיק. ועיי"ש פרק ח' שכל המוחין פנימיים דאמא נכנסים עד י"ג שנים.

²¹⁵ והוא בחי' רביעית ומ"ש אך הדעת כו' הוא חוזר לבאר ולברר על הבחי' ג' הנ"ל ומ"ש וגם באלו יש בחי' דינין נלע"ד שצ"ל יש ד' בחינות שנכנסין כו' וכן הוא לקמן פרק ה. ויותר היה נראה לומר שב' התפשטות המוחין שלו ושלה הם משלימים תמורת הב' מתוקים והתפשטות הדעת שהוא מהג' שבו הוא משלים הבחי' אחת מהדינין שחסר ומ"ש לעיל בבחי' השני' ונמצא כי מציאות הדינין כו' ר"ל דינין מתוקין ועיין לקמן סוף פרק ד' וא"כ לפי"ז יהיה מ"ש וגם באלו יש בחי' דינין ר"ל להשלים הב' בחי' דין שהוא מהדעת דוקא (לש"ו על הפע"ח).

²¹⁶ הנ"ל בפסקא ד"ה והנה כדי להשלים.

שעה"כ

החזה שבה, ודאי שאינם באים בלתי לבוש²¹⁷. וכמו שבהיותם למעלה בז"א היו מלובשים תוך הנה"י דאימא, גם עתה ברדתם אל הנקבה ירדו עם לבושיהם שהם נה"י דאימא, ויתפשטו בה עד החזה שבה. האמנם צריך שתדע, כי מה שיורד מן המוחין דז"א אל נוק' אינו אלא הצי מוח הדעת שבו, שהיא עטרא דגבורה, ובה מתלבש ג"כ תוך הצי השמאלי דיסוד דאימא, וזו הבחי' היא המתפשטת בנקבה עד החזה שלה כנו'.

והנה אלו הגבורות הם סתומות ע"י הלבוש דיסוד דאימא המתפשט עד החזה שבה, ואורותיהם סתומים ואינם מגולים, ואינם מאירים ע"ד מה שנתבאר בז"א. ואלו הגבורות הם הם ב' גבורות החסד והגבורה שבה, ושליש גבורה²¹⁸ הת"ת שבה. אבל ב' שלישי הגבו'²¹⁹ הת"ת שבה, וכל גבו'²²⁰ דנצח, וגבורת ההוד שבה הם אורות מגולים, כי כבר נפסק ונגמר לבוש היסוד דאימא בחזה שבה, ולכן הם מאירות בה אור גדול בגילוי. ובכת ההארה הגדולה הזאת נעשה היסוד והמלכות של הנקבה²²¹, לפי שהתפשטות הגבור'²²² הוא עד הוד שבה, ולא היה עדיין מציאות יסוד ומלכות בה אלא על ידי (צב ע"ד) ההארה הנז'.

וגם נעשו בה יסוד ומלכות מכח ההארה אחרת, והוא כי הנה ב' שלישי הגבורות שבת"ת שבה הוצרכו שם לצורך ב' שלישי הת"ת שבה, שאין שם שום בחי' מוח²²³. אבל ב' הגבורות דנצח והוד שבה אין בהם צורך שם, לפי שכבר שני פרקין תתאין דמוח חו"ב²²⁴ שלה נתפשטו בתוכם כנו"ל, ונמצאו ב' גבורות אלו עומדות שם שלא לצורך. ולא עוד אלא שאורם גדול מאד בגילוי רב, ולכן היה בהן כח לעשות בנקבה בחי' יסוד ומלכות שבה, כדמיון ז"א אשר בתחילה לא היה מצד עצמו רק ו"ק הג"ת נה"י, וכשהגדיל נתעלו הג"ת ונעשו חב"ד, והנה"י נתעלו ונעשו הג"ת, והיו חסדים בו נה"י, ומכח האורות של ב' חסדים דנצח והוד הנגלים גילוי גמור, הוציאו נה"י חדשים בז"א, כי גם בנ"ה שבו מלובשין ב' פרקין תתאין דמוח חו"ב שבו, ואין צורך בב' חסדים המגולים אשר שם, ושמשו להגדיל ולהוסיף בו נה"י חדשים אחרים²²⁵.

ונמצא כי ביום המ' שהוא כנגד ההוד שבנקבה שננסרה אז ביום הזה עם הפרק תחתון דהוד דז"א, והנה בהוד הזה של הנקבה כלולים יסוד ומלכות²²⁶, מן הגבורות המתפשטים בו יצאו שניהם כנו'. והנה לפי שהיסוד והמלכות שבה נעשו כא' ברגע א', לכן שניהם נכללים יחד ביום העשירי²²⁷ של יוה"כ.

ואמנם לפי ששניהם יצאו מכח ההארת ההוד שבה, ושם היו כלולין ביום המ', לכן ארוז"ל (&) כל האוכל ושותה ביום המ' מעלין עליו כאלו התענה תשיעי ועשירי. ולהבין מאמר זה צריך שתדע תחילה ענין תענית יוה"כ בה' העינויים אשר בו כמו שנבאר לקמן בע"ה במקומו (&). וקיצור הדבר הוא זה, כי הנה בדרוש ה' עינוי יוה"כ יתבאר לקמן כי

- מאיר הכוונה -

²¹⁷ אמנם מתחת לחזה אין להם לבוש.

²¹⁸ גבורות?

²¹⁹ כנ"ל

²²⁰ כנ"ל.

²²¹ עי' ע"ח שער לה פרק ב': ונמצא כי כשנבנית זאת הנוקבא, נעשה י' נקודות. ומנקודות הת"ת שבה לא הועיל בה כלל, ולא הוצרכה בה, לפי שכבר נבנית²²¹ ע"י הת"ת שלקחה מז"א²²¹ כנ"ל, ואז אותה הנקודה של הת"ת²²¹ ירדה עד היסוד בה ונצטרפה עם נקודות היסוד שבה²²¹, ומב' נקודות אלו נעשה יסוד דנוק', וז"ס גוף וברית חשבינן חד, כי הברית שהוא נקודת ציון שבה, נעשה מנקודת הגוף ומנקודת יסוד ביחד²²¹.

²²² רבים יחיד? צפע"ח פרק ה' איתא "ה"ג".

²²³ ##*?

²²⁴ למה לא דעת ##*?

²²⁵ ##*.

²²⁶ נ"ל שזה ל"ד נכלל בהוד אלא שזה סוף הענין.

²²⁷ והם סוד העשירי שהוא יוה"כ (לש"ו).

שעה"כ

ביום הכפורים עולה הנקבה אצל אימא עילאה לאכול ולשתות אכילה ושתייה פנימית הנקראת ה' קולות, וה' תפלות היוצאות בסוד הבל הפה כנו' שם. ונודע כי אימא נקרא שם אהי"ה (&), גם נודע כי המלכות נקראת גן נעול כו' מעין חתום (&), כי החותם והיסוד שבה הוא בגימ' חותם, שהוא שם אהי"ה בג' מילוייו שהם יודין ואלפין וההין, שהם בגימ' תנ"ה כמנין חותם עם הכללות, שהם קס"א וקמ"ג וקנ"א. וחותם הוא אותיות חומת, כי בחי' זו נקרא חומת ירושלים (&). גם הוא אותיות תחום, כי עד שם הוא גבול המלכות ותחום שלה. כי הנה ג' אהי"ה הם, ושלתם מתחלץ באות אלף, והם סוד ג' אלפים אמה, והא' האחד שנרמז באהי"ה דיודין הוא רה"י בחי' מציאות עצמה, וב' אהי"ה האחרים דאלפין ודההין הם סוד אלפים אמה תחום שבת, משם ואילך נקרא רה"ר, אשר שם מקום החיצונים כנודע (שבירה ב) 228.

והנה ביה"כ או נעשה מעין חתום כי מעין הנחתם אז בסוד ג' אהיה אלו אשר הם בגימ' חותם, ועי' 229 היא עולה למעלה 230 באימא עילאה הנקרא שם אהי"ה כנודע, כי ביום הכפורים סלקא ברתא לגבי אימא 231 (&). וכבר נתבאר מלת חתום. ונבאר מלת מעיין. כי הנה הוא בחי' ארבעה היות במילוייהם עסמ"ב, ואם תקח מילוייהם בלבד שהם מ"ו ל"ז י"ט כ"ו כנודע, והם בגימ' קכ"ה, ועוד תוסף עליהם הויה שלימה דב"ן, לפי שהנה היא בחינת מ"ן שבמלכות ואז יהיה הכל בגימ' מעיין 232. ונמצא כי ההיות נקראין מעיין, ושמות אהי"ה נקרא חתום.

גם תיבת מעיין הוא סוד ג' אותיות מנ"צ מן מנצפך, שהם ביסוד מלכות 233. גם הוא בגימ' ב"פ מ"ן, והוא מ"ש לקמן בענין ה' עיניים דיוה"כ אכילה ושתייה, ושם נתבאר כי האכילה היא ב' אותיות מ"ן, ואח"כ ע"י הטחינה בשיניים יש שם מ"ן שני. ונמצא כי האכילה היא ב"פ מ"ן כמנין מעיין, אבל השתייה נרמזה במלת חתום כמבואר שם, כי השתייה היא בחינת ג' אהי"ה במילואם שהם בגימ' חתום. ונמצא כי מעיין חתום הוא רמז האכילה ושתייה, אשר על ידיהם היא עולה למעלה באימא עילאה. כיון שיש אכילה שהיא המ"ן, ושתייה שהיא ג' אהי"ה, ואחר שהיא עולה למעלה באימא ביה"כ, איננה אוכלת

- מאיר הכוונה -

228 פע"ח: הנה הם ג' אהי"ה וכל א' מתחיל צאל"ף לכן חלף הראשון שהוא אהי"ה יודין היא מציאותה עצמה אך ה' אהי"ה לאלפין וההין הם סוד ג' אלפים אמה לתחום שבת אח"כ הוא מקום רה"ר של החיצונים

229 ועל ידיהם*##.

230 כי זהו החילוק בין שבת ליוה"כ כי בשבת אינה חוזרת היא לעלות אל הבינה אלא הבינה מתפשט ומאיר אליה שלא ע"י ו"ק, אבל ביה"כ עולה היא אל אימא (גר"א בספד"צ פ"א & ד"ה שביעאה) (לש"ו).

231 *##לא מצאתי.

232 עי' אנ"כ ג' צא ע"ג שמ"ו ל"ז י"ט הם הארת הז"א אל הקלי' אשר ברה"ר, וכאן הנו"ק לוקחת את הארה, ומעלה אותו למעלה ועושה לו חותם ותחום*##.

233 נל"ל יסוד למלכות. פע"ח: גם מעיין גי' מנ"ץ שהוא מנ"ץ מן מנצפך שהוא מקו' המלכות [מקור המלכות היינו יסוד המלכות]

ופי' מעיין חתום, כי המלכות בעלותה ביום זה באמא, מקבלת ממנה הגבורה, הרומזת בה' אותיות מנצפך, כי לע"פ שמקבלת ה"ג דז"א בזמן הנסירה, עכ"ז עתה יוס זה מקבלת ג"כ ה"ג דאמא, שלא ע"י ז"א, שורש הגבורה שהם למעלה באמא, למינה דינון מתערין. לכן תקח ממנצפך, מנ"ץ עולה גי' מעיין. חתום, נעשה ע"י ג' שמות דאהיה כנ"ל, וזהו מעיין חתום. ג"כ צ"פ מ"ן למנצפך, עולה מעיין. גם המלכות לוקחת ביום זה ד' מלויים דע"ב ס"ג מ"ה צ"ן, והוא נקרא צ"ן, הרי מ"ו ל"ז י"ט כ"ו צ"ן, כמנין מעיין. ומעין שהם סוד השתייה, הוא חתום ביום זה, לכן אסור בשתייה ביום זה, כי המעיין חתום (פע"ח):

ועי' עוד פע"ח יוה"כ דרוש א' ד"ה כל האוכל ושותה שא' פנימי וא' חיצוני.

שעה"כ

ושותה אכילה ושתיה זו החיצונית אלא הפנימית, בסוד ה' עינויין וה' תפלות, שהם הבל הפה היוצא מן אימא כנז' לקמן. ונמצא כי האוכל ושותה בט' גורם לה לעלות ע"י אכילה ושתיה זו למעלה בבניה ביוה"כ, והוי כאלו התענה בט' ובי', כי התענית ענינו הוא. ע"כ אינני זוכר עוד תשלום הדרוש הזה²³⁴. (צג ע"א)

דרושי ראש השנה דרוש ד'

בענין ר"ה, כבר נתבאר אצלנו עניינו, ושם (&) ביארנו בענין י"ב חדשי השנה, כי מן תשרי עד ניסן הם ו"ק של הזכר, ונמצא כי אדר הוא החוטם שלו, וניסן הוא מחובר²³⁵ כי הוא בחי' פה של הזכר ובחי' גולגולת של הנקבה, והוא כי מן הבל היוצא מפיו של הזכר נעשית הגולגולתא של הנקבה. נמצא כי ניסן מועיל לב', לו ולה, ולכן מעברין חדש אדר ולא חדש אחר, לפי שאנו צריכין שיהיה החדש ההוא בסוד פה של הזכר. ולכן צריך לקדש החדש בפה ולומר מקודש מקודש כמ"ש ז"ל (&) ע"פ (&) אשר תקראו אותם במועדם, אתם כתיב. והטעם כי ע"י הבל פיו נעשה גולגולת שלה. ואמנם ו' חדשים מניסן ועד תשרי הם ו"ק הנקבה, ונמצא כי אלול הוא חוטמא של הנקבה, ותשרי הוא פה של הנקבה וגולגולת הזכר.

ואמנם נודע כי ר"ה אז הוא זמן שמאלו תחת לראשי בתוס' ל' כנז' בס"ה²³⁶, והענין הוא כי יש ב' פסוקים בשיר השירים, הא' הוא (&) שמאלו תחת ראשי, והב' הוא (&) שמאלו תחת לראשי. והנה פסוק הא' נאמר על זמן ר"ה, כי הנה אז הוא הענין החיובק. ואמנם בימי החול עומדים איהו יעקב בנצח דז"א, ואיהו רחל בהוד דז"א²³⁷. ונמצא כי שמאלו של ז"א שהיא גבורה שבו עומדת למעלה מראשה של רחל העומדת בהוד, אבל בר"ה עולים ב' יעקב ורחל ועומדים בגבורה דז"א שהוא שמאלו, כמבואר אצלנו בסוד תפלת ר"ה בעליתה. וא"כ עתה יכול ז"א לחבק לרחל ולהשים שמאלו תחת ראשה ממש, כי עד שם עלתה ראשה ולא גופא, ואינו יכול לחבק גופא, ועל זה נאמר, שמאלו תחת ראשי ממש. אבל הפ' הב' נאמר על החיבוק הנעשה בשבת וי"ט, כי אז זו"ן הם שווים בקומתם ממש וראשם שווים, ואז הוא חיבוק יותר שלם, כי שמאלו מחבק את השמאל שבה ממש ולא ראשה כמו ביום ר"ה, וזמ"ש תחת לראשי, כלומר תחת שמאלי אשר שם היה בר"ה בחי' ראשי עצמה, אבל עתה אינו מקום ראשי אלא מקום שמאלי, וזמ"ש לראשי בתוס' ל', כלומר תחת המקום שהיה שם ראשי תחילה בזמן הבריאה, שאז יצא

- מאיר הכוונה -

²³⁴ פנ"ח: ענין יוה"כ בקילור נמרץ וענין כל האוכל ושותה בט' וכו' וכבר נתבאר לעיל כי בכל ימות השנה ע"י אכילתו ושתיתו הגופנית שאנו מצרכין כמה זכרות כמו המוליא וזכרות המזון וכיוצא בהם הנה על ידיהן אנו ממשיכין שפע ומזון אמא עלאה אל מלכות רחל נוקבא דז"א (כי אכילה גי' אדני ע"ה) וגם היא אכילה גופנית מן חיצונית הבינה כנ"ל אך ביוה"כ אנו נותנין לה אכילה ושתיה ושארי דברים מסוד הפנימית דבינה שהם ה' קולות כי אז עולה היא עד בינה ממש לכן אנו מתענין ביה"כ כדי להמשיך אליה אכילה ושתיה בסוד ה' קולות הפנימית שהם ה"ג מאימא ג"כ גם התענית נקרא לו"ס וכו"ס גי' קו"ל כי הוא ממשיך הקולות הפנימים עליונים וז"ס מולא פי' ה' שעליו יחיה האדם ביה"כ כלבד כי לו"ס אותיות מול"א ובשאר השנה יחיה צמולא פי' ה' השם המעורב תוך הלחם [ע"י פנ"ח ר"ה ד' שלח"ס בגימ' ג' פעמים הוי"ה] הגופני וז"ש כי לא על הלחם לבדו וכו' רק בשתוף מולא פי' ה' וז"ש כי לא על הלחם לבדו

[המשך הפנ"ח נמלא בשעה"כ יוה"כ פרק א']

²³⁵ נדצ"ל מחובר מב' בחי'. ע"י לעיל הערה 84

²³⁶ ע"י לעיל הערה 73.

²³⁷ ע"י לעיל הערה. **Error! Bookmark not defined.**

שעה"כ

ראש הנקבה כנגד החזה של הזכר, בין חסד לגבורה, ב' זרועות. גם אותיות לראשי הם ישראל, לרמוז כי החיבוק הזה אינו מיעקב אלא מז"א עצמו הנקרא ישראל.

דרושי ראש השנה דרוש ה'

בענין השבת ויו"ט ור"ה²³⁸.

וכבר ביארנו למעלה בענין השינוי והחילוק שיש בין השבת ליו"ט ולר"ה²³⁹ וע"ש (&). ונבאר כאן עניינם בקיצור. הנה שם נתבאר כי בבחי' היות שנוק' דז"א עולה ביום שבת בתפלת חזרת המוסף עד הכתר של או"א, והיא שוה אליו עתה ממש בכל שיעור קומתו, לכן קדושת השבת היא יותר גדולה מקדושת יו"ט. אבל בבחי' כי ביום השבת היא מקבלת ההארה שלה ע"י ז"א²⁴⁰, לכן אין זה שלימות אליה. משא"כ בר"ה ויו"ט, שהיא והוא שוין ויונקין מכתר א', ואינה מקבלת הארתה על ידו.

אבל להבין זה צריכין אנו להודיעך ענין זה, דע כי כל הזווגים שיש בזו"ן, שכולם צריך שזו"ן יקבלו שפע והארה מן²⁴¹ ט"ס דא"א, ובכח זה יוכלו להזדווג²⁴². אבל אין כל הזווגים שוים, כי הנה בימי החול אז הז"א מקבל הארתו מן הנצח דא"א, וכל בחינותיו של ז"א²⁴³ נכללין בקו הימין בנצח דא"א, ומלכות מקבלת הארתה מן ההוד דא"א וכל בחינותיה נכללות בקו שמאלי הוד דא"א, ועי"כ אין זו"ן שוים כא'. ובר"ה אז זו"ן משתמשין בכתר א', ר"ל ב²⁴⁴ נכללים בנצח דא"א, וכולם מקבלים הארתם בהשואה א', ואין יתרון לזכר על הנקבה. ובשבתות אז עולין זו"ן עד הכתר דא"א, וזה נכלל באבא וזו נכללת באימא, ואין ב' שוים בהשואה א', ולכן היא מקבלת הארתה על ידו. וזהו הטעם שהשבת נקרא קדש ממש, כמו שאמר הכתוב (&) ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם. אבל הימים טובים נקרא מקראי קדש, לפי שביום שבת ז"א מקבל מן הקדש דא"א ונותן ע"י חלקה אל נוק', ונמצא כי ז"א עצמו שהוא בחי' יום השבת נקרא קדש ממש. אבל שאר הי"ט, אינם עולים עד המקום שעלו ביום השבת. אבל בכל יו"ט עולים כפי בחינתו כמ"ש.

ונמצא כי זו"ן שניהם אינם מקבלים משם כמו בשבת, ולכן הם מקראי קדש, מזומנים מן הקדש²⁴⁵, אבל אינם קדש ממש, לא היא ולא הוא. ובי"ט אינם עולים זו"ן כמו בשבת עד כתר או"א²⁴⁶, אלא כל יו"ט הוא משונה ומובדל מחבירו, לפי בחי' בענין עליית זו"ן כמ"ש בסוף הדרוש של יום שבת בענין השינוי (צג ע"ב) שיש בין שבת ליו"ט ובין יו"ט לחבירו. ודע כי כפי בחי' עליית זו"ן באופן ההוא נכללין העולמות. והענין הוא כי הנה

- מאיר הכוונה -

²³⁸ ור"ח? עי' דרושי ר"ח וכן משמע.

²³⁹ עי' העערה הקודמת.

²⁴⁰ עי' גר"א בספד"צ יא ע"א: וזהו סוד השבת, אלא ששבת אינה חוזרת לשרשה אל בינה, אלא בינה מאיר לה שלא ע"י ר"ק, ששת ימי המעשה, והיא שוה לגביה.

²⁴¹ היינו מא' מהט"ס דא"א.

²⁴² על אף שכל זיווג קודם לו זיווג ע"ב ס"ג דא"ק (עי' שער טל פרק ז), וכן כל הארת א"א בא דרך אר"א, אמנם החילוק בין כל הזיווגים היא בט"ס דא"א ולא באר"א ולא בע"ב ס"ג דא"ק, ועי' ש"ש שכל השגתנו של א"ק היא דרך א"א וכן בענין אר"א שהרי עיקר מקור לאצילות היא א"א אמנם קבלתה היא דרך אר"א.

²⁴³ עי' מב"ש לח ע"א וע"ב (לש"ו), שבכל עליה זה רק הכלים ואל העצמות?##.ובע"ב כתוב שנוה, נכללים נצח בהוד, וכן להיפך.

²⁴⁴ ר"ל יעקב ורחל (ש"ש).

²⁴⁵

(1) זוהר חלק ב דף מז ע"א

וקראת לשבת, מאי וקראת, דיזמין ליה, כמה דאת אמר (ויקרא כג ב) מקראי קדש, כלומר זמינין, כמה דמזמין אושפיזא לביתיה, ועל דא וקראת לשבת ענג, דיזמין ליה כמה דמזמין אושפיזא, בפתורא

²⁴⁶ דאימא (ש"ש), עי' לעיל סוף עד ע"א?

שעה"כ

ביו"ט של ר"ה, עולין זו"ן יחד ב' בגבורה דא"א, וב' נכללין שם, ואפי' כל שאר הספי' אשר בא"א מגבורה שלו ולמטה כולם נעשין בחי' גבורה²⁴⁷. ועד"ז בשאר היו"ט, כל א' כפי בחי'.

ונבאר עתה עליית זו"ן ביום ר"ה. הנה בליל ר"ה הראשונה נוק' דו"א היא בהיכל ק"ק דבריא, ובתפלת ערבית עולה עד מקום ספירת הגבורה שלה עצמה אשר בעולם האצילות, ואז גם ז"א הוא עמה, שם משתמשין בכתר א'. ובשחרית בתפילת לחש, עולים הזכר והנקבה בספי' הגבורה של הזכר עצמו, ובחזרה עולים שניהם בעטרא דגבורה אשר בדעת של הזכר עצמו. ודע כי לעולם כל בחי' חזרת תפילה היא בסוד חג"ת, והם עולים למעלה בבינה ובמוחין. ובתפלת מוסף בלחש עולים שניהם בספי' הגבורה של אימא ובחזרה עולים שניהם בספי' הבינה של אימא. אבל אינם עולים בדעת שלה ע"ד מ"ש בחזרת דתפילת שחרית, והטעם הוא לפי שדעתן של נשים קלה (שבת לג ע"ב)²⁴⁸, ואין בהם בחי' דעת, ולכן אינם עולים אלא בבינה שבאימא, כי הנה היא נמשכת מספירת הגבורה דא"א כנודע. ובמנחה בלחש שניהם הם למטה בספי' הגבורה של נוקבא דו"א כמו שהיו בתפי' ערבית, ובחזרה עולים שניהם בבינה של הנקבה עצמה אשר היא ג"כ נמשכת מצד עטרא דגבורות כנודע. וגם בזה שייך טעמא דלעיל, שמה שאינם עולים בדעת שלה הוא כי אין לה דעת כי נשים דעתן קלה.

בליל ב' דר"ה הנה נתבאר למעלה כי ביום א' דר"ה ננסרין כל הגבורות שיש מן הכתר דו"א עד החזה שבו, וכולם ניתנו בכתר שלה, כי שם הוא מקומה כנגד אחורי הת"ת. והנה כבר הה' חסדים נתפשטו בז"א, וכח הה"ג אשר מצד עטרא דגבורות שבה כבר הם מזומנים שם להכליל בה, כי אז מתחיל ענינם ומציאותם, והם שם עדיין בכח בראשה. והנה בתפילת ערבית דליל ב' עולים ב' בדעת שלה בגבורה הב' דעטרא דגבורות שבה, והיא אותה אשר אח"כ עתידה להתפשט בספי' הגבורה שבה.

ופעם אחת שמעתי ממורי ז"ל דרוש זה הנו' ויש בו קצת שינויים ואמרתי לכתבם. בליל א' של ר"ה בתפילת ערבית אז זו"ן עומדים בספי' ההוד של ז"א עצמו, האמנם להיות שאימא מסתלקת מעל ז"א ונשאר ישן בסוד הדורמימא כנ"ל בדרוש שקדם, ולכן אין הנקבה מקבלת הארתה ע"י ז"א אלא מאימא עילאה בהיותה מחוץ דו"א. ואמנם היא עומדת אז בהוד שלו והיא מקבלת שלא על ידו. ואח"כ היא לוקחת ומקבלת ממנו, בהיותו עומד בהוד שלו כנו'. ובשחר בתפילה דלחש שניהם בספירת הגבורה שלו, ובחזרה שניהם בעטרא דגבורה שבדעת שלו, ובתפלת המוסף בלחש שניהם בספירת ההוד דאימא, ובחזרה שניהם בספירת הגבורה דאימא.

- מאיר הכוונה -

²⁴⁷ עי' לעיל הערה 241, וכן הוא בש"ש שם, אמנם כאן נקט בדרך אחרת, שכוונתו לגבורה פרטי שבט"ס דא"א.

²⁴⁸ עי' שער הצלם ג: ודע, כי יש ג' חלוקים מן הדעת דו"א לדעת דנוקבא: א', כי הדעת שלו יש בו ה"ח וה"ג וכל א' הו"ה א', והם גימטריא ק"ל ק"ל²⁴⁸, אך דעת שלה ה"ג לבד, שהם גימטריא ק"ל א' לבד, וזהו (שבת לג ע"ב) דעתן של נשים קלה.